

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 31000-1/2013/5

Datum: 6. 2. 2013

SLOVENSKA INDUSTRIJSKA POLITIKA - SIP

KAZALO

<u>INDUSTRIJSKA POLITIKA ZA RAST IN RAZVOJ - POVZETEK</u>	3
<u>UVOD</u>	5
<u>1. VIZIJA IN CILJI</u>	8
<u>2. KONKURENČNOST SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA</u>	12
<u>2.1. Razvoj slovenskega gospodarstva v zadnjem desetletju</u>	12
<u>2.2. Uvrstitev Slovenije v mednarodnih analizah konkurenčnosti</u>	16
<u>2.3. Analiza izvajanja ukrepov na področju podjetništva, konkurenčnosti in RR aktivnosti</u>	20
<u>3. USMERITVE SLOVENSKE INDUSTRIJSKE POLITIKE ZA GOSPODARSKI RAZVOJ</u>	22
<u>3.1. IZBOLJŠANJE POSLOVNEGA OKOLJA</u>	23
<u>3.1.1. Delovanje pravne države</u>	23
<u>3.1.2. Prijaznejše administrativno okolje</u>	24
<u>3.1.3. Fleksibilnejši trg dela in izobraževanje po meri gospodarstva</u>	25
<u>3.1.4. Ugodno davčno okolje</u>	26
<u>3.1.5. Okoljska, energetska in prostorska politika</u>	26
<u>3.1.6. Celovito podjetniško inovacijsko podporno okolje</u>	27
<u>3.1.7. Izboljšanje dostopa do virov financiranja</u>	28
<u>3.1.8. Okolje naklonjeno ustvarjalnosti, podjetništvu in inovativnosti (UPI)</u>	29
<u>3.1.9. Učinkovito upravljanje podjetij, še posebej podjetij v državni lasti</u>	29
<u>3.1.10. Družbena odgovornost podjetij</u>	30
<u>3.2. KREPITEV PODJETNIŠTVA IN INOVACIJ - USMERITEV PODPORE V NOVA, INOVATIVNA IN RASTOČA PODJETJA</u>	31
<u>3.3. ODGOVOR NA DRUŽBE IZZIVE - USMERITEV PODPORE V PERSPEKTIVNA INDUSTRIJSKA IN TEHNOLOŠKA PODROČJA</u>	33
<u>3.3.1. Okoljsko-energetski izziv in smotrna uporaba naravnih virov</u>	36
<u>3.3.2. Izziv trajnostne mobilnosti</u>	38
<u>3.3.3. Hrana, zdravje in staranje prebivalstva</u>	39
<u>3.3.4. Potencial ključnih spodbujevalnih tehnologij - KET</u>	40
<u>3.4. AKTIVNOSTI ZA DOLGOROČNI RAZVOJ INDUSTRIJE</u>	41
<u>3.4.1. Spodbujanje internacionalizacije in koriščenje učinkov globalizacije</u>	42
<u>3.4.2. Spodbujanje industrijskega oblikovanja in krepitev blagovnih znamk</u>	42
<u>3.4.3. Prestrukturiranje podjetij v vseh fazah razvoja</u>	43
<u>4. INDUSTRIJSKA POLITIKA EU IN FINANČNI OKVIR ZA URESNIČEVANJE CILJEV RAZVOJNIH POLITIK</u>	
47	
<u>4.1. COSME</u>	48

4.2. Obzorje 2020	49
4.3. Kohezijska politika za obdobje 2014 - 2020	50
SKLEP	51
PRILOGE	52

INDUSTRIJSKA POLITIKA ZA RAST IN RAZVOJ - POVZETEK

V času finančne in gospodarske krize, ki je Slovenijo prizadela še bolj kot večino drugih držav članic Evropske unije, je za ohranjanje in povečevanje konkurenčnosti gospodarstva pomembno okrepiti zdravo jedro, ki ga predstavlja industrija, kot generator inovacij, rasti in zaposlovanja. Industrija, ki v ožjem pomenu pomeni predelovalne dejavnosti, prispeva 20% k skupni dodani vrednosti. Poleg tega je več kot četrтина storitvenih dejavnosti neposredno vezanih na industrijo. Kot ocenjuje Evropska komisija, vsakih 100 delavnih mest ustvarjenih v industriji, ustvari še od 60 do 200 novih delovnih mest v dejavnostih, ki so povezane z industrijo. Dejstvo je tudi, da 80% vseh zasebnih vlaganj v raziskave in razvoj odpade na industrijo. Industrija je torej tista, ki je glavni vir inovacij in hkrati zagotavlja rešitve za družbene izzive, s katerimi se soočamo. Zaradi prepletenosti industrije z ostalimi dejavnostmi Slovenska industrijska politika nagovarja celotno gospodarstvo.

Namen Slovenske industrijske politike (SIP) je postaviti prioritete razvoja industrije in gospodarstva za čas naslednje finančne perspektive 2014-2020. SIP postavlja usmeritve, ki že vsebujejo nabor ukrepov za povečanje konkurenčnosti poslovnega okolja, za krepitev podjetništva in inovacijske sposobnosti gospodarstva, za učinkovit odgovor na družbene izzive ter aktivnosti za trajnostni razvoj industrije. SIP je ena izmed ključnih politik za uresničevanje strateških razvojnih ciljev ter predstavlja pomemben element pri pripravi Operativnih programov za obdobje finančne perspektive 2014-2020 ter podlago za oblikovanje 2-letnih programov ukrepov s področja podjetništva, konkurenčnosti in tehnologije.

Vizija Slovenske industrijske politike je, da bo preko izboljšanja poslovnega okolja, podpore podjetništvu in inovacijam ter preko razvoja perspektivnih tehnoloških in industrijskih področij, ki odgovarjajo na družbene izzive, ustvarila pogoje za kontinuirano prestrukturiranje obstoječe industrije v energetsko, materialno, okoljsko in družbeno učinkovito industrijo znanja in inovativnosti za nova, trajnejša in kvalitetnejša delovna mesta ter večjo vpetost v mednarodne tokove poslovanja. To je tudi glavni cilj SIP, ki se odraža v zvišanju dodane vrednosti na zaposlenega (produktivnosti) in povečanju števila delovnih mest za visoko izobražene in poklicno usposobljene kadre vseh generacij.

Temeljni pogoj za povečanje vlaganj v tehnološki in gospodarski razvoj je izboljšanje poslovnega okolja ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja. Izboljšanje poslovnega okolja se nanaša na delovanje pravne države, administrativno okolje, trg dela in izobraževalni sistem, davčno okolje, okoljsko, energetsko in prostorsko politiko, celovito podjetniško-inovacijsko podporno okolje, dostop do financiranja, okolje naklonjeno ustvarjalnosti, podjetništvu in inovativnosti, učinkovito upravljanje podjetij v državni lasti in družbeno odgovornost podjetij.

Drugo pomembno področje je krepitev podjetništva in inovacij, ki je ključni vzvod za rast produktivnosti, zaposlenosti in gospodarstva. Vloga države na tem področju je, da preko horizontalnih ukrepov izboljšuje okvirne pogoje za podjetništvo in inovacije, kar pomeni predvsem spodbujanje povezovanja med javnim raziskovalnim in izobraževalnim sektorjem ter gospodarstvom, spodbujanje razvojnih dejavnosti in tehnoloških investicij v podjetjih, spodbujanje netehnoloških inovacij, spodbujanje zaposlovanja razvojnikov v podjetjih, spodbujanje mobilnosti visoko kvalificiranih kadrov v gospodarstvo ter spodbujanje inovativnosti zaposlenih v podjetjih. Glede na to, da k doseganju ciljev višje dodane vrednosti na zaposlenega in hkrati k povečanju zaposlenosti največ prispevajo inovativna in rastoča podjetja, bo posebna pozornost namenjena spodbujanju le-teh.

Za oživitvev gospodarstva in doseganje razvojnih ciljev horizontalni ukrepi ne bodo dovolj. Zato je potrebno poiskati nove vire za rast in razvoj gospodarstva, na osnovi pametne specializacije, ki upošteva dosedanja vlaganja in kompetence. **Nove vire za rast predstavljajo predvsem odgovori na**

družbene izzive z uveljavitvijo nove paradigme razvoja, izhajajoče iz konceptov zelene rasti (OECD), zelenega gospodarstva (UNEP) in snovno učinkovite ter nizkoogljične družbe (EK), ki temeljijo na izboljševanju učinkovitosti (energetske, materialne, okoljske in družbene) namesto na vse večji porabi prostora, surovin in energije. **Tako SIP na podlagi izzivov, priložnosti, doseženih kompetenc in zmogljivosti ter naravnih danosti, definira prednostna področja, v okviru katerih se bo spodbujal razvoj tehnologij in njihova uporaba v industrijskih sektorjih.**

Ta prednostna področja v okviru izzivov so naslednja:

Izziv	Prednostna tehnološka področja*	Ključni industrijski sektorji*
Okoljsko - energetski izziv in učinkovita uporaba naravnih virov, ki temelji na trajnostni proizvodnji in potrošnji	Okoljske tehnologije (tehnologije za URE, vključno z varčno porabo energije, tehnologije za OVE, tehnologije za povečevanje snovne učinkovitosti...)	Energetika / »Smart« sistemi
		Trajnostno gradbeništvo
		Predelovalne dejavnosti (še posebno lesno-predelovalna industrija, kovinska, elektroindustrija in elektronika)
		Kemijska in procesna industrija
Trajnostna mobilnost	Tehnologije za trajnostno mobilnost	Avtomobilska industrija
Hrana, zdravje in staranje prebivalstva	Biotehnologija ter druge tehnologije povezane z izzivom	Farmacevtska industrija
		Živilsko-predelovalna industrija in trajnostna pridelava hrane
		Trajnostni turizem
Potencial KET - Ključnih spodbujevalnih tehnologij	Nanotehnologije, mikro- in nanoelektronika, fotonika, biotehnologija, napredni materiali, napredne proizvodne in procesne tehnologije	IKT
		Elektroindustrija in elektronika
		Novi materiali
		Kovinsko – predelovalna industrija, strojegradnja in orodjarstvo

OPOMBE:

* Vsa tehnološka področja in industrijski sektorji se med sabo prepletajo in ni jasne ločnice med njimi. Navedene tehnologije prav tako podpirajo tudi druge industrijske sektorje, zato so v okviru določenih tehnologij navedeni le ključni sektorji aplikacij. Industrijski sektorji se ne nanašajo na definicije po SKD, temveč so širše pojmovani.

Vir: MGRT

SIP opredeljuje tudi aktivnosti za dolgoročen razvoj industrije in gospodarstva, ki jih zajemajo spodbujanje internacionalizacije in koriščenje učinkov globalizacije za povečanje vpetosti gospodarstva v mednarodne tokove poslovanja, spodbujanje industrijskega oblikovanja, ki se nanaša predvsem na krepitev blagovnih znamk ter spodbujanje prestrukturiranja podjetij v vseh fazah razvoja, za lažje prilagajanje hitrim spremembam, ki smo jim priča v današnjem svetu.

Glede na to, da so nacionalna razvojna sredstva čedalje bolj omejena, je učinkovito črpanje evropskih sredstev, ključni pogoj za doseganje razvojnih sredstev. Zato so na koncu dokumenta predstavljeni glavni finančni viri EU za uresničevanje razvojnih politik v naslednji finančni perspektivi, ki zajemajo Program za konkurenčnost podjetij in MSP – COSME, Okvirni program za raziskave, razvoj in inovacije – Obzorje 2020 ter Kohezijsko politiko.

SIP bo prispevala h krepitvi konkurenčnosti gospodarstva in pospeševanju strukturnih sprememb, a potrebno se je zavedati dejstva, da **so podjetja in gospodarstvo tisti, ki so glavni nosilci sprememb in razvoja.**

UVOD

Slovenija se bolj kot ostale članice EU sooča z recesijo in ohlajanjem globalnega gospodarstva ter padanjem na lestvicah mednarodne konkurenčnosti. Vlade držav članic EU in Evropska komisija so se, soočene z globalizacijskimi izzivi svetovne finančne krize, zavedle dejstva, da je za ohranitev trdnosti EU gospodarstev potrebno ohraniti zdravo jedro, ki ga predstavlja industrija, kot generator inovacij, rasti in zaposlovanja.

Evropska komisija je opredelila smernice Integralne industrijske politike, ki naj bi jih države članice v sklopu nacionalnih strategij za doseganje strateških ciljev Evropa 2020 prenesle v nacionalne razvojne dokumente. *Oblikovala jo je na podlagi temeljitih analiz prednosti in slabosti posameznih sektorjev evropske industrije, ki se je sicer v zadnjih 15 letih do nastopa finančne in gospodarske krize okrepila¹, vendar pa za soočenje z globalnimi izzivi potrebuje aktivne ukrepe in spodbude.*

Cilj zastavljene Integralne industrijske politike EU je okrepiti inovacijsko sposobnost industrije. Ukrepi so usmerjeni v hitrejši razvoj in komercializacijo produktov in storitev ter v vključujočo in v učinkovito rabo virov usmerjeno gospodarstvo in družbo. Hkrati s tem poudarja, da je potrebno spodbujati nastajanje, rast in internacionalizacijo malih in srednjih podjetij, ki v širše pojmovani evropski industriji predstavljajo skoraj dve tretjini zaposlenih in s tem velik delež potenciala za rast in delovna mesta.

Tudi Slovenija, tako kot druge države, ki jih je zajela recesija, stoji pred izzivom kako naprej, saj je gospodarski zagon, ki smo ga bili deležni zaradi širitve tržišč ob vstopu v EU ter stabiliziranja razmer na Zahodnem Balkanu, popustil, konkurenca na globalnih trgih s strani hitro rastočih držav (BRICS²) postaja vse močnejša, omejen dostop do strateških, kadrovskih, finančnih in drugih virov pa narekuje potrebo po učinkovitejšem ravnanju z njimi. Gospodarska kriza vpliva tudi na spremembo globalne agende, na kateri se okolje ne pojavlja več kot omejitev rasti, ampak iskanje zelenih rešitev pomeni razvojno priložnost. Dosedanja tradicionalna pasivna industrijska politika, ki je bila osredotočena na horizontalne ukrepe, zmanjšanje vloge države in na protimonopolno politiko, za zagotavljanje hitre rasti ni več niti primerna, niti zadostna.

Slovenija za svojo ekonomsko in politično suverenost potrebuje gospodarstvo, zlasti izvozno industrijo. Potrebuje jasno, v razreševanje sedanjih in pričakovanih družbenih izzivov usmerjeno Strategijo razvoja Slovenije (SRS) in uresničljive politike, posebej celovito Slovensko industrijsko politiko (SIP), ki bodo okrepile globalno konkurenčnost gospodarstva. Predpogoj za učinkovitost ukrepov industrijske politike pa so sprememba razvojne paradigme (ki mora temeljiti na izboljševanju učinkovitosti - energetske, materialne, okoljske in družbene - namesto na porabi prostora, surovin in energije), izpeljane strukturne reforme, konsolidacija javnih financ ter delujoč pravni in bančni sistem.

Slovenska industrijska politika predstavlja nabor usmeritev oziroma ukrepov za povečanje konkurenčnosti poslovnega okolja, za krepitev podjetništva in inovacijske sposobnosti gospodarstva, za učinkovit odgovor na družbene izzive ter aktivnosti za trajnostni razvoj industrije. Kot ena izmed ključnih politik za uresničevanje strateških razvojnih ciljev predstavlja enega od okvirov za usklajevanje politik ostalih, z industrijo povezanih dejavnosti³. Hkrati SIP predstavljala

¹ Z bolj kvalificirano delovno silo in z izboljšanjem energetske učinkovitosti proizvodnje je znatno povečevala produktivnost, preusmerjala in globalno optimirala delovno silo in kapitalske naložbe, dosegla je izjemen razvoj novih izdelkov za nove in nastajajoče trge, močno je napredovala na področju varstva okolja, s čemer je močno povečala izvozne trge. Nekateri sektorji so s tem pridobili, nekateri so trajneje prizadeti.

² BRICS - Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska, Južnoafriška republika.

³ Pojem industrije se nanaša na predelovalno industrijo (dejavnost C po SKD), rudarstvo (B), oskrbo z energijo (D), oskrbo z vodo (E) in gradbeništvo (F), z industrijo povezane dejavnosti pa vključujejo še trgovino, promet in skladiščenje, gostinstvo in turizem, informacijske in komunikacijske dejavnosti, finančne in zavarovalniške dejavnosti, kulturne in kreativne industrije ter druge podporne storitve.

pomemben element pri pripravi Operativnih programov za večletno obdobje finančne perspektive 2014-2020 (predvsem v delih, ki se nanašata na krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij ter na povečanje konkurenčnosti MSP) ter podlago za oblikovanje 2-letnih programov ukrepov s področja podjetništva, konkurenčnosti in tehnologije.

Osrednji izziv ohranjanja gospodarske rasti in konkurenčnosti, s katerim se danes soočajo države, tudi Slovenija je, kako zagotoviti razvijanje kompetenc in kako se odzvati na družbene izzive, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje. V ospredje prihaja koncept »**pametne specializacije**«, ki izkorišča nacionalne in regionalne konkurenčne prednosti, danosti, znanja ter kompetence. Na osnovi obstoječe gospodarske infrastrukture in pridobljenega znanja iz preteklih obdobj je namreč s spremembo razvojne paradigme, s povezovanjem politik tudi v smislu koncepta vodilnega trga⁴, z revitalizacijami, posodobitvami in inovativnimi pristopi možno zagnati nov razvoj ter izboljšati konkurenčnost v domačem in mednarodnem okolju.

Odločen korak v smeri pametne specializacije predstavljajo v letih 2009-2010 uvedeni trije komplementarni instrumenti razvojne politike – **Razvojni centri slovenskega gospodarstva, Kompetenčni centri in Centri odličnosti**. Razvojni centri so inkubacijsko-podjetniška okolja, ki so namenjeni povezovanju in rasti mladih in tehnološko naprednih podjetij z večjimi in uveljavljenimi podjetji na ključnih vsebinskih področjih (avtomobilska industrija, elektroindustrija in elektronika, energetika, farmacija in biotehnologija, informacijsko-komunikacijske tehnologije, lesno predelovalna industrija, logistika, novi materiali). Kompetenčni centri, ki jih je trenutno 7 in v katerih so glavna vodilna slovenska podjetja, so vzpostavljeni z namenom dolgoročne krepitve konkurenčnosti slovenske industrije na mednarodnih trgih. Le-ta temelji na trajnostnem razvoju tehnoloških in netehnoloških kompetenc (novi poslovni modeli, produktizacija in dodana vrednost) ključnih za uvajanje novih izdelkov in storitev na trg. V Centrih odličnosti, ki jih vodijo in usmerjajo JRO, je glavna skrb kreiranje okolij in posledično novih znanj, ki so temelj za aplikativne raziskave in za razvoj potenciala za njihovo uporabo na domačem in tujih trgih, njihova horizontalna prioriteta pa je pospeševanje prehoda v energijsko učinkovito gospodarstvo z nizkimi izpusti toplogrednih plinov. Skupaj Centri odličnosti, Kompetenčni centri in Razvojni centri tvorijo usklajeno in povezano verigo dodane vrednosti na glavnih strateških in za Slovenijo prioritetnih področjih. Na ta način skupaj usmerjeno in ciljno spodbujajo, da znanje in tehnologije preko aplikativnih, razvojno raziskovalnih rešitev pridejo v obliki inovativnih izdelkov in storitev na obstoječe in nove trge ter tržne niše. Le-ti so potem trdna osnova za nova in kakovostnejša in bolj trajnostna delovna mesta in posledično pomenijo povečanje blaginje v državi. Industrijska in z njo povezane politike morajo upoštevati dosedanja vlaganja v te instrumente in jih ustrezno nadgraditi, da se doseže čim boljše skupne učinke teh vlaganj.

Na konkurenčnost gospodarstva vpliva vrsta nacionalnih politik, kar zahteva visoko stopnjo harmonizacije razvojnih ciljev in izvedbenih ukrepov industrijske politike z drugimi strukturnimi politikami. **Prvič**, za večjo konkurenčnost so bistveni temeljni pogoji poslovanja, ki udeležajo temeljna načela trajnostnega razvoja, kot so spodbudno zakonodajno okolje brez nepotrebnih birokratskih ovir, učinkovita pravna država, učinkovita in visoko strokovna javna uprava, ki aktivno spodbuja trajnostno potrošnjo in proizvodnjo, izboljšanje poslovne in proizvodno – tehnološke infrastrukture, izboljšan dostop do financiranja in v okviru tega odgovorno črpanje evropskih sredstev (z izkoriščanjem številnih možnosti za podporo ukrepom zelenega gospodarstva), učinkovita in tudi postopno vse bolj zelena javna naročila, fleksibilnost trga dela. **V drugi sklop** politik spadajo tiste, ki

⁴ Vodilni trg (*lead market*) za določen proizvod ali storitev je geografsko območje, na katerem se najprej razvije proces uveljavitve mednarodno uspešne inovacije (tehnološke ali ne-tehnološke) in se vzdržuje in krepi ob podpori širokega nabora storitev. Preko vodilnega trga lahko država s koordiniranimi ukrepi slovenskemu gospodarstvu omogoča hitrejši razvoj proizvodov in storitev, njihovo preveritev v praksi in s tem boljši konkurenčni položaj na svetovnih trgih. Evropska komisija: A Lead Market Initiative For Europe: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/lead-market-initiative/#h2-2>

neposredno vplivajo na rast in razvoj podjetij in gospodarstva. To so politike za raziskave, razvoj in inovacije, politika podjetništva, politika internacionalizacije in neposrednih tujih investicij. **V tretji sklop** pa spadajo politike, ki vsebujejo močno komponento industrijske politike, kot so okoljska, prometna, energetska, regionalna, davčna in izobraževalna politika. **Pogoj za večjo konkurenčnost je učinkovita koordinacija in načrtovanje povezav med posameznimi politikami s premišljenim izkoriščanjem vseh potencialov na teh področjih, kar pomeni poudarjeno podporo ukrepom, ki hkrati dosegajo cilje na različnih področjih.**

V zadnjem desetletju je bilo izvajanje industrijske politike v Sloveniji ne celovito in nepovezano med posameznimi resorji ter je v premajhni meri izboljševalo slabo stanje na področju snovne in energetske intenzivnosti industrije. Bolj osredotočen je zgolj Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti 2007-2013, ki je pretežno usmerjen v finančne spodbude za podjetja v vseh fazah rasti in razvoja, z nepovratnimi sredstvi in povratnimi sredstvi. Gre za horizontalne ukrepe brez vnaprej določenih prioritetenih tehnoloških ali industrijskih področij.

O učinkovitosti dosedanjih instrumentov razvojne politike potekajo mnoge polemike. Vendar dosedanje spremljanje projektov, prikazano v Analizi izvajanja ukrepov na področju podjetništva, konkurenčnosti in RRI aktivnosti (poglavje 2.3.) na osnovi indikatorjev učinkovitosti za večino udeleženih podjetij kaže na doseganje ciljev in rezultatov, zastavljenih v projektih. Dejstvo pa je, da bo v prihodnje potrebno posodobiti oblike razvojnih pomoči, na osnovi evalvacij posameznih instrumentov, ter okrepiti medresorsko koordinacijo politik za doseganje razvojnih ciljev. Odgovoriti je treba na razpršenost in nepreglednost posameznih instrumentov za spodbujanje konkurenčnosti gospodarstva, ki se danes izvajajo na več ministrstvih in agencijah, kar zagotovo ne prispeva k večjemu razvojnemu preboju Slovenije. Ključno je tudi, da bodo pomembno mesto zavzemali nefinančni ukrepi, ki bodo vodili k ustvarjanju bolj učinkovitega poslovnega okolja za podjetja in spodbujali prehod v zeleno gospodarstvo.

1. VIZIJA IN CILJI

Vizija: »Slovenska industrijska politika bo, preko izboljšanja poslovnega okolja, podpore podjetništvu in inovacijam ter preko razvoja perspektivnih tehnoloških in industrijskih področij, ki odgovarjajo na družbene izzive, ustvarila pogoje za kontinuirano prestrukturiranje obstoječe industrije v energetska, materialna, okoljska in družbeno učinkovita industrija znanja in inovativnosti za nova, trajnejša in kvalitetnejša delovna mesta ter večjo vpetost v mednarodne tokove poslovanja.«

Slovenska industrijska politika⁵ (v nadaljevanju SIP) bo kot ena ključnih politik v okviru **Strategije razvoja Slovenije**, sprejeta kot medresorska politika z razvojno zavezo Vlade, z odgovornostjo resornih ministrstev za njeno izvajanje, pod operativnim nadzorom izvajanja ministrstva, pristojnega za gospodarstvo.

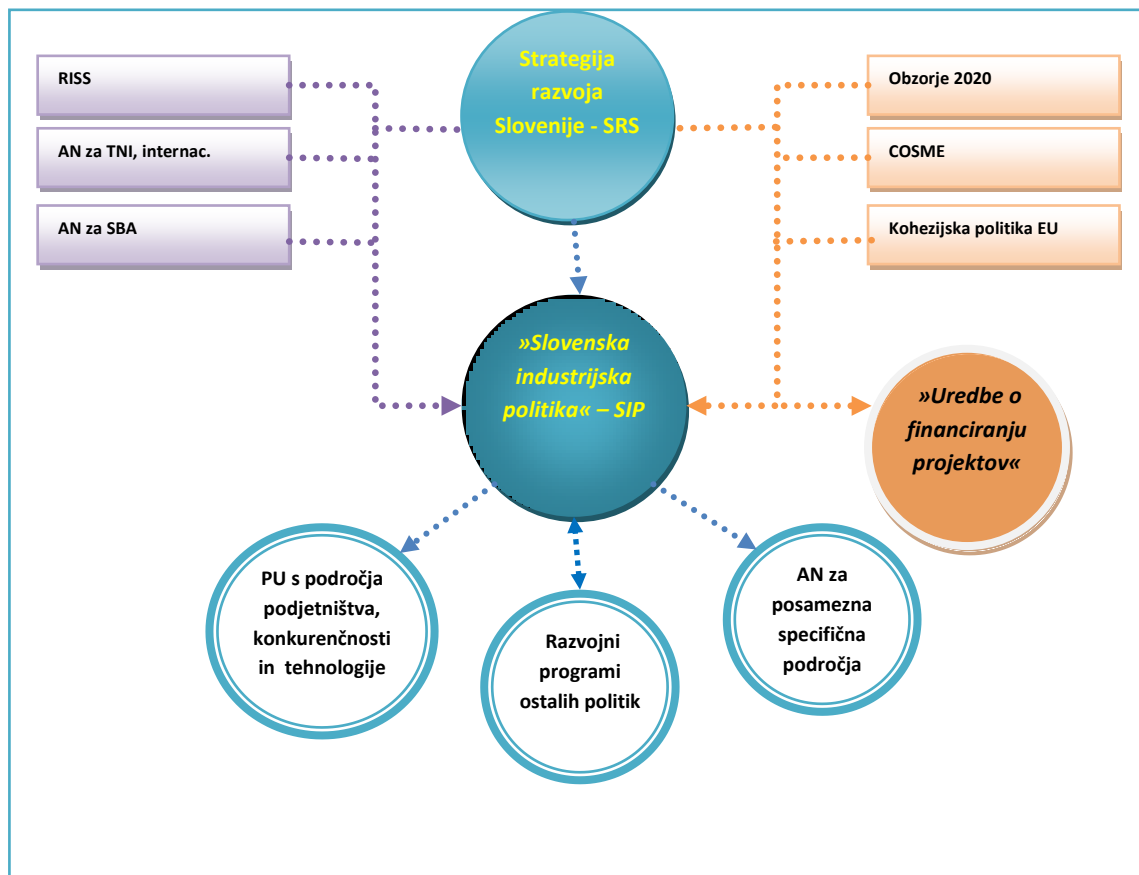
Na podlagi SIP, ob upoštevanju ostalih strateških dokumentov (glej sliko 1), so na podlagi realne ocene stanja in identifikacije potenciala rasti podjetij in panog zastavljeni ambiciozni cilji, katerim bodo sledili izvedbeni in nadzorni ukrepi. **Izvedbeni ukrepi bodo oblikovani na področju podjetništva, konkurenčnosti in tehnologije v obliki 2-letnih programov ukrepov.** Ukrepi bodo gradili tako na obstoječih potencialih, kot tudi ustvarjali nove razvojne potenciale, na podlagi znanja in kompetenc. S tem bodo stimulirane večje in trajnejše naložbe kapitala v Sloveniji in povečane možnosti za prodor več podjetij na tuje trge, kar je tudi cilj ukrepov sprejete Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2011-2020 (RISS). SIP bo prav tako osnova za akcijske načrte za določena specifična področja na osnovi pobud iz gospodarstva.

SIP bo hkrati predstavljala eno od podlag in usmeritev za razvojne programe ostalih vladnih politik z vplivom na industrijsko politiko, s katerimi se povezuje za doseganje ključnih razvojnih ciljev Slovenije, kot so npr. energetska, okoljska in prostorska politika (Nacionalni energetski koncept, Podnebna strategija), ki so pomembne za razvojni zagon in pospešujejo investicijski cikel, odločilno vplivajo na stroške, cene in inovacijsko sposobnost industrije ter z njo povezanih dejavnosti.

SIP mora upoštevati družbene izzive kot so (i) varovanje okolja v povezavi z omejenim dostopom do naravnih virov, celovitim vrednotenjem virov in ekosistemskih storitev ter ustreznim postavljanjem cen, upoštevanjem naravnih danosti oz. omejitev naravnega kapitala, energetskimi vprašanji in prilagajanjem podnebnim spremembam, (ii) trajnostna mobilnost (iii) staranje in zdravje prebivalstva, povezano z demografskimi spremembami in zagotavljanjem primerne ravni samooskrbe s hrano (iv) pritiski konkurenčnih držav v povezavi z globalizacijo ter (v) prestrukturiranje podjetij in panog. Te izzive je potrebno spremeniti v priložnost za intenziven razvoj in rast na domačem in predvsem tujih trgih. V reševanju družbenih izzivov se skrivajo priložnosti za razvoj inovativne industrije in inovativnega ter družbeno odgovornega gospodarstva, kar je jamstvo za uspešen trajnostni razvoj.

⁵ Definicija industrijske politike, kot jo predlaga OECD, pomeni kakršen koli način intervencije vladne politike, ki skuša izboljšati poslovno okolje ali spremeniti strukturo ekonomske aktivnosti v prid sektorjem, tehnologijam ali aktivnostim, za katere se meni, da nudijo boljše potenciale za gospodarsko rast ali družbeno blaginjo.

Slika 1: Umestitev SIP v Vladno politiko razvoja v naslednji finančni perspektivi EU 2014-2020

Vir:

MGRT

Slovenija še ni realizirala strateških razvojnih ciljev na ekonomskem, okoljskem in družbenem področju ter področju vključenosti v mednarodno okolje. V zadnjih letih, od začetka gospodarske in finančne krize, se od teh ciljev celo oddaljuje. Sedaj imamo priložnost, da tudi s spremembo razvojne paradigme prispevamo k njihovemu učinkovitemu doseganju.

Ključne težave, s katerimi se sooča Slovenija:

- padanje konkurenčnosti v zadnjih letih,
- zaostajanje v produktivnosti (oz. dodani vrednosti na zaposlenega) glede na povprečje EU,
- zaostajanje v snovni učinkovitosti glede na povprečje EU,
- visoka obremenitev dela,
- dvig strukturne brezposelnosti,
- padanje kvalitete vodenja podjetij,
- neskladje med potrebami delodajalcev in razpoložljivo ponudbo na trgu dela,
- visoka stopnja zadolženosti slovenskega gospodarstva in kreditni krč v bankah,
- pomanjkljivo izvajanje razvojnih strategij ter šibka inovativnost in komercializacija znanja (patentov, modelov in znamk), kar je med drugim posledica šibkega sodelovanja med znanostjo in gospodarstvom, ob velikem zaostajanju na področju organizacijskih, netehnoloških inovacij,
- previsoka energetska intenzivnost s prevelikimi emisijami toplogrednih plinov,
- pomanjkljive strategije upravljanja državnega premoženja, z nejasnimi gospodarskimi cilji in prioriteta,
- premalo učinkovito delovanje pravne države za zaščito pravic upnikov in plačilna nedisciplina,

- pretirano reguliranje poslovanja, birokratizacija in neizvajanje zakonodaje, kar nalaga administrativna in finančna bremena,
- pomanjkanje sodelovanja med ključnimi deležniki (ministrstva, izvajalske institucije, sindikati, zbornice, politične stranke),
- prenizek prag sprejemanja tveganj gospodarske sfere in nepoznavanje načinov njihovega zmanjševanja,
- pomanjkanje institucionalnih (državnih) mehanizmov vertikalne integracije inovacij in znanstvenih dosežkov in industrije.

S celovito in inovativno industrijsko politiko želimo doseči naslednje:

Osrednji cilj do l.2020:

- Prestrukturiranje obstoječe industrije v energetske, materialne, okoljske in družbene učinkovite industrije znanja in inovativnosti za nova, trajnejša in kvalitetnejša delovna mesta ter večjo vpetost v mednarodne tokove poslovanja.
 - o **Kazalnik:** dvig dodane vrednosti na zaposlenega s 60% na 80% povprečja EU-27.

Specifični cilji (vezani na cilje SRS in proračuna):

- Izboljšanje konkurenčnosti poslovnega okolja.
 - o **Kazalnik:** dvig na lestvicah konkurenčnosti (IMD – izhodišče 2012: 51/59 držav, WB-Doing Business – izhodišče 2012: 37/183 držav).
- Izboljšanje dostopa do ugodnih virov financiranja za podporo razvoju in rasti podjetij v vseh fazah razvoja.
 - o **Kazalnik:** razvoj finančnega trga - dvig na lestvici WEF (izhodišče 2012-13: 128/144 držav),
 - o **Kazalnik:** vrednost namenskih sredstev za podporo rasti in razvoju podjetij z ustreznimi finančnimi pogoji.
- Spodbujanje inovativnosti in podjetniških vlaganj v raziskave in tehnološki razvoj. Povezovanje deležnikov od raziskav in razvoja do trga v različne oblike grozdenja ter učinkovito organiziranost institucij znanja, raziskav, izvajalskih agencij, zbornic ter podjetij v celotni vrednostni verigi (npr. med raziskovalci in podjetji, med proizvajalci posameznih delov do plasmaja na trgu).
 - o **Kazalnik:** boljša tehnološka pripravljenost - dvig na lestvici WEF (izhodišče 2012-13: 34/144 držav),
 - o **Kazalnik:** večji delež srednje in visoko tehnološko intenzivnih proizvodov v celotnem izvozu (UMAR).
- Pozitivni vpliv na trajnostni gospodarski in družbeni razvoj – družbeno odgovorno upravljanje podjetij, visoka etična merila in spodbujanje perspektivnih tehnoloških in industrijskih področij, ki odgovarjajo na družbene izzive.
 - o **Kazalnik:** povečanje deleža tehnološko zahtevnejših panog v dodani vrednosti (UMAR),
 - o **Kazalniki:** emisijska intenzivnost gospodarstva, obseg proizvodnje emisijsko intenzivnih industrij, energetska intenzivnost v predelovalnih dejavnostih, delež OVE, intenzivnost poseka lesa (povzeto po UMAR, Poročilo o razvoju 2012), obseg sektorja 'okoljsko blago in storitve', delež ekoinovacij, število podjetij, vključenih v shemo EMAS, snovna učinkovitost gospodarstva, zelena delovna mesta, število zelenih patentnih prijav pri EPO, delež zelenega javnega naročanja.
- Usmerjanje v aktivno internacionalizacijo gospodarstva za povečevanje vpetosti gospodarstva v mednarodne tokove poslovanja.
 - o **Kazalnik:** povečanje izvoza (SURS).
 - o **Kazalnik:** povečanje tujih neposrednih investicij (BS, OECD).

- Razvoj ustvarjalnih, inovativnih, podjetnih in kompetenčnih kadrov ter prilagoditev izobraževalnega sistema potrebam industrije (npr. pospeševanje mobilnosti kadrov iz univerz v industrijo in nazaj).
 - **Kazalnik:** dvig zaposlenosti, predvsem visoko-izobraženih in poklicno usposobljenih kadrov ter zmanjšanje strukturne brezposelnosti (SURS).
 - **Kazalnik:** krepitev podjetništva - dvig na lestvici GEM (izhodišče TEA - zgodnja podjetniška aktivnost, 2012: 54/54 držav).

To zahteva prenovljen in usmerjen pristop k spodbujanju slovenskega gospodarstva, kar pomeni:

- **Celovito razvojno inovacijsko okolje za tehnološki in poslovni razvoj** kot ključen sestavni del SIP (povezava z ukrepi iz RISS⁶), ki vključuje horizontalne ukrepe za krepitev inovacijske, poslovne in tržne sposobnosti gospodarstva *ter sektorske pristope za njihovo realizacijo*.
- **Bolj učinkovita vlaganja nepovratnih in povratnih sredstev** (tako države kot podjetij) ter **davčne spodbude za razvoj** v ključne prioritete razvoja: v tehnološke in netehnološke inovacije, v nova, inovativna in rastoča podjetja, v razvoj perspektivnih področij in aktivnosti (krepitev blagovnih znamk, internacionalizacija, prestrukturiranje, trajnostne tehnologije in rešitve), ki odgovarjajo na družbene izzive.
- **Trajnostni razvoj industrije:** zeleni razvojno-inovacijski cikel v industriji - spodbujanje učinkovite rabe surovin in energije, razvoj tehnologij in izdelkov za obnovljive vire energije, trajnostna oskrba gospodarstva s konkurenčno energijo.
- **Izobraževanje in usposabljanje za trg dela:** nadgradnja kompetenc in veščin posameznikov, nove oblike izobraževanja in usposabljanja.
- **Odgovorno črpanje strukturnih sredstev EU** v finančni perspektivi 2014-2020, v skladu s prioritetami razvoja. Na osnovi evalvacije obstoječih ukrepov in pregleda nad učinki vlaganj, je potrebno zagotoviti kontinuiteto dobrih ukrepov, ter podpreti uspešne, konkurenčne nacionalne projekte.
- **Spodbujanje vključevanja v EU programe**, še posebej Obzorje 2020 (Okvirni program za raziskave, razvoj in inovacije) ter COSME (Program za konkurenčnost podjetij in MSP).
- **Spodbujanje povpraševanja za večje demonstracijske projekte industrije** - sklopi uporabniških rešitev, ki izpolnjujejo zaveze in obveze iz akcijskih načrtov in podnebnih ciljev RS.
- **Oblikovanje sistema v javni upravi (tudi e-sistema), ki bo omogočal transparentno sodelovanje tudi MSP-jev na javnih razpisih.**

SIP vzpostavlja podlago za učinkovit sistem podpore razvoju industrije in gospodarstva ter usmeritve za izvedbene ukrepe Vlade, ministrstev, vladnih služb in izvajalskih institucij. Na osnovi usmeritev SIP bodo pripravljene izvedbeni ukrepi ob tesnem sodelovanju z gospodarstvom in z drugimi ključnimi deležniki, ki so pomembni za kontinuirano izvajanje industrijske politike. ***Pregled implementacije usmeritev SIP (3. poglavje), ki so zbrane v Prilogi 6 k SIP, bo MGRT kot nosilni resor spremljal na letni ravni. Okvirni obseg finančnih sredstev za izvajanje usmeritev SIP v obdobju 2014-2020 je podan v Prilogi 7 k SIP. Uresničevanje usmeritev in doseganje postavljenih ciljev SIP bo predmet evalvacije s strani zunanjih strokovnjakov. Implementacija SIP se bo spremljala tudi v okviru dialoga s socialnimi partnerji (ESS).***

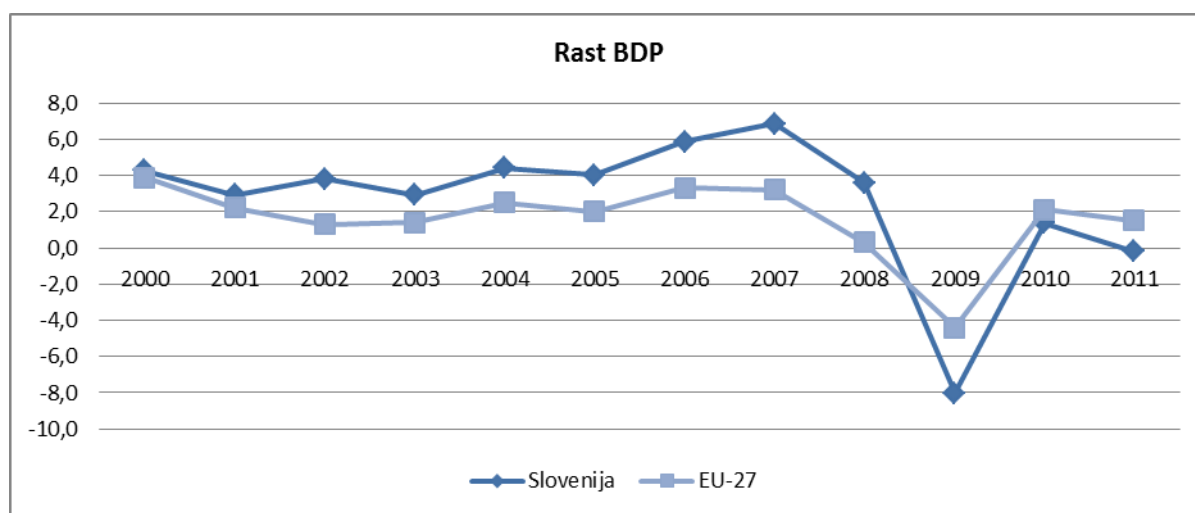
⁶ Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije

2. KONKURENČNOST SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA

2.1. Razvoj slovenskega gospodarstva v zadnjem desetletju

Začetek 21. stoletja je bil za Slovenijo obetaven. Vse do začetka krize v drugi polovici leta 2008 smo dosegali nadpovprečno gospodarsko rast, okoli 3 do 4% letno, s katero smo počasi dohitevali razvitejše države EU. Slovenski bruto domači proizvod (BDP) na prebivalca po kupni moči je leta 2008 dosegel že 91 % povprečja EU. V letu 2009 je kot posledica finančne in gospodarske krize sledil strm padec. BDP se je skrčil kar za 8%. Sledila je najprej šibka pozitivna rast, nato pa spet rahlo poslabšanje v letu 2011 (glej sliko 2). Tako se je Slovenija oddaljila od povprečja BDP na prebivalca po kupni moči, ki je leta 2011 dosegal 84 % povprečja EU. V treh letih od začetka gospodarske krize se je zaostanek Slovenije za evropskim povprečjem povečal za 7 odstotnih točk.

Slika 2: Rast BDP v Sloveniji in EU od leta 2000 do leta 2011

Vir: Eurostat Portal Page – National Accounts, 2012

Padec BDP na prebivalca v primerjavi z evropskim povprečjem leta 2009 je večinoma izhajal iz relativno večjega padca produktivnosti kot v EU. V letu 2010, ko se je gospodarskim razmeram v večji meri prilagodila tudi zaposlenost, pa smo zabeležili predvsem relativno močnejše znižanje stopnje zaposlenosti⁷. Kljub temu je Slovenija še vedno uvrščena najvišje med novimi članicami EU, uvršča pa se tudi pred Grčijo in Portugalsko. Napovedi o prihodnji gospodarski rasti v Sloveniji so negotove, prav tako kot za celotno svetovno gospodarstvo, ki se trudi zagnati rast in povrniti zaupanje. Največje tveganje za okrevanje predstavljajo poleg šibkih finančnih trgov, ki jih slabi dolgotrajna dolžniška in finančna kriza v evro območju, še padec domačega povpraševanja ter upad povpraševanja na tujih trgih, na katerih je slovensko gospodarstvo tradicionalno prisotno. Poleg tega so nezadostno razvite povezave za krepitev dostopa do novih, rastočih svetovnih trgov, do katerih slovenska podjetja v pretežni meri dostopajo zgolj posredno.

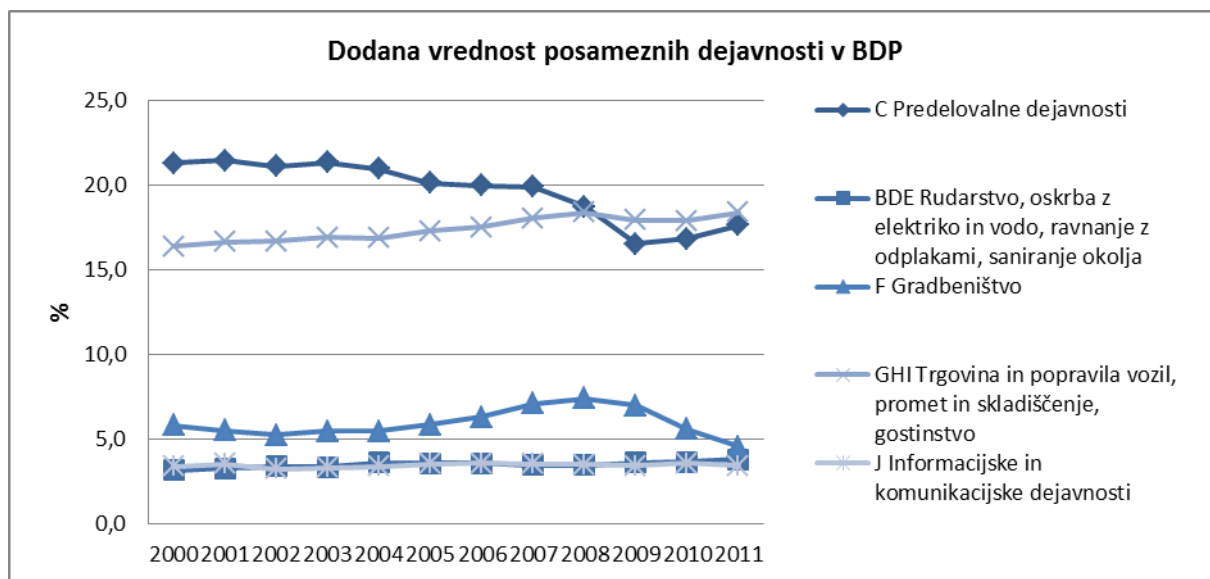
➤ Struktura gospodarstva po dejavnostih s poudarkom na predelovalni industriji

Prispevek posameznih dejavnosti k dodani vrednosti in BDP se je v zadnjem desetletju precej spremenil (glej sliko 3). Zaznamo lahko počasno padanje predelovalnih dejavnosti v strukturi dodane

⁷ UMAR: Poročilo o razvoju 2012

vrednosti in BDP, ki je bilo v letu 2009 še posebno izrazito, nato pa se je trend spet obrnil navzgor. Razvidna je tudi rast gradbeništva do leta 2008 in nato večletno padanje, ki se še ni ustalilo.

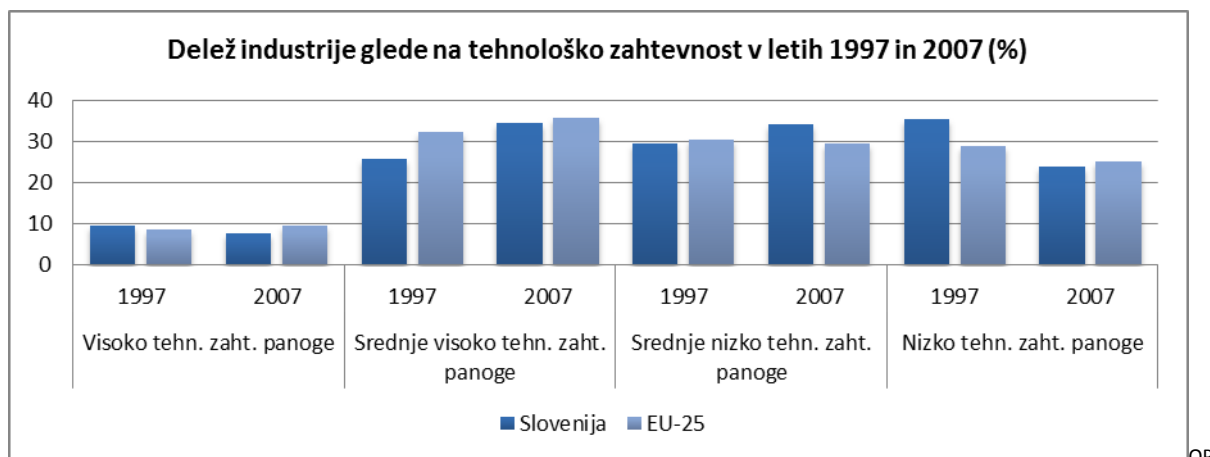
Slika 3: Prispevek posameznih dejavnosti k BDP v Sloveniji od leta 2000 do 2011

Vir: UMAR

V povprečju je prispevek slovenskih predelovalnih dejavnosti v dodani vrednosti višji kot v EU. Medtem, ko je v EU ta prispevek okoli 15%, je v Sloveniji 20% (v letu 2011: 20,2%). Kljub temu, da je Slovenija majhna država, ima dokaj visoko stopnjo diverzifikacije industrije. Struktura predelovalnih dejavnosti z vidika tehnološke zahtevnosti ne odstopa več bistveno od povprečne v EU (glej sliko 4), izrazitejši pa so zaostanki na področju produktivnosti, ki je ključna za izboljšanje konkurenčnosti.

Slika 4: Delež industrije Slovenije in EU-25 glede na tehnološko zahtevnost v letih 1997 in 2007

OPOMBA: Delitev panog glede na tehnološko zahtevnost izhaja iz klasifikacije OECD (prev. na trimestni ravni SKD 2002):

- **Visoko tehnološko zahtevne:** DG24.4 proiz. farmacevtskih surovin in preparatov, DL30 proiz. pisarniških strojev in računalnikov, DL32 proizv. RTV in komunikacijskih naprav, DL33 proiz. medicinskih in optičnih instrumentov, DM35.3 proiz. zračnih in vesoljskih plovil
- **Srednje visoko tehnološko zahtevne:** DG24 proiz. kemikalij in kemičnih izd. (brez DG24.4), DK 29 proizv. strojev in naprav, DL31 proiz. električnih strojev in aparatov, DM34 proiz. motornih vozil in prikolic, DM35 proiz. druge transportne opreme (brez DM35.1 in DM35.3), DL 33 proiz. medicinskih in optičnih instrumentov
- **Srednje nizko tehnološko zahtevne:** DF23 proiz. naftnih derivatov, DH25 proiz. izdelkov iz plastičnih mas, DI26, proiz. drugih nekovinskih mineralnih izdelkov, DI27 proiz. kovin, DI28 proiz. kovinskih izdelkov, DM35.1 gradnja in popravila plovil
- **Nizko tehnološko zahtevne:** DA proiz. hrane, pijač in tobačnih izdelkov, DB proiz. tekstila in tekstilnih izdelkov, DC proiz. usnja in usnjenih izdelkov, DD proiz. lesa in lesenih izdelkov, DE proiz. vlaknin, papirja in papirnih izdelkov, založništvo in tiskarstvo.

Vir: EU industrial structure 2011

Od začetka gospodarske krize je prišlo v razmerah intenzivnega krčenja manj konkurenčnih delov industrije do povečanja deleža tehnološko zahtevnejših panog v strukturi dodane vrednosti. Tako je leta 2009 v Sloveniji delež visoko in srednje visoko tehnološko zahtevnih dejavnosti v dodani vrednosti predelovalne industrije presegel povprečnega v EU. Relativno visok delež teh dejavnosti pri nas izhaja predvsem iz večjega relativnega obsega farmacevtske in elektroindustrije, deleži večine preostalih tehnološko zahtevnejših panog pa so nižji kot v celotni EU. Delež tehnološko manj zahtevnih dejavnosti (srednje nizko in nizko zahtevne) pa je predvsem zaradi obsežnega skrčenja kovinske industrije v času krize ter nadaljnjega upadanja tekstilne industrije leta 2009 upadel pod povprečnega v EU. Kljub premikom v smeri tehnološko zahtevnejših in praviloma produktivnejših dejavnosti, pa se je zmanjševanje zaostanka v ravni produktivnosti predelovalnih dejavnosti v zadnjih letih upočasnilo⁸.

Produktivnost, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega je leta 2010 dosegala 60,6 % povprečne v EU, kar je približno na ravni leta 2008 (glej Prilogo 1). Najvišjo raven produktivnosti glede na povprečje EU dosegajo farmacevtska industrija, proizvodnja vozil in plovil ter proizvodnja izdelkov iz gume in plastike ter drugih nekovinskih mineralnih izdelkov. Med dejavnostmi z najnižjo ravno produktivnosti glede na EU izstopajo kar tri tehnološko zahtevnejše (kemična, elektro in strojna industrija) ter nizko tehnološko zahtevne tekstilna, usnjarska in pohištvena industrija⁹.

Področje predelovalnih dejavnosti je najpomembnejše področje tako po številu zaposlenih, kot tudi po vrednosti sredstev. Tako je v predelovalni industriji v letu 2011 delovalo 12,2% gospodarskih družb, ki so zaposlovale 36,8 % vseh delavcev in so s 23 % vseh sredstev ustvarile 30,5 % vseh prihodkov¹⁰. Znotraj predelovalnih dejavnosti so najpomembnejše: kovinska industrija, farmacevtska industrija, proizvodnja električnih naprav, proizvodnja motornih vozil, proizvodnja drugih strojev in naprav, proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas ter kemična industrija. Te panoge so v letu 2011 prispevale preko 60 % dodane vrednosti in zaposlovale več kakor polovico delavcev v predelovalni industriji.

Dodana vrednost na zaposlenega v predelovalni industriji je v letu 2011 znašala 36.014 EUR, kar je le nekaj manj kot znaša povprečje vseh dejavnosti. Nadpovprečno dodano vrednost na zaposlenega so v letu 2011 dosegali v gospodarskih družbah, ki poslujejo v naslednjih predelovalnih dejavnostih: proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov (99.144 EUR), proizvodnja pijač (61.965 EUR), proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov (51.624 EUR), proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic (42.897 EUR), proizvodnja kovin (40.582 EUR) in proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja (36.228 EUR).

Predelovalna industrija je izjemno pomembna tudi zaradi tega, ker izvede v Sloveniji okoli 80% vseh razvojno-raziskovalnih aktivnosti v poslovnem sektorju, od tega približno tretjino v proizvodnji farmacevtskih surovin in preparatov in tretjino v proizvodnji kovinskih izdelkov, računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov, električnih naprav, strojev, motornih vozil ter drugih vozil in plovil. Industrija ima pomemben učinek tudi na produktivnosti in zaposlenost v drugih dejavnostih. Ocenjeno je, da je za vsakih 100 delavnih mest, ustvarjenih v industriji, ustvarjenih še od 60 do 200 delovnih mest v ostalih sektorjih gospodarstva, ki so odvisni od industrije.¹¹

⁸ UMAR – Poročilo o razvoju 2012

⁹ UMAR – Poročilo o razvoju 2012

¹⁰ AJPEŠ: Informacija o poslovanju gospodarskih družb v letu 2011

¹¹ Komunikacija Evropske komisije: Močnejša Evropska industrija za rast in gospodarsko okrevanje, 10.10.2012 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0582:FIN:EN:PDF>)

Po podatkih Evropske komisije¹² je še vsaj 25% zaposlenih na področju povezanih storitev, ki so od industrije odvisni kot dobavitelji ali stranke, kar pomeni, da je vpliv na gospodarsko gibanje s strani predelovalne industrije še vedno velik in tudi zaradi tega potreben posebne pozornosti. S tega vidika tudi področje turizma obravnavamo v kontekstu industrijske politike kot panogo, ki ponuja razvojno priložnost za Slovenijo (glej Strategijo razvoja slovenskega turizma 2012-2016¹³).

➤ **Struktura gospodarstva glede na velikost podjetij**

V Sloveniji je v letu 2011 delovalo nekaj več kot 130.000 poslovnih subjektov (od tega 57.798 gospodarskih družb in 73.072 samostojnih podjetnikov). Glede strukture gospodarskih družb po velikostnih razredih, veliko večino podjetij (99,8%) predstavljajo mikro, mala in srednje velika podjetja (v nadaljevanju MSP; glej tabelo 1). Med njimi je le malo podjetniških zvezd, ki uspešno poslujejo doma in v tujini ter se dinamično razvijajo in rastejo. Hitro-rastoča, tehnološko napredna in inovativna MSP so potencial Slovenije za prihodnost, zato jim je potrebno nameniti posebno pozornost.

Slovenska MSP presegajo povprečni prispevek evropskih MSP glede zaposlenosti in prispevka k dodani vrednosti gospodarstva. Prispevajo namreč 63% k dodani vrednosti in 70,6% k zaposlenosti v privatnem, nefinančnem sektorju. 33% MSP je aktivnih v visoko tehnoloških predelovalnih dejavnostih in v znanju intenzivnih storitvenih sektorjih, ki so ključni za prihodnjo konkurenčnost države¹⁴.

Velika podjetja, ki jih je nekaj manj kot 700, so prav tako izrednega pomena, saj predstavljajo motor slovenskega gospodarstva in omogočajo dostop do tujih trgov tudi manjšim podjetjem. Podjetja v tehnološko bolj zahtevnih panogah, se praviloma večinoma uvrščajo med srednje velika in velika podjetja. Večina mikro in malih družb (93 %) pa posluje v tehnološko manj zahtevnih panogah, ki ustvarijo le dobro polovico dodane vrednosti.

Tabela 1: Podjetja po velikosti (s.p. niso vključeni), 2011

Velikost	Družbe		Zaposleni	Prihodki*	Izvoz
	Število	v %			
Mikro	53.966	93,4	28,4	17,2	9,6
Majhne	2.397	4,1	15,9	13	9,4
Srednje	740	1,3	16,4	15,4	14,2
Velike	695	1,2	39,2	54,4	66,8
SKUPAJ	57.798	100	100	100	100

* čisti prihodki od prodaje

Vir: AJPES

¹² COM(2010) 614

¹³ http://www.mgrt.gov.si/fileadmin/mgrt.gov.si/pageuploads/turizem/Turizem-strategije_politike/Strategija_turizem_sprejeto_7.6.2012.pdf

¹⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-783_en.htm?locale=en

2.2. Uvrstitev Slovenije v mednarodnih analizah konkurenčnosti

Mednarodna konkurenčnost Slovenije se je v zadnjem obdobju poslabšala (glej prilogo 2). Med glavnimi razlogi za slabšo uvrstitev Slovenije, ki jih izpostavljajo mednarodne raziskave, so:

- **razvitost finančnega trga:** *dostop do posojil, stabilnost bank, dostopnost finančnih storitev, nerazvitost financiranja preko lastniškega trga, dostopnost tveganega kapitala, transparentnost delovanja finančnih institucij, zadolženost podjetij.*
- **učinkovitost trga dela:** *fleksibilnost določanja plač, zaposlovanja in odpuščanja, razmerje plača in produktivnost, prispevna stopnja za socialno varnost, privlačnost poslovnega okolja za usposobljene tuje kadre, prilagodljivost ljudi spremembam in novim izzivom.*
- **pravna država in delovanje institucij:** *učinkovitost vladne potrošnje, učinkovitost pravnega sistema pri poravnavi sporov in pri spremembi predpisov, učinkovitost uprav, zaščita interesov manjšinskih delničarjev, zaupanje politikom, breme vladnih predpisov, uravnoteženost proračuna, vpliv državnega lastništva na poslovne aktivnosti podjetij, prilagodljivost politike na spremembe v gospodarstvu, učinkovitost izvajanja vladnih odločitev, uspešnost nadzornih svetov pri izvajanju nadzora nad upravljanjem podjetij, kredibilnost menedžerjev v širši družbi.*
- **domače in tuje investicije, infrastruktura, davki:** *obseg in učinek davkov, razširjenost tujega lastništva, tehnološki transfer, nevarnost selitve R&D zmogljivosti izven države, nevarnost selitve storitev izven države, vhodne in izhodne neposredne tuje investicije, vpliv zakonodaje za zaščito okolja na konkurenčnost podjetij.*
- **podjetništvo, inovacije, usposabljanje:** *obseg usposabljanja osebja, absorpcija tehnologije na nivoju podjetij, vladna naročila naprednih tehnoloških produktov, dostopnost znanstvenikov in inženirjev, stanje razvoja grozdov, širina vrednostne verige, prefinjenost proizvodnega procesa, podpora tehnološkemu razvoju, inovativnosti in podjetništvu preko zakonodaje in naložb javnega in zasebnega sektorja, razvitost tehnološkega sodelovanja med podjetji, inovacijska sposobnost podjetij, ustreznost univerzitetnega izobraževanja potrebam gospodarstva, prenos znanja med institucijami znanja in podjetji.*

V okviru raziskave **World Economic Forum (WEF)**, ki odraža celotno konkurenčno sliko posameznih držav, je Slovenija v letih 2012-2013 zasedla 56. mesto med 144 državami, kar je za 1 mesto boljše kot pred enim letom in za 11 mest slabše kot pred dvema letoma. Slovenija je najboljše ocene dobila za področje višjega izobraževanja in usposabljanja ter zdravja in osnovnega izobraževanja. Sledila so področja inovacij, tehnološke pripravljenosti, infrastrukture in učinkovitosti trga dobrin. Najbolj problematični področji slovenske konkurenčnosti v zadnjih treh letih sta (i) učinkovitost finančnega trga in (ii) učinkovitost trga dela. Glede na ugotovitve raziskave je največja ovira za poslovanje v Sloveniji dostop do financiranja. Sledijo neučinkovitost vladne birokracije, toga delovno-pravna zakonodaja, davčne stopnje in davčna regulacija.

Na lestvici, ki jo objavlja **švicarski inštitut za razvoj menedžmenta (IMD)**, ki ocenjuje **ekonomsko-poslovne vidike konkurenčnosti**, je Slovenija v letu 2012 ohranila 51. mesto izmed 59 držav zajetih v raziskavo, potem ko je v letu 2010 s padcem za 20 mest utrpela največji zdrs med preučevanimi državami. Uvrstitev Slovenije na lestvici konkurenčnosti odraz stanja gospodarstva v preteklem letu. Med priporočenimi ukrepi za izboljšanje konkurenčnosti so znižanje javnofinančnega primanjkljaja, povečanje učinkovitosti trga dela, prestrukturiranje predelovalnega in tudi storitvenega sektorja ter varčevanje v javnem sektorju. Izpostavljeni so tudi ukrepi za gospodarsko rast, ki so vezani na dvig inovacijske kulture, kakovost izobraževalnega sistema, infrastrukturo in internacionalizacijo ter na sodelovanje med znanostjo in gospodarstvom.

Glede na raziskavo **Svetovne Banke – »Doing Business«**, ki analizira težavnost poslovanja v posameznih državah, se Slovenija v letu 2012, tako kot leto poprej, uvršča na 37. mesto izmed 183 preučevanih držav, kar je razmeroma visoka uvrstitev. Predvsem je očitno izboljšanje ranga za 16

mest v letu 2011, ki pa je v največji meri posledica spremembe metodologije (izločili so kazalec "zaposlovanje", kjer je bila uvrstitev Slovenije izredno slaba).

Tudi v okviru raziskave **Global Entrepreneurship Monitor (GEM)**, ki proučuje stanje na področju **podjetništva**, so uvrstitve Slovenije v zadnjem obdobju zaskrbljujoče. Zgodnja podjetniška aktivnost odraslega prebivalstva upada že tretje leto zapored in je tako v primerjavi z letom 2008, ko se je na podjetniško pot podalo 6,4 % prebivalstva, upadla že skoraj na polovico (2011: 3,65 %) in dosegla najnižjo raven po letu 2004. Tega ni kriva le recesija, ampak tudi neurejeno poslovno okolje ter še nekateri drugi pogoji za poslovanje, ki jih morajo posamezniki upoštevati, ko se odločajo, ali bodo ustanovili podjetje ali ne. Slovenija se je tako prvič v desetletju, odkar sodelujemo v tej svetovni raziskavi, v tej kategoriji uvrstila na zadnje 54. mesto. Leta 2011 je Slovenija tudi sicer izkazovala precejšnjo podjetniško zaspanost - rojevalo se je manj podjetij, manj je bilo delujočih podjetij, a tudi manj podjetnikov se je odločilo, da bi opustili podjetniško aktivnost¹⁵. V primerjavi z razvitimi inovacijskimi gospodarstvi Slovenija najbolj zaostaja pri podjetniški kulturi, nacionalni podjetniški zakonodaji, učinkovitosti vladnih programov in izobraževanju za podjetništvo.

Na **inovacijski lestvici EIS – Europe Innovation Scoreboard**, ki uvršča države v štiri skupine, se Slovenija od leta 2009 do 2011 uvršča v 2. najboljšo skupino med inovacijsko sledeče države (»innovation followers«), vendar z podpovprečno predstavo v skupini. Pred tem se je uvršala v 3. najboljšo skupino zmernih inovatorjev (»moderate innovators«). Kot relativne prednosti so izpostavljeni človeški viri, povezave in podjetništvo, medtem ko so med relativnimi slabostmi izposlavljeni intelektualno premoženje in inovatorji. Zaskrbljujoč je padec v izdatkih inovacije, ki niso povezane z RR dejavnostjo¹⁶ ter razhajanje med vlaganji v inovacije in oprijemljivimi rezultati teh vlaganj (npr. rast visokotehnološkega izvoza).

Na osnovi mednarodnih analiz konkurenčnosti in ugotovitev strokovnjakov v okviru OECD in EU raziskav smo naredili SWOT analizo slovenskega gospodarstva (glej tabelo 2).

¹⁵ <http://www.gemslovenia.org/news/?page=1#CmsC163E1C209E3>

¹⁶ <http://www.proinno-europe.eu/inno-metrics/page/innovation-union-scoreboard-2011>

Tabela 2: SWOT analiza slovenskega gospodarstva

PREDNOSTI	SLABOSTI
- Ugoden geostrateški položaj v srednji Evropi in znotraj EU (bližina pomembnih evropskih regij v severni Italiji, Nemčiji, Avstriji; dostop do trgov na Zahodnem Balkanu). - Naravni viri (les, tla, voda, energija) in drugi potenciali za prehod v zeleno gospodarstvo (znanje, inovacije, dosedanja vlaganja in kompetence). - Tradicija in znanje na področju predelovalne industrije. - Dobra formalna izobrazba prebivalstva in tradicionalno dobra tehnična pismenost. - Potencial za rast storitvenega sektorja. - Enotni EU trg, ki predstavlja odskočno desko za globalne trge. - Članstvo v EU zagotavlja velik notranji trg, varnost in solidarnost pri doseganju ciljev, pa tudi kvalitetne strokovne podlage in učinkovite procese za oblikovanje, spremljanje in izvajanje politik. - Dobri odnosi in podpisani sporazumi z različnim državami in mreža slovenskih predstavništov v tujini. - Izvozna usmerjenost slovenskega gospodarstva. - Storitvene dejavnosti, dobro razvita zdravstveno-zdraviliščna in gostinsko-turistična dejavnost. - Delno že vzpostavljeno podporno okolje. - Dosedanja vlaganja v RR. - Davčne olajšave (za RR in naložbe). - Razvejana znanstvena in raziskovalna dejavnost določenih odsekov v javnem sektorju z dobro razvitim mednarodnim sodelovanjem nekaterih institucij. - Visoka kakovost industrijskega dizajna in dragocena kulturna dediščina. - Odlično znanje tujih jezikov in prilagajanje na kulture drugih narodov (raznolikost kulturnih vplivov) z bogastvom mednarodnih povezav. - Računalniška pismenost. - Razvita mrežna struktura podjetij RS v dobaviteljskih in tehnoloških verigah globalnih kupcev (avtomobilska industrija, industrija bele tehnike).	- Strukturne težave, ki se odražajo v odvisnosti od nižje zahtevnih tehnoloških industrij in v zaostankih vseh panog v produktivnosti za povprečjem EU, pri čemer snovna in energetska produktivnost raste počasneje kot produktivnost dela. - Nespodbudno poslovno okolje (nespodbuden davčni sistem, neprožna delovno pravna zakonodaja, neučinkovitost finančnega trga, dolgotrajni postopki pridobivanja gradbenih dovoljenj, nepovezano podporno okolje). - Slabo izkoriščanje znanja in na znanju temelječih končnih izdelkov, storitev, prepoznavnih in tržnih na globalnem trgu. - Visoka zadolženost podjetij, krč lastniškega kapitala. - Nizek delež inovativnih podjetij in nizka stopnja inovacijske in podjetniške kulture v pomembnem deležu gospodarstva. - Relativno nizka vlaganja v raziskave in razvoj, tako javnega kot zasebnega sektorja, še večje zaostajanje pri netehnoloških inovacijah. - Vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije v zadnjih letih se ne nadgrajujejo in izkoriščajo (pomanjkljivo izvajanje RISS). - Sistemska usmerjenost javno raziskovalnega sektorja v znanstvene rezultate, brez poudarka na sledenju prispevka aplikativnih raziskav in razvoja h konkurenčnosti Slovenije. - Zaprtost in nekonkurenčnost izobraževalnega in raziskovalnega sistema onemogoča njegovo sodelovanje z gospodarstvom in tujimi raziskovalnimi institucijami. - Slaba povezanost tehnološkega in poslovnega razvoja. - Slaba prilagodljivost programov poklicnega izobraževanja in usposabljanja potrebam trga dela in gospodarstva, relativno nizka učinkovitost terciarnega izobraževanja. - Nezadostna ponudba finančnih virov, financiranja podjetij. - Nekonsistentnost podpornih ukrepov in podpornega okolja države. - Visoka smrtnost podjetij in nizka rast podjetij. - Netolerantnost okolja do tveganja in neuspeha. - Nizka stopnja mrežnega povezovanja v domačem okolju in sklepanja strateških zavezništov s tujimi partnerji. - Načrtovani sistemski ukrepi za »rok trajanja mandata ene Vlade«. Pomanjkanje koordinacije med politikami, razvojnimi dokumenti in ravnanji državnih organov, pa tudi med lokalno, regionalno in nacionalno ravniyo. Implementacijski deficit pri večini državnih politik, vključno s pomanjkljivim inšpekcijskim nadzorom. - Pomanjkanje menedžerskih znanj in izkušenj v tujini, relativno slabo razumevanje pojma družbene odgovornosti podjetij. - Pretežna usmerjenost v tradicionalne trge oz. prevelika vezanost na malo število trgov. - Premajhno število izvozno usmerjenih podjetij. - Padanje globalnega izvoznega tržnega deleža. - Vezanost na premajhno število končnih izvoznih produktov. - Neustrezna (prenizka) struktura končnih proizvodov in sistemov ter pomanjkanje znanja inženiringa. - Nizka snovna produktivnost. - Prevelika oziroma neustrezna reguliranost poklicev in dejavnosti ter s tem povezan omejen vstop na trg dela. - Energetska sanacija stavb (javnih in zasebnih) prinaša veliko pozitivnih učinkov, a je prepočasna in nesistematična. - Podpore razvoju in uvajanju nizkoogljičnih tehnologij ne

	sledijo potencialu gospodarstva, zaradi česar razvoj večinoma sledi zahtevam mednarodnega trga. - Nerazvit javni potniški promet in velik delež cestnega prometa, povezan z visokimi stroški mobilnosti, odvisnostjo od fosilnih goriv in negativnimi vplivi na zdravje in okolje. - Premajhno upoštevanje celotnega življenjskega kroga proizvodov in zaostajanje pri ravnanju z odpadki. - Izgubljanje kmetijskih zemljišč, majhna in razdrobljena zemljiška in gozdna posest. Premajhna pridelava hrane in s tem vezanost na uvoz tudi prehrabnih surovin. Zaostajanje pri uvajanju ekološkega kmetijstva. Prenizka dodana vrednost izdelkov in storitev v celotni vrednostni verigi gozd-les.
--	--

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
- Usmeritev v izdelke z višjo dodano vrednostjo. - Prehod v snovno učinkovito ter nizkoogljično družbo lahko z vključitvijo javnosti, lokalnih skupnosti, podjetij in javnega sektorja zagotovi razvojni preboj in nov investicijski cikel, ki temelji na spodbujanju inovativnosti v nizkoogljičnih tehnologijah in storitvah, »ozelenitvi« vseh sektorjev in širjenju dobrih praks. - Majhnost Slovenije omogoča, v primeru konsenza glede ciljev, večjo odzivnost in njihovo hitrejšo doseganje. - Trajnostna proizvodnja in potrošnja, ki ima za rezultat večjo snovno in energetske učinkovitost. Maksimalen izkoristek odpadkov bodisi kot surovin bodisi kot energije in zmanjšanje nastanka odpadkov. Javni sektor spodbuja prehod v snovno učinkovito ter nizkoogljično družbo preko zelenih javnih naročil in kot zgled okoljske učinkovitosti. - Prihranki in zmanjšanje uvozne odvisnosti zaradi učinkovite rabe energije (z izkoriščanjem OVE) in prostora. - Razvoj ekosistemskih storitev in z njimi povezanih industrijskih panog na podlagi naravnih virov, s katerimi je Slovenija bogata. - Povezovanje in mreženje podjetij med sabo in z izobraževalnimi institucijami ter mednarodnimi organizacijami. - Vključevanje v mednarodne razvojne mreže, z večjo pozornostjo usmerjeno v razvijajoča se območja sveta (BRIC, Azija, neuvrščeni...). - Vključevanje v EU razvojne programe in projekte. - Optimizacija in povezovanje podpornega okolja (JRO, agencije, zbornice, spec. podjetja). - Optimalna izraba obstoječe infrastrukture (npr. poslovne cone) in okoljsko manj občutljivih območij (npr. degradirana zemljišča). - Priliv TNI, internacionalizacija in izkoriščanje novih trgov. - Usklajeno sodelovanje različnih resorjev za podporo gospodarstvu. - Prilagoditev izobraževanja potrebam v gospodarstvu z upoštevanjem dolgoročnih usmeritev in projekcij razvoja. - Usposabljanje in izobraževanje v podjetjih in vseživljenjska karierna orientacija posameznikov. - Zmanjševanje administrativnih bremen (minus 25%,	- Nezadostna tehnološka raven industrije in nevarnost stalnega zaostajanja v razvoju organizacije in tehnologije. - Neuravnoteženost javnih financ. - Nepripravljenost za izpeljavo strukturnih reform, nadaljevanje v gospodarstvu pogostih razvojnih modelov, temelječih na vse večji porabi prostora, surovin in energije, z obravnavo okolja kot dejavnika omejevanja rasti. - Pomanjkanje finančnih virov za uresničitev ciljev. - Odhod tujih vlagateljev zaradi nekonkurenčnega poslovnega okolja in nezainteresiranosti novih tujih investorjev zaradi majhnega slovenskega trga. - Nestimulativno davčno okolje za domača in tuja podjetja. - Prisotnost administrativnih ovir za investicije in podjetja. - Potencialni intenzivnejši »beg možganov« in staranje prebivalstva. - Negotovost glede oblike in obsega učinkov podnebnih sprememb globalno. Podnebje v Sloveniji pa se ogreva še hitreje kot v svetovnem povprečju. Zaradi tega lahko hitreje kot drugod pride do resnih posledic podnebnih sprememb. - Zaradi popolne odvisnosti od uvoza nafte in plina lahko pride do motenj pri oskrbi s fosilnimi gorivi. Dodatno težavo predstavlja negotovost glede cen energentov na svetovnih trgih, povezana z negotovostjo cen emisijskih kuponov in okoljskih dajatev. - Zaradi nizke stopnje samooskrbe s hrano je Slovenija zelo izpostavljena nihanjem na globalnih trgih s hrano in motnjam v kmetijski proizvodnji v drugih delih sveta. - Izguba in zaostajanje za trendi razvoja poklicev v kreativnih industrijah in drugih perspektivnih sektorjih. - Premajhno vlaganje v izobraževanje, usposabljanje in razvoj zaposlenih s strani podjetij. - Nesodelovanje med izobraževalno-raziskovalno sfero s sfero gospodarstva. - Nestabilnost na največjih izvoznih trgih. - Stroškovni pritiski na gospodarstvo zaradi majhnega trga vključno z rastjo cen strateških surovin. - Upad domačega povpraševanja in povpraševanja na tradicionalnih trgih. - Ovire za vstop na nove trge. - Poglobljanje gospodarske krize v EURO območju. - Nesodelovanje resorjev pri izvedbi politik. Ohranjanje dosedanjih slabosti glede koordinacije in izvajanja politik. - Pomanjkanje zavedanja in vedenja (pri odločevalcih, oblikovalcih in izvajalcih politik, pri deležnikih, širši javnosti) o priložnostih Slovenije za trajnostni razvoj.

presoja vplivov zakon.) in poenostavitev predpisov. - Povečanje obsega vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije ter večja učinkovitost teh vlaganj. - Razvoj programov za krepitev razvojnih kadrov v gospodarstvu ter za dvig ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetnosti mladih. - Razvoj programov za krepitev prenosa znanja s starejših na mlajše generacije. - Uvedba davčnih olajšav za inovatorje (samostojnih in v podjetjih) in izvedba zelene davčne reforme. - Finančna in druga državna podpora za uvajanje inovacij. - Izkoriščanje tržnih priložnosti (tržnih niš) in tehnološke specializacije npr. na področju nizkoogljičnih tehnologij. - Inovativnost v javnem naročanju, zelena javna naročila. - Prepoznavanje in podpora podjetjem s potencialom hitre rasti na domačem in na tujih trgih. - Spodbujanje izboljšav poslovnih modelov in uvajanja novih modelov, kot je npr. socialno podjetništvo. - Vpeljava koncepta in ukrepov družbene odgovornosti kot ključne kategorije razvoja.	
---	--

Vir: Povzeto iz ugotovitev različnih mednarodnih raziskav konkurenčnosti (WEF, IMD), ugotovitev strokovnjakov OECD, EU, Osnutka Strategije prehoda Slovenije v nizkoogljično družbo do leta 2050 ter ugotovitev MGRT, GZS in ostalih deležnikov.

2.3. Analiza izvajanja ukrepov na področju podjetništva, konkurenčnosti in RR aktivnosti

➤ Evalvacija izvajanja politike podjetništva in konkurenčnosti v obdobju 2004-2009

V letu 2012 je bila predstavljena Evalvacija izvajanja politike podjetništva in konkurenčnosti v obdobju 2004-2009¹⁷ s predlogi novih ukrepov in sprememb kazalnikov. Analiza je pokazala, da so bili prejemniki spodbud na vseh področjih skrbno izbrani in nadpovprečni v poslovanju pred in po prejemu spodbude. Kljub temu analiza kaže na omejene in pretežno kratkoročne rezultate. Največji rezultati so v povečevanju zaposlenosti, plač in v povečanju prodaje. Skromni rezultati pa so predvsem na področju povečevanja produktivnosti in izvozne sposobnosti, kar je posledica zastavljenih ciljev pri pripravi Operativnih programov in posameznih ukrepov.

Priporočila, ki izhajajo iz analize so naslednja:

- Potrebna je večja sistematičnost in harmonizacija ciljev in ukrepov različnih politik s posrednim in neposrednim vplivom na industrijsko politiko.
- Spodbujanje ne-tehnoloških elementov konkurenčnosti (spodbujanje znanja, kompetenčnosti in usposobljenosti človeških virov, mreženje, vse vrste podpornih storitev).
- Podpora že začetim iniciativam (bottom-up).
- Spodbujanje grozdenja: ne le po panogah horizontalno temveč tudi v smislu krepitve proizvodno-dobaviteljskih in prodajno-tržnih verig dodane vrednosti (vertikalno povezovanje).
- Od nepovratnih spodbud k razvitim sistemom davčnih olajšav.
- Odprava administrativnih ovir v poslovanju (implementacija Direktive o storitvah, deregulacija dejavnosti in poklicev, izvajanje akcijskih načrtov Akta za mala podjetja).

¹⁷ http://www.mgrrt.gov.si/fileadmin/mgrrt.gov.si/pageuploads/DPK/CRPi_2010/Koncno_porocilo_CRP_konkurencnost.pdf

- Aktivna zemljiška politika: vzpostavitev fondov zazidljivih stavbnih zemljišč za potrebe gospodarstva po občinah in vodenje podatkov o njih v javno-dostopnih bazah.
- Negovanje bazičnih elementov konkurenčnosti (infrastruktura, institucije, makro ekonomski dejavniki, stabilnost, pravna država, šolstvo, zdravstvo, sodstvo).
- Glede meril in vrednotenja v posameznih javnih razpisih osredotočanje na delovna mesta dopolniti z dolgoročno rastjo, povečevanjem učinkovitosti, sposobnostjo mednarodne rasti in povečevanjem učinkovitosti v procesih (procesna in institucionalna učinkovitost sestavni del novejših lestvic), sprememb v vedenju, vrednotah, neoprijemljivem premoženju.
- Pozornost nameniti vprašanju kako spodbuditi rast uspešnih in kako zadržati uspešna podjetja v Sloveniji.
- Krepitev vloge države pri ustvarjanju osnovnih pogojev za razvoj (tudi preko inovativnih javnih nakupov, javno-zasebnega partnerstva, itd.)
- Spodbujanje samooskrbe v strateških panogah (zaradi povečanega protekcionizma, pritiska na ohranjanje in kreiranje delovnih mest), podpora mednarodni rasti in dostopu do finančnih sredstev.
- Stalno izboljševanje kakovosti poslovnega okolja, infrastrukture in mednarodno povezovanje z rastočimi trgi.

Izvedena je bila tudi SWOT analiza posameznih ukrepov, ki izhajajo iz Programa za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti 2007-2013 in je podana v prilogi 4.

➤ **Vrednotenje ukrepov za spodbujanje raziskovalno razvojnih aktivnosti**

V juliju 2012 je bilo predstavljeno vmesno poročilo o vrednotenju ukrepov za spodbujanje raziskovalno razvojnih aktivnosti v gospodarstvu in institucijah znanja. Na osnovi analize izvajanja instrumentov avtorji študije ugotavljajo, da so se predlagani instrumenti izkazali *za zelo zanimive za upravičence ter da so se izkazali kot zelo dobro orodje večanja inventivnosti in inovativnosti ter dvigovanja konkurenčnosti slovenskega gospodarstva*. Potencial za dolgoročno vzdržnost financiranih projektov je pri vseh instrumentih visok, vendar še ni zagotovljen. Vsebinsko so instrumenti zasidrani v vsebino in podporne sisteme za razvoj področja raziskav in razvoja ter inovativnosti. Pomen področja inovacij in inovativnosti ter raziskav in razvoja je v razmerah ekonomske krize še bolj poudarjen.

Na področjih, kjer so se izvajale operacije, so doseženi koreniti premiki z dolgoročnim pomenom za področje inovacijskega povezovanja znanosti, raziskav, tehnologije, predvsem pa so se začele konkretizirati čvrste povezave med akademsko sfero in gospodarstvom. Na področjih, kjer so se izvajale operacije so doseženi opazni premiki z dolgoročnim pomenom za področje inovacijskega povezovanja znanosti, raziskav, tehnologije. Uporabniki v splošnem ocenjujejo vse ovrednotene instrumente kot dokaj dobro ustrezne, vendar pa opozarjajo, da je prostor za izboljšave velik in se z doseženimi izkušnjami in neugodnimi zunanji spremembami, ki smo jih medtem doživeli v širšem prostoru, nedvomno še dodatno razpira.

Realizirani učinki in rezultati so v večini primerih presegajo načrtovane. Več kot 85% anketirancev meni, da so bila javna sredstva za doseg ciljev pomembna. 50% anketirancev meni, da so bila javna sredstva za doseg načrtovanih koristi za končne uporabnike pretežna in povsem zadostna. Pomemben učinek javnih sredstev se kaže tudi v tem, da so operacije v 60% sprožile še druge investicije, ki so povezane s financiranim projektom. Dodatno so sprožile povečanje sodelovanja z industrijskimi partnerji, ki bodo dodatno financirali raziskovalno razvojne projekte. Izziv za prihodnost predstavlja tudi povezovanje instrumentov inovacijske politike na ravni njihovih strateških namenov.

3. USMERITVE SLOVENSKE INDUSTRIJSKE POLITIKE ZA GOSPODARSKI RAZVOJ

Posledice finančne in gospodarske krize v Sloveniji, ki traja od konca leta 2008 in ki v letu 2012 še ne kaže bistvenih znakov umirjanja, se kažejo v zaostrenih finančnih razmerah, naraščajočem zadolževanju Slovenije in padcu bonitetnih ocen. Zaradi naraščajočega zadolževanja je potrebno varčevanje z javnimi sredstvi na vseh ravneh in povečanje učinkovitosti pri dodeljevanju teh sredstev za različne namene. Finančnih virov za široko zastavljeno industrijsko politiko brez prioritet razvoja ni. Bistven temelj za njeno smiselno pripravo je konsolidacija proračuna Slovenije ob hkratnem zagonu gospodarske aktivnosti, z upoštevanjem sprememb globalne agende in strateških usmeritev EU (kot je npr. premik k razumevanju razvojnih priložnosti, ki jih prinaša iskanje zelenih rešitev).

Pretežni del razvoja se bo financiral preko črpanja EU sredstev, saj so na voljo le omejena sredstva nacionalnega proračuna ter potencialna sredstva tujih zasebnih investicij. Zaradi večjih multiplikacijskih in revolving učinkov bo več sredstev namenjenih povratnim virom financiranja, kar pomeni povečano vlogo finančnega inženiringa. Pri nepovratnih virih financiranja pa bo potrebna večja usmerjenost in selektivnost ter mednarodna konkurenčnost izbranih razvojnih projektov. Proračunska sredstva, pridobljena na podlagi okoljsko energetskih dajatev, je potrebno usmerjati v razvoj, investicije in inovacije s področja okolja in učinkovite rabe energije. Nujno je učinkovito povezovanje in optimalno delovanje agencij in skladov.

Poleg omejenih finančnih virov je potrebno upoštevati tudi omejenost naravnih virov in spremenjene okoliščine tako na nacionalni kot na drugih ravneh. Vse več je na primer trdnih znanstvenih dokazov, da s svojimi aktivnostmi povzročamo pritiske na okolje takega obsega, da se že bližamo okoljskim omejitvam planeta ali smo jih že presegli (podnebne spremembe, biotska raznovrstnost, vnos dušika in nekaterih ostalih hranil v okolje). Za Slovenijo je značilno tudi slabo gospodarjenje s tistimi naravnimi viri, ki jih imamo. Soočamo se tudi z neugodnimi demografskimi trendi (staranje prebivalstva, beg možganov, omejenost človeških virov).

Na osnovi domačih in mednarodnih analiz ter raziskav, strateških dokumentov Slovenije, posvetovanja z zainteresirano javnostjo, Slovenska industrijska politika postavlja izhodišča in usmeritve na naslednjih področjih:

1. Izboljšanje poslovnega okolja
2. Krepitev podjetništva in inovacij - Usmeritev podpore v nova, inovativna in rastoča podjetja
3. Odgovor na družbene izzive - Usmeritev podpore v perspektivna tehnološka in industrijska področja
4. Aktivnosti za dolgoročni razvoj industrije

Celovitost in večja usmerjenost ukrepov bo prispevala k:

- večji kakovosti, diferenciaciji in specializaciji proizvodov in storitev, kar vodi v povečanje konkurenčnosti in ustvarjene dodane vrednosti na zaposlenega,
- ohranjanju in nadaljnjemu razvoju proizvodnih jeder in s tem k povečanju zaposlovanja,
- rasti in razvoju industrije, ki bo zagotavljala rešitve in končne proizvode z višjo dodano vrednostjo, v hitro spreminjajočem globalnem gospodarskem okolju,
- izboljševanju učinkovitosti (energetske, materialne, okoljske in družbene) in zmanjševanje porabe prostora, surovin in energije,
- bolj učinkovitemu podpornemu okolju za podjetja,

- povečanju domačih in tujih naložb,
- boljšemu povezovanju med raziskovalno in gospodarsko sfero,
- boljšemu povezovanju deležnikov v celotni vrednostni verigi,
- dostopu do novih trgov in mednarodnih razvojnih partnerstev.

Usmeritve veljajo za vse resorje in politike, povezane z gospodarstvom in oblikujejo konkurenčno poslovno okolje. Ukrepi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo bodo podrobneje razdelani v programih ukrepov s področja **podjetništva, konkurenčnosti in tehnologije v obdobju 2014-2020** ter programih za internacionalizacijo in neposredne tuje investicije.

3.1. IZBOLJŠANJE POSLOVNEGA OKOLJA

Nenehno prizadevanje za **izboljšanje poslovnega okolja** je ključen pogoj za intenziviranje vlaganj v tehnološki in gospodarski razvoj in je eden ključnih ciljev industrijske politike. Izboljšanje poslovnega okolja se nanaša predvsem na:

- (1) Delovanje pravne države
- (2) Prijaznejše administrativno okolje
- (3) Fleksibilnejši trg dela in izobraževanje po meri gospodarstva
- (4) Ugodno davčno okolje
- (5) Okoljska, energetska in prostorska politika
- (6) Celovito podjetniško inovacijsko podporno okolje
- (7) Izboljšanje dostopa do ugodnejših virov financiranja
- (8) Vzpostavitev okolja, naklonjenega ustvarjalnosti, podjetništvu in inovativnosti (UPI)
- (9) Učinkovito upravljanje podjetij, še posebej podjetij v državni lasti
- (10) Spodbujanje družbene odgovornosti podjetij.

Izboljšanje poslovnega okolja terja povezovanje z ostalimi politikami (davčno, socialno, kmetijsko, turistično, prometno, okoljsko, energetska, šolsko, kulturno) ter usklajenost z ukrepi za varovanje okolja, učinkovito rabo energije, ukrepi, povezanimi z demografskimi spremembami, varnostjo in zdravjem, ter ukrepi za krepitev znanja in kompetenc, na katerih temelji razvojni zagon in investicijski cikel.

3.1.1. Delovanje pravne države

Potrebno je skrajšanje sodnih in izvršilnih postopkov na raven primerljivih držav EU. Zagotoviti je potrebno pogoje za delo in neodvisnost institucij pregona - pospešitev pregona gospodarskega kriminala in korupcije. Nadzirati in spodbujati je nujno spoštovanje zakonodaje s strani državnih in javnih institucij, plačevanje države in občin za javna naročila v zakonskih rokih.

USMERITVE:

- (1) **Reorganizacija in specializacija pravosodnih institucij** za pospešeno in učinkovito delovanje in izvršbo, učinkovite sodne in insolventne postopke.

3.1.2. Prijaznejše administrativno okolje

Prijaznejše administrativno okolje bo omogočilo enostavnejše ustanavljanje, hitrejšo rast in razvoj podjetij. Za vzpostavitev takega administrativnega okolja je potrebno nadaljevati 1) s prizadevanji za boljšo zakonodajo z izvajanjem celovitih presoj vplivov predpisov na gospodarstvo (»MSP test«), okolje in družbo, 2) z odpravljanjem administrativnih bremen in zmanjševanjem administrativnih ovir in 3) s poenostavitvami obstoječe zakonodaje v smislu izboljšanja preglednosti in enostavnosti.

Predvsem mikro in mala so glede na njihove vire nadpovprečno obremenjena z administrativnimi bremenmi ter bolj občutljiva na spremembe v poslovnem okolju. V tem kontekstu je izrednega pomena izpeljava Akcijskega načrta za izvajanje Akta za mala podjetja, ki poudarja načelo »Najprej pomisli na male« pri sprejemanju zakonodaje in politik. Vsak predlog novega ali spremenjenega predpisa mora imeti pripravljeno presojo učinkov na gospodarstvo in okolje, še posebno na MSP (t.i. »MSP test«), skladnost z EU direktivami (ne preseganje).

Izjemnega pomena za vsa, posebej pa za mikro, mala in srednja podjetja je učinkovito, transparentno in gospodarno javno naročanje. Zajema tako učinkovito upravljanje, nadzor javnih naročil (zelenih), odprava razdrobljenosti javnega naročanja in zlorab izbora ponudnikov zgolj po najnižji ceni. Razpise, postopke in obveze javnega naročanja je nujno poenostaviti ter prilagoditi za mala in mikro podjetja (enostavnost, preglednost, e-izkazi refrenc) in vzpostaviti poštene plačilne roke. Potrebno je zagotoviti pravne podlage za gospodarno dokončanje investicij in storitev iz naslova javnih naročil v primerih stečajev glavnih izvajalcev in s tem povezano spoštovanje zakonodaje za razreševanje problematike plačevanja izvajalcev in podizvajalcev. Pomembna je tudi uvedba instrumentov inovativnega javnega naročanja - preko pilotnih in demonstracijskih javnih naročil se pridobijo prve reference za nastopanje na mednarodnih trgih.

USMERITVE:

- (2) **Dosledno izvajanje sprejete Resolucije o normativni dejavnosti** (sprejemanje predpisov po smernicah za Boljšo zakonodajo) ter izvajanje presoje vplivov zakonodaje na gospodarstvo v okviru vseh vladnih resorjev – »MSP test«.
- (3) **Dosledna izpeljava Akcijskega načrta za izvajanje Akta za mala podjetja.**
- (4) **Sistemska izvajanje Programa Vlade RS za 25% zmanjšanje administrativnih ovir.** Vključuje poenostavitev obstoječe zakonodaje v smeri enostavnosti in preglednosti (odpravljanje podvajanja, enotno tolmačenje...).
- (5) Vzpostavitev **Enotne kontaktne točke (EKT)** preko katere bodo lahko podjetja dobila vse ustrezne informacije ter elektronsko izpolnila potrebne formalnosti in postopke.
- (6) **Učinkovito, transparentno in gospodarno javno naročanje.** Država nastopa kot gospodaren in v razvoj usmerjen (zeleni) javni naročnik, ki v vseh fazah naročanja in izvedbe projekta zagotavlja strokovnost in etičnost poslovanja. V okviru tega tudi spodbujanje **zelenih in inovativnih javnih naročil** za povezovanje stroke in znanosti v skupne pilotne in demonstracijske projekte. Uvedba meril kakovosti in širša uvedba okoljskih meril v postopkih javnih naročil.

3.1.3. Fleksibilnejši trg dela in izobraževanje po meri gospodarstva

Zelo pomembno za hiter in učinkovit odziv gospodarstva na družbene izzive je zagotavljanje večje prilagodljivosti na trgu dela. Potrebna je prenova in posodobitev celotne delovno-pravne politike in zakonodaje v smislu povečanja fleksibilnosti zaposlovanja in odpuščanja, povečanja fleksibilnosti pri določanju plač v povezavi s produktivnostjo, predvsem pa prenova politike v smeri gradnje kompetenc za povečano prilagodljivost in pripravljenost ljudi na spremembe, nove izzive, mobilnost, samozaposlovanje in druge oblike zaposlovanja (npr. v okviru socialnega podjetništva) ob hkratnem zagotavljanju ustrezne varnostne mreže. V tem smislu je pomembno spodbujati zavedanje o razvojnih priložnostih za (samo)zaposlovanje (npr. okoljski kapital in kulturna dediščina Slovenije) kot odgovorih na družbene izzive.

Mobilnost delavcev dodatno otežuje velika reguliranost poklicev in dejavnosti. Medtem ko je v EU povprečno okrog 100 reguliranih poklicev in dejavnosti, imamo v Sloveniji preko 350 reguliranih poklicev in dejavnosti. Potrebno je razmejiti samo regulacijo poklicev in pa regulacijo dejavnosti, saj ne gre za enake pojme. Prav tako je potrebno sprejeti zakone in podzakonske akte za deregulacijo dejavnosti in poklicev ter na novo sprejeti okvir poklicev, pri katerih je v javnem interesu, da ostanejo regulirani. Na ta način bo dosežena tudi večja mobilnost zaposlenih iz podjetij, kjer ugotavljajo presežke zaposlenih, v podjetja, kjer bi lahko dodatno zaposlovali.

Prav tako pa je ključnega pomena prilagoditev sistemov izobraževanja in usposabljanja za zagotovitev lastne baze znanja po meri slovenskega gospodarstva. Potrebno je posodobiti šolske programe z novimi tehnološkimi spoznanji in spoznanji o povezanosti gospodarstva, okolja in družbe, v vse predmete vključiti cilje in vsebine vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj, tudi z novimi predmeti zagotoviti pridobitev ustreznih praktičnih znanj in izkušenj ter krepiti spretnosti in timsko delo mladih in zaposlenih. Spodbujati je potrebno strokovno in poklicno izobraževanje za potrebe gospodarstva ter sistem štipendiranja mladih v deficitarne naravoslovne, tehnične in ostale poklice, obrtne dejavnosti. Prav tako je treba povečati kakovost in skrajšati dolžino študija na univerzitetnem in strokovnem izobraževanju. Pomembno je tudi vseživljenjsko učenje zaposlenih skozi celotno delovno življenje za nova znanja, nove delovne pogoje in pogostejše menjavanje delovnih mest, ki jih potrebuje modernizirana industrija. Na ta način se bo povečala zaposljivost mladih, predvsem visoko izobraženih kadrov, ohranila zaposljivost in konkurenčnost starejših na trgu dela in zajezil beg možganov v tujino.

USMERITVE:

- (7) Prenova in posodobitev **delovno-pravne politike in zakonodaje** v smeri večje gibljivosti kadrov in varnosti zaposlovanja.
- (8) Izpeljava aktivnosti za poenostavitev pogojev za opravljanje poklicev in dejavnosti – **boljša regulacija poklicev in dejavnosti**.
- (9) **Prilagoditev sistemov izobraževanja in usposabljanja glede na potrebe v gospodarstvu** za zagotovitev lastne baze znanja tudi po meri gospodarstva, ob upoštevanju razvojnih usmeritev in projekcij, kot je pričakovano povečanje potreb po zelenih delovnih mestih. V okviru tega spodbujanje poklicnega in strokovnega izobraževanja, posodobitev šolskih programov v smeri pridobitve praktičnih znanj in izkušenj, vključitev vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj, krepitev usposobljenosti in kompetenc posameznikov npr. za timsko delo in uporabo systemskega, kritičnega in ustvarjalnega mišljenja, usposabljanje za opravljanje deficitarnih poklicev, spodbujanje vseživljenjskega učenja, spodbujanje družbeno odgovorne podjetnosti in vključevanja mladih v podjetniško dejavnost, uvedba mehanizmov za prenos znanja med generacijami in za prenos strokovnega znanja iz tujine v slovenska podjetja, itd.

(10) Spodbujanje **zaposlovanja starejših in mladih kadrov** – programi za zaposlovanje starejših ter spodbude za prvo zaposlitev mladih.

3.1.4. Ugodno davčno okolje

Davčna politika je eden od pomembnih kazalcev, ki kažejo privlačnost poslovnega okolja in je lahko eno izmed orodij za stimuliranje gospodarstva kot celote in privabljanje tujih neposrednih investicij. Davčna politika mora podpirati druge ukrepe za zagotavljanje privlačnega poslovnega okolja.

Davčni posegi morajo biti usmerjeni v večjo preglednost, predvidljivost in stabilnost. Tudi na tem področju mora potekati proces zmanjševanja administrativnih ovir v smislu poenostavitve davčnih postopkov in obrazcev ter jasne in enotne interpretacije. Še bolj pomembno je, da je obdavčitev naklonjena rasti in razvoju podjetij. Z davčno politiko moramo krepiti faktorje produktivnosti, kot so človeški kapital, inovativnost, podjetništvo. S tega vidika so pomembne zlasti davčne olajšave za raziskave in razvoj, ki nudijo stimulacijo za vlaganja podjetij v nove tehnološke rešitve, inovativne procese in storitve, kar pomeni gonilo napredka tako za posamezno podjetje kot tudi za gospodarstvo in družbo kot celoto.

USMERITVE:

- (11) Vzpostavitev **učinkovitega in preglednega davčnega okolja** s skrbno preiščljenimi posegi v davčno zakonodajo (npr. v smeri zelene davčne reforme).
- (12) **Spodbujanje rasti in razvoja podjetij preko olajšav** za naložbe in olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj. Proučitev vpliva in učinka teh olajšav na gospodarstvo.
- (13) Preučitev uvedbe **drugih davčnih olajšav in spodbud v podporo inovacijam**.
- (14) Proučitev ukrepov na davčnem področju, ki lahko pripomorejo k **zaježitvi dela na črno in sive ekonomije**.

3.1.5. Okoljska, energetska in prostorska politika

Okoljska, energetska in prostorska politika so tesno povezane z industrijsko politiko, zato morajo biti med sabo dobro usklajene. Zakonodaja s teh področij mora omogočiti pravno varnost, ki je potrebna za dolgoročno načrtovanje naložb. Tako lahko deluje kot vzvod za inovacije in industrijski razvoj, ne pa kot razvojna ovira. Pomembna je tudi namenska poraba okoljskih dajatev za spodbujanje podjetij in prebivalstva k večji energetske učinkovitosti in obnovljivim virom energije za lažji prehod v nizkoogljično družbo ter odpiranje novih zelenih delovnih mest.

USMERITVE:

- (15) **Pametna in razvojno usmerjena okoljska zakonodaja**, ki je usklajena z EU direktivami (usmerjenost v snovno učinkovito in nizkoogljično gospodarstvo, upoštevanje kratkoročne stroške in bremena industrije). V okviru tega tudi odprava nepotrebnih administrativnih bremen, ki izhajajo iz okoli 500 predpisov s področja okolja.

- (16) Zagotovitev **dolgoročne energetske strategije**, z zavezami za oskrbo gospodarstva s konkurenčno, trajnostno oskrbo z energijo in optimalno uvozno energetsko odvisnost. V okviru tega sprejem in izvajanje Nacionalnega energetskega koncepta.
- (17) **Optimalna organiziranost družb energetskih dejavnosti** za njihov razvoj, za zanesljivo, trajnostno, cenovno konkurenčno in ekološko sprejemljivo oskrbo slovenskega gospodarstva z energijo ter transparentno trgovanje z električno energijo in zemeljskim plinom. Pozornost bo namenjena tudi distribuirani proizvodnji ob upoštevanju proizvodnih cen take energije in ekoloških prihrankov.
- (18) **Spodbude za učinkovito rabo energije (URE) in obnovljive vire energije (OVE)**. V okviru tega tudi vzpostavitev okvirja za izvajanje programa zmanjšanja porabe energije po sprejetih zavezah RS v energetsko - podnebni paketu do 2020 (izvajanje obveznosti države v skladu z Direktivo o energetski učinkovitosti 2012/27/EU in AN URE).
- (19) **Posebni ukrepi za energetsko intenzivne industrije**, ki predstavljajo pomemben sestavni del vrednostne verige, z namenom preprečitve selitve delovnih mest in kapitala, ki jih lahko povzroči omejevanje emisij ogljika (»carbon leakage«). Energetsko intenzivne industrije, izpostavljene mednarodni konkurenci, terjajo konkurenčne energetske trge (dostop do energije in surovin po konkurenčnih cenah in konkurenčnih pogojih na svetovnem trgu, ipd.)
- (20) **Vzpostavitev elektronskega poslovanja na področju graditve objektov** z namenom optimizacije postopkov in odprave administrativnih ovir. Zagotoviti na enem mestu zbrane, standardizirane in enostavno dostopne najpomembnejše informacije o stanju prostora v okviru prostorsko informacijskega sistema.
- (21) **Skrajšanje postopkov izdajanja okoljskih dovoljenj**. Vključuje reorganizacijo institucij in odgovornost kadrov za učinkovito vodenje in izvajanje upravnih postopkov. Hkrati je potrebno redefinirati vlogo in odgovornost civilnih javnosti v zvezi z izvajanjem upravnih postopkov (okoljevarstvena dovoljenja, prostorsko umeščanje objektov, itd.).
- (22) **Priprava projekcij (programa prioritet) večjih demonstracijskih/pilotnih projektov "smart" objektov/sistemov** (inteligentne zgradbe, promet, zdravstvo, skupnosti, mesta) s sodelovanjem deležnikov (regije, občine, industrija, finančne strukture) in s podlago v Strategiji razvoja Slovenije, v DRP in operativnih programih nove finančne perspektive EU 2014-2020.
- (23) **Določitev prioritet priprave, izvajanja ter načrtovanja javnih investicij** na področju energetike, cestne in železniške infrastrukture ter pospešitev priprave **državnih prostorskih načrtov** in izvajanje že začelih, nedokončanih ter načrtovanih projektov. Za učinkovitejše izvajanje načrtovanih ukrepov je potrebno povezovanje državnih organov in angažiranje inženirskega kadra za pravočasno projektiranje in tehnološko usposobitev slovenske industrije za nove večletne infrastrukturne investicijske programe (2. tir, 3. razvojna os, HE Srednja Sava, plinovod južni tok...).
- (24) **Vzpostavitev finančnih mehanizmov in poslovnega okolja za izvajanje tekočih in novih gradbenih poslov** doma in v tujini (zavarovanja, garancije, konzorciji). Vključevanje slovenske industrije, inženirskih in svetovalnih storitev v investicijsko načrtovanje in izgradnjo objektov.

3.1.6. Celovito podjetniško inovacijsko podporno okolje

Potrebno je vzpostaviti celovito, povezano, učinkovito in transparentno podporno okolje za tehnološki in poslovni razvoj, za podjetništvo in inovativnost, ter nadgraditi celovito podporo za ustanavljanje podjetij, njihov razvoj in rast. Učinkovito podporno okolje mora delovati kot partner državi, v interesu podjetij in v javnem interesu, s povezovanjem, usposabljanjem, mreženjem, promocijo doma in v tujini.

Slovenija ima razvito široko podjetniško-inovacijsko infrastrukturo z velikim številom razdrobljenih izvajalskih in podpornih institucij. Izboljšanje usklajenosti delovanja institucij, kontinuiteta programov in ukrepov, prepoznavnost in dolgoročno delovanje mreže podpornih institucij bo povečalo učinkovitost delovanja sistema in dostopnost za podjetja.

Podjetniško-inovacijska infrastruktura mora nuditi platformo za sodelovanje podjetij z dobavitelji, kupci, konkurenco, univerzami, znanstveno-raziskovalnimi organizacijami in drugimi institucijami. Ta mreža pomaga podjetjem premostiti ovire, ki se nanašajo na vire financiranja, človeški kapital (npr. dopolnilno menedžersko znanje), socialni kapital in druge vire, povezane s specifikami določenega podjetja (npr. omejene tehnološke zmogljivosti) ali trga.

Kakovost podpornega okolja je bistvenega pomena za prelivanje znanja, ki generira rast. Zato je potrebno graditi na podjetniško-inovacijski infrastrukturi, ki bo omogočala, spodbujala ter razširjala sistem odprtih inovacij, kjer podjetja in raziskovalna sfera medsebojno sodelujejo, se povezujejo, izmenjujejo znanje izkušnje ter izume, licencirajo tuje rešitve ter vseskozi spodbujajo ustanavljanje novih podjetij.

USMERITVE:

(25) **Reorganizacija in odgovorna avtonomija izvajalskih institucij** z namenom izboljšanja njihovega delovanja in podpornih storitev, povečanja učinkovitosti ter odpravljanja podvajanja pri izvajanju ukrepov s področij raziskav, razvoja, inovacij ter podjetništva. Ohranitev njihovega poslanstva in **nadgradnja njihovega delovanja za podporo podjetjem pri učinkovitem vključevanju v finančno perspektivo EU 2014-2020 in črpanju EU sredstev.**

(26) **Nadaljnji razvoj in nadgradnja podpornih subjektov** podjetniškega in inovativnega okolja (vstopne točke VEM, univerzitetni in podjetniški inkubatorji, tehnološki parki, tehnološki centri, pisarne za prenos tehnologij, idr.) predvsem v obliki razvoja, komplementarnosti in nadgradnje storitev, ki jih ti subjekti ponujajo. V okviru tega tudi izboljšanje dostopa do zmogljivosti obstoječe raziskovalno-razvojne infrastrukture doma in v tujini in pospeševanje tehnološkega transferja za pospešeno komercializacijo rezultatov raziskav in razvoja.

(27) **Prenos aktivnosti na posamezne izvajalce iz zasebnega sektorja** (zbornice, združenja, grozdi, ipd.) po načelu javno-zasebnega partnerstva.

3.1.7. Izboljšanje dostopa do virov financiranja

Vse raziskave in ankete kažejo, da je dostopnost do virov financiranja ena najtežje premostljivih ovir za vsa podjetja, še posebno za MSP. Ta ovira je še toliko težje premostljiva v času recesije in kreditnega krča, ko se cena denarja dviga in se zaostrejo pogoji za zavarovanje kreditov. Zato so ukrepi za spodbujanje financiranja podjetij tako z dolžniškimi, kot tudi z lastniškimi viri financiranja nujno potrebni.

USMERITVE:

(28) **Podpora rasti in razvoju podjetij ter širitvi na tuje trge preko dolžniških virov financiranja** (instrumenti finančnega inženiringa: subvencioniranje obrestnih mer, mikrokrediti, mikrogarancije, krediti in mezzanine krediti, garancije...). V okviru tega tudi usklajeno delovanje finančnih institucij (predvsem SPS in SID banke).

(29) **Nadaljnji razvoj lastniških virov financiranja** (krepitev in učinkovito delovanje skladov semenskega in tveganega kapitala) ter razvoj drugih sodobnih oblik financiranja, vključno z javno-zasebnim partnerstvom.

(30) **Spodbujanje podjetništva za mlade, ženske, socialne podjetnike in mikropodjetnike.**

(31) **Podpora rasti in razvoju podjetij npr. preko vavčerjev za hitri dostop do financiranja za določen namen.**

3.1.8. Okolje naklonjeno ustvarjalnosti, podjetništvu in inovativnosti (UPI)

Za ustvarjanje pozitivne inovacijske mikroklimе mora Slovenija nadaljevati s premiki na področju krepitev kulture ustvarjalnosti, podjetništva in inovativnosti (v nadaljevanju UPI). Kulturo ustvarjalnega, podjetnega in inovativnega načina razmišljanja je potrebno vpeljati v vse dele izobraževalnega sistema (kroskurikularno) od vrtcev do fakultet ter tudi v podjetja. Ključna ciljna skupina so mladi, saj zadnje analize in raziskave med mladimi kažejo na nekatere alarmantne težave tako glede zaznavanja podjetniških idej ter podjetništva kot alternative karijerne priložnosti, kot tudi glede pomanjkanja kompetenc, kot so ustvarjalnost, podjetnost in inovativnost.

V prihodnje bo potrebnega veliko več poudarka na področju celovite promocije podjetništva, podjetniške kulture in podjetniškega okolja. Pomembno je, da bodo promocijske aktivnosti vodene usklajeno, da bodo vse izvajalske institucije in celotno podporno okolje delovale poenoteno.

USMERITVE:

(32) Celovita **promocija ustvarjalnosti, podjetništva in inovativnosti (UPI)** ter podjetniške kulture, kot pozitivne vrednote (npr. preko javnih medijev, sodelovanja na dogodkih, poslovnih srečanjih in sejmih s področja podjetništva in obrti...); promocija UPI tudi v podjetjih in informiranje o izvedenih dobrih praksah.

(33) **Vključevanje vsebin s področja UPI na vse ravni formalnega izobraževanja** (od vrtcev do fakultet) in **usposabljanje učiteljev in mentorjev** za uvajanje pedagoških metod za spodbujanje veščin s tega področja.

3.1.9. Učinkovito upravljanje podjetij, še posebej podjetij v državni lasti

Pomemben del slovenskega gospodarstva predstavljajo podjetja, kjer se pojavlja kot lastnik država. V preteklosti je bilo zaslediti več primerov slabega ravnanja s to lastnino, izkoriščanja političnega vpliva nad gospodarstvom in delovanjem politično-gospodarskih povezav, kar se kaže predvsem v nizki donosnosti državnega premoženja in privatizacijskih postopkih nekaterih podjetij. Za nevestno vodenje in nadzor nad podjetji v državni lasti ni odgovarjal še nihče¹⁸. V mednarodnih raziskavah konkurenčnosti (IMD, WEF) se Slovenija po kakovosti nadzornih svetov in korporativnega upravljanja uvršča na samo dno. Zato je nujno potrebno povečati učinkovitost tako upravljanja kot nadzora nad podjetji v državni lasti.

¹⁸Zaveza za uspešno prihodnost: <http://www.zdruzenje-manager.si/storage/8310/zaveza.pdf>

USMERITVE:

- (34) **Učinkovit, depolitiziran nadzor in upravljanje podjetij** v skladu z OECD Smernicami za korporativno upravljanje podjetij v državni lasti.
- (35) **Pregleden izstop države iz gospodarstva** s prodajo delnih ali celotnih lastniških deležev podjetij v državni lasti, v katerih RS ne vidi strateškega interesa, pri čemer mora biti pomemben kriterij tudi možnost dolgoročnega razvoja podjetja.

3.1.10. Družbena odgovornost podjetij

Za zagotavljanje dolgoročnega gospodarskega razvoja, skladnega z načeli trajnostnega razvoja, je potreben večji poudarek **vključevanju koncepta podjetniške družbene odgovornosti**. Gre za koncept, ki podjetjem omogoča usklajevanje lastnih interesov z interesi njihovih deležnikov. Družbena, okoljska in ekonomska odgovornost podjetij, uravnoteženo upoštevanje interesov in vključevanje vseh deležnikov v delovanje organizacij povečuje njihov ugled, zmanjšuje stroške, vpliva na konkurenčnost podjetij¹⁹, izboljšuje delovne razmere, povečuje delovno zadovoljstvo in pozitivno vpliva na poslovno uspešnost ter družbo kot celoto. Družbena odgovornost je ključno orodje kontinuiranega prestrukturiranja podjetij v vseh fazah razvoja, kot je izpostavljeno v poglavju 3.4.3.

Družbeno odgovornost podjetja izkazujejo na naslednji način:

- z vključevanjem odnosa do vseh deležnikov v svoja poslanstva, strategije in aktivnosti,
- z vključevanjem v ocenjevanje po nacionalnih in mednarodnih modelih ter konkuriranjem za priznanja (npr. Horus),
- s sprejemom ustreznih kodeksov obnašanja, ki vključujejo delovne pogoje, okoljsko naravnost, transparentnost informacij in tudi vprašanja povezana z varovanjem človekovih pravic,
- z družbeno odgovornimi naložbami, pri katerih podjetja ne upoštevajo le finančni dobiček, ampak se upoštevajo tudi družbena in okoljska merila ter dolgoročno zagotavljanje poslovnih aktivnosti (ki ne temeljijo na kratkoročnih ter špekulativnih učinkih),
- z ukrepi za spodbujanje vseživljenjskega učenja ter razvoja zaposlenih, izboljševanjem pretoka informacij v podjetjih, vključno s prenosom znanj med generacijami, izboljševanjem ravnovesja med delom, družino in prostim časom, zagotavljanjem enakih možnosti napredovanja in plačila za delo, povečevanjem zaposljivosti in varnosti zaposlitve, povečevanjem možnosti za zaposlitev težko zaposljivih skupin, posodabljanjem programov usposabljanja mladih in programov usposabljanja starejših ter z ukrepi za izboljševanje zdravstvene in varnostne kulture zaposlenih,
- z ukrepi za spodbujanje organizacijske ter finančne participacije zaposlenih,
- z ukrepi za spodbujanje okoljske ozaveščenosti in racionalne rabe naravnih virov v podjetjih,
- preko primernih pogojev za zaposlovanje in delovnih mest za ranljivejše skupine – mlade in starejše kadre (teh bo več, zaradi podaljševanja delovne dobe),
- z uvajanjem certifikata »Družini prijazno podjetje«,
- z izvajanjem standarda za družbeno odgovornost ISO 26000,
- s poznavanjem in spoštovanjem Smernic OECD za večnacionalne družbe.

USMERITVE:

- (36) **Oblikovanje prioritetnih področij in ukrepov** za spodbujanje družbene odgovornosti skladno z

¹⁹ Poročilo o konkurenčnosti 2008: Communication from the Commission on the European Competitiveness Report 2008. COM (2008) 774 final

usmeritvami Združenih narodov za področje človekovih pravic (»UN Guiding Principles«).

(37) Podpora projektom, ki spodbujajo **izgradnjo in izmenjavo dobrih praks** na področju družbene odgovornosti v podjetjih. V okviru tega tudi spodbujanje mentorskega in investicijskega sodelovanja družbeno odgovornih in socialnih podjetij ter podpora investicijam s socialnim učinkom.

(38) Spodbujanje družbene odgovornosti podjetij preko **upoštevanja družbene odgovornosti pri dodeljevanju sredstev** v okviru javnih razpisov.

3.2. KREPITEV PODJETNIŠTVA IN INOVACIJ - USMERITEV PODPORE V NOVA, INOVATIVNA IN RASTOČA PODJETJA

V Sloveniji je bil v obdobju 1997-2007 povprečni 4-odstotni dvig produktivnosti dela na leto glavni vir rasti BDP na prebivalca. Za nadaljnji dvig produktivnosti oziroma dodane vrednosti na zaposlenega je potrebno spodbujanje inovacij in inovativnih podjetij. Slovenija trenutno dosega le okrog 60% povprečne dodane vrednosti na zaposlenega v EU. Merjeno z distancami v časovni dimenziji to pomeni 23 let zaostanka v produktivnosti dela za EU-15²⁰.

Krepitev podjetništva, inovacij in s tem tehnološkega razvoja je ključni vzvod za rast produktivnosti ter posledično rast gospodarstva in njegovo konkurenčnost. Vloga države na tem področju je, da **preko horizontalnih ukrepov izboljšuje okvirne pogoje za podjetništvo in inovacije**, kar pomeni predvsem spodbujanje povezovanja med javnim raziskovalnim in izobraževalnim sektorjem ter gospodarstvom, spodbujanje razvojnih dejavnosti in tehnoloških investicij v podjetjih, spodbujanje netehnoloških inovacij, spodbujanje zaposlovanja razvojnikov v podjetjih, spodbujanje mobilnosti visoko kvalificiranih kadrov ter spodbujanje inovativnosti zaposlenih v podjetjih (nagrajevanje, boljši pogoji dela...).

Slovenija je že v okviru RISS - Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2011-2020²¹ opredelila potrebno organizacijo in finančne vzvode za:

- pospeševanje vlaganj v RR skladno z nacionalnimi cilji (3% BDP za RR) in povečanje izkoriščenosti teh vlaganj (s poudarkom na področjih zelenega gospodarstva in trajnostnega razvoja);
- uspešen in zahtevam časa prilagojen javni raziskovalni sektor, kar med drugim pomeni spremembo javnega raziskovalnega in izobraževalnega sistema za enakovredno obravnavo znanstvene, pedagoške odličnosti ter aplikativnosti;
- prenos znanja iz javno raziskovalnih organizacij (v nadaljevanju JRO) v gospodarstvo in družbeno okolje, med drugim preko ureditve pravic iz intelektualne lastnine, preko krepitev pisarn za prenos znanja (TTO) in preko pritegnitve JRO k reševanju izzivov družbenega razvoja (npr. učinkovita raba naravnih virov in energije ter obnovljivih virov energije);
- ciljno usmerjeno in kakovostno mednarodno sodelovanje ter vpetost v mednarodno raziskovalno infrastrukturo, kar pomeni vključevanje znanosti in gospodarstva v nacionalno in EU raziskovalno infrastrukturo;

²⁰ http://www.sicenter.si/Kje_je_Slovenija.pdf

²¹ <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=201143&stevilka=2045>

- krepitev človeških virov in v okviru tega spodbujanje mobilnosti RR kadrov med univerzami, javnimi raziskovalnimi organizacijami in gospodarstvom ter spodbujanje študija (tudi ob delu) v naravoslovnih in tehničnih vedah;
- razvoj podjetniško-inovacijske infrastrukture ter informacijske infrastrukture v podporo inovacijskemu sistemu;
- krepitev inovativnosti gospodarstva preko pospeševanja zasebnih vlaganj v RR, spodbujanja nastalih novih inovativnih podjetij, hitrejšo rast ter krepitev inovacijskih sposobnosti podjetij.

Izvajanje RISS je torej pomembno tudi z vidika industrijske politike. Poleg tega je za krepitev podjetništva in inovacij izrednega pomena okolje, naklonjeno ustvarjalnosti, podjetništvu in inovacijam kot je izpostavljeno v poglavju 3.1.7, ter posodobitev sistemov izobraževanja in usposabljanja (poglavje 3.1.3). Ključno je tudi **spodbujanje povezovanja** podjetij v inovativne skupine, kot so na primer grozdi in tehnološke mreže, z namenom premostitve različnih ovir ter skupne promocije in nastopanja v mednarodnih verigah vrednosti. Prav tako je pomembno uvajanje evropskih in mednarodnih standardov preko katerih se spodbuja tržno uveljavljanje inovativnih proizvodov, vendar standardi ne smejo povzročati novih bremen, še zlasti ne za MSP.

K doseganju cilja dviga dodane vrednosti na zaposlenega in hkrati povečanja zaposlenosti prispeva **bolj usmerjen pristop k spodbujanju novih, inovativnih in rastočih podjetij**. Kot kažejo rezultati Evropske komisije, so mala in srednje velika podjetja (MSP) v letih 2002–2010 ustvarila 85 % neto novih delovnih mest v EU. Izmed novih podjetij jih manj kot 10% ustvari od 50-75% vseh delovnih mest²². Posebno pomembna značilnost inovativnih in rastočih podjetij je njihova sposobnost za gospodarski preobrat. Te ugotovitve poudarjajo potrebo po bolj usmerjenem pristopu za sproščanje potenciala generiranja delovnih mest s strani teh podjetij, ki pa bodo morala znati izkoristiti priložnosti notranjega trga EU in še posebno, novih hitrorastočih mednarodnih trgov.

Posebne pomena za gospodarstvo so hitro rastoča podjetja (HRP), saj nenehno zaposlujejo nove ljudi, pozitivno vplivajo na gospodarsko rast in spodbujajo konkurenco na trgu. S proučevanjem najhitreje rastočih dinamičnih podjetij, ki jih je David Birch²³ že leta 1979 poimenoval podjetniške gazele, se v Sloveniji ukvarjamo že dvajset let, zadnjih 8 let pa raziskujemo tudi podjetja z visokim potencialom rasti. V obdobju 2006-2010 je v Sloveniji 4511 (3,55 % vseh gospodarskih subjektov) teh podjetij ustvarilo 97 % celotne rasti čistih prihodkov od prodaje v gospodarstvu, ustvarilo več novih delovnih mest (26.094 novih delovnih mest, kar je 46 % povečanje glede na 2006), kot jih je izgubilo celotno gospodarstvo in ustvarilo skoraj celotni prirast dodane vrednosti v gospodarstvu. Povečala so tudi dodano vrednost na zaposlenega za 17 %, vendar je ob tem treba poudariti, da je povprečje dodane vrednosti na zaposlenega v letu 2010 v podjetjih s potencialom rasti kar 47.582 EUR kar je bistveno nad povprečjem gospodarstva v letu 2010, ki je znašalo 35.152 EUR na zaposlenega (Statistični urad, 2012)²⁴.

Če bodo HRP v naslednjih letih beležila podobno rast kot smo jo zasledili v obdobju 2006-2010 si lahko obetamo optimistično sliko razvoja slovenskega gospodarstva v prihodnosti. Vendar bo za realizacijo rasti potrebno upoštevati in premostiti ovire, ki so jih izpostavila HRP. Le-ta so med trenutnimi zavorami za rast izpostavila nenaklonjenost zakonodaje za podjetništvo, še posebej davčne zakonodaje, previsoke stroške poslovanja, premajhno povpraševanje in nezmožnost pridobitve ustreznega financiranja (večina teh področij je zajetih v poglavju 3.1. Izboljšanje poslovnega okolja).

²² ERAC report 2012

²³ Birch, D.(1987): Job Creation in America: How our smallest companies put the most people to work, Free Press Macmillan, New York.

²⁴ Pšeničny, V., A. Maček in D. Vidovič (2012): Less than 5% Potential High Growth Enterprises Kept the National Economy Growth during the Crisis, 4th Conference of DOBA Faculty.

Obstoječi načini rabe naravnih virov ponujajo veliko možnosti za izboljšanje. Mala in srednja podjetja so pomemben steber slovenskega gospodarstva, zaradi svojih dejavnosti pa seveda pomembno vplivajo tudi na obremenjevanje okolja. Anketa EUROBAROMETER iz leta 2011 je pokazala, da je v Sloveniji 36 % MSP, ki pri svojih dejavnostih več kot 50 % stroškov namenijo nakupu surovin, 35 % pa jih za ta namen nameni 30 - 49 %. Podpora izboljšanju nizke snovne produktivnosti podjetij, zlasti malih in srednjih, je zato pomemben ukrep za spodbujanje konkurenčnosti gospodarstva.

Potrebno je izpostaviti tudi naraščajoč pomen socialnega podjetništva. Gre za inovativni pristop in nov poslovni model podjetništva, ki prispeva k prilagajanju na demografske spremembe in k novim, kvalitetnejšim in trajnejšim delovnim mestom (npr. preko uvajanja socialnih inovacij).

USMERITVE:

- (39) Usklajeno izvajanje SIP in **RISS - Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2011-2020**.
- (40) Proučitev in ocenjevanje **ukrepov na davčnem področju, ki pomenijo lažjo in hitrejšo uveljavitev novih podjetij na trgu**.
- (41) **Spodbujanje ustanavljanja novih inovativnih podjetij in podjetij s potencialom hitre rasti**. V okviru tega tudi spodbujanje povezovanja podjetij z mentorskimi sistemi in poslovnimi mentorji.
- (42) **Spodbujanje povezovanja podjetij, predvsem MSP, z institucijami znanja**. V okviru tega spodbujanje delovanja obstoječih in ustanavljanja novih inovativnih skupin (grozdov, tehnoloških mrež, tehnoloških in razvojnih centrov, ipd.), katerih namen je mreženje podjetij ter visokošolskih, raziskovalnih, svetovalnih in mednarodnih organizacij za izmenjavo znanj, izkušenj, prenos tehnologij, uvajanje novih poslovnih modelov, odpiranje novih poslovnih priložnosti ter vzpostavitev novih razvojnih povezav.
- (43) Spodbujanje raziskav in razvoja v podjetjih preko **zaposlovanja in usposabljanja raziskovalcev in razvojnikov, spodbujanja mobilnosti** visokokvalificiranih kadrov, preko **ustanavljanja in razširjanja interdisciplinarnih razvojnih skupin** v podjetjih ter spodbujanja inovativnosti zaposlenih.
- (44) Spodbujanje **razvojnih dejavnosti in tehnoloških investicij** v podjetjih predvsem preko nepovratnih virov financiranja.
- (45) Podpora **netehnološkim inovacijam** in trajnejšim elementom doseganja vrednosti (neopredmetena sredstva: pravice intelektualne lastnine, procesne in organizacijske inovacije, novi poslovni modeli za uvajanje visokotehnoloških rešitev na trg, za povečanje snovne učinkovitosti podjetij, za socialno podjetništvo ter inovativne metode internacionalizacije podjetij na osnovi skupnih vlaganj znanja, tehnologij in kapitala).
- (46) **Podpora sodelovanju slovenskih podjetij v mednarodnih projektih in podpora vzpostavljanju mednarodnih razvojnih povezav. Informiranje, svetovanje in pomoč** (iskanje partnerjev / konzorcijev) pri vključevanju v EU programe, predvsem v Obzorje 2020.

3.3. ODGOVOR NA DRUŽBE IZZIVE - USMERITEV PODPORE V PERSPEKTIVNA INDUSTRIJSKA IN TEHNOLOŠKA PODROČJA

Za oživitev in rast slovenskega gospodarstva, za delovna mesta in ohranitev socialnega in družbenega modela, ob hkratnem zmanjševanju pritiskov na okolje in trajnostnem izkoriščanju okoljskega kapitala, je vlaganje v razvoj industrije ter z njo povezanih storitvenih dejavnosti bistvenega pomena.

Pri tem je pomembno vlaganje v razvoj za posodobitev obstoječe industrije, ki se bo izvajalo preko horizontalnih ukrepov, opisanih v poglavju 3.2. Potrebno pa se je zavedati, da se mnoge izmed obstoječih industrij in panog soočajo z velikimi konkurenčnimi pritiski, relativno visoko rastjo produktivnosti in hkrati zmanjševanjem zaposlenosti, manjšim poudarkom na proizvodnji in večjim poudarkom na spremljajočih storitvah (RR, dizajnu, logistiki, trženju in poprodajnih storitvah) ter naraščajočo internacionalizacijo proizvodnje, kjer je bistvenega pomena položaj, ki ga podjetja zasedajo v mednarodnih verigah vrednosti. S tega vidika horizontalni ukrepi za doseganje gospodarske rasti ne bodo dovolj.

Potrebno je poiskati **nove vire za rast gospodarstva**, na osnovi t.i. koncepta pametne specializacije²⁵, ki upošteva dosedanja vlaganja in kompetence. Te nove vire za rast predstavljajo **odgovori na družbene izzive** (okoljsko-energetski izziv, trajnostna mobilnost, skrb za zdravje, povezano s staranjem prebivalstva in samooskrbo) z uveljavitvijo nove paradigme razvoja, izhajajoče iz konceptov zelene rasti (OECD), zelenega gospodarstva (UNEP) in snovno učinkovite ter nizkoogljične družbe (EK), ki temeljijo na izboljševanju učinkovitosti (energetske, materialne, okoljske in družbene) namesto na porabi prostora, surovin in energije. Nove vire za rast predstavljajo tudi **aktivnosti za ohranjanje in spodbujanje konkurenčnosti**, ki so opredeljene v poglavju 3.4. (diferenciacija proizvodov - krepitev blagovnih znamk, internacionalizacija in prestrukturiranje).

Osrednjega pomena je strokovna opredelitev mednarodno konkurenčnih strateških področij, na katerih ima Slovenija znanja, kompetence in druge pogoje poslovanja v gospodarstvu in institucijah znanja, raziskav in razvoja. Odločen korak v smeri pametne specializacije so uvedeni instrumenti razvojne politike - **Razvojni centri slovenskega gospodarstva (RCSG)**, ki povezujejo sorodna podjetja za spodbujanje dolgoročnega razvoja na ključnih vsebinskih področjih. Dodatno k temu so se tehnološke prioritete Slovenije definirale skozi **Kompetenčne centre (KC)** in **Centre odličnosti (CO)**, ki skupaj tvorijo povezana področja spodbujanja aplikativnih razvojno raziskovalnih rešitev za obstoječe in nove trge ter tržne niše. Za 32 centrov (CO, KC in RCSG) je bilo v letih 2009-2011 odobrenih skupno cca. 300 mio EUR finančnih sredstev (več v Prilogi 4 – tabele 1, 2 in 3).

Medtem ko so CO bolj namenjeni raziskavam in koncentraciji znanja na prioritetnih tehnoloških področjih (z nizkoogljičnimi tehnologijami kot horizontalno prioriteto), so KC korak bližje gospodarstvu in povezujejo raziskovalne organizacije z gospodarstvom. Tako krepijo šibki člen v verigi dodane vrednosti. Obe vrsti centrov že prinaša konkretne rezultate za gospodarstvo – v obliki inovacij, patentov, spin-off podjetij, izdelanih prototipih, zaposlitvah raziskovalcev, konkretnih investicij v gospodarstvu, novih izdelkov in storitev ter v obliki novih procesnih in organizacijskih rešitev. RCSG-ji pa poleg razvoja kompetenc krepijo tudi povezovanje med slovenskimi razvojno usmerjenimi podjetji. To je ključnega pomena za razvoj globalno konkurenčnih proizvodov, ohranjanje in odpiranje novih kvalitetnejših delovnih mest. Na osnovi dosedanjih spodbud v RCSG so podjetja dodatno vlagala v nove razvojno raziskovalne in proizvodne zmogljivosti ter v krepitev izvoza na perspektivne trge in s tem ustvarila podlago za rast ter prek multiplikativnih učinkov prispevala k razvoju gospodarstva. Rezultati podpore se odražajo v doma razvitih in proizvedenih izdelkih, kvalitetnih delovnih mestih in dobrih izvoznih možnostih.

V preteklosti se je spodbujalo tudi **povezovanje v okviru grozdov, tehnoloških centrov, tehnoloških mrež in tehnoloških platform**. Grozdi, tehnološki centri in mreže so se uveljavili kot pomembna oblika povezovanja podjetij z institucijami znanja. Največji rezultati so bili doseženi na področju internacionalizacije ter uvajanja novih tehnologij na osnovi vključevanja v EU razvojne programe in projekte. S tem so te oblike povezovanja dale pomemben prispevek k povečevanju konkurenčnosti

²⁵ Cilj pametne specializacije je spodbujanje diferenciacije in procesa strukturnih sprememb v smeri družbe znanja, da se glede na svoje primerjalne prednosti države, regije ter podjetja, ustrezno pozicionirajo v globalnih verigah vrednosti (Vir: SVREZ: »Čas za spremembe – čas za novo industrijsko politiko?«, november 2011). Koncept gradi na kvalitetnih domačih kompetencah, ki so posledica preteklih vlaganj, ter na zaznanih mednarodnih priložnostih, ob kar najsmotnejši uporabi finančnih sredstev.

vklučenih podjetij na osnovi povečevanja izvoza ter večjega deleža vgrajenega znanja in povečevanja dodane vrednosti.

Povezovanje deležnikov na prednostnih tehnoloških in industrijskih področjih je ključnega pomena za nadaljnji razvoj gospodarstva. Potrebna pa bo temeljita preučitev doseženih rezultatov sedanjih razvojnih instrumentov za gospodarstvo, kar lahko pomeni opustitev subvencioniranja določenih področij, ki ne prinašajo zelenih rezultatov, ter vključitev novih področij, ki predstavljajo nov potencial za rast (npr. trajnostni turizem, živilsko-predelovalna industrija).

Uporabo perspektivnih rezultatov do sedaj izvajanih razvojnih instrumentov za zagon zelene rasti je smiselno spodbujati tudi na naslednje načine:

- Z zelenimi javnimi naročili, se pravi z vključitvijo kriterijev trajnostnega razvoja v naročila iz javnih sredstev.
- Z inovativnimi javnimi naročili v okviru demonstracijskih projektov, pri katerih naročnik zahteva tržno še neuveljavljene tehnologije in s tem pa prevzame del tveganja za uvajanje novih tehnologij. Tako bomo pospešili tehnološki razvoj ali uvajanje novih tehnologij in storitev na prioritetnih področjih nizkoogljičnih tehnologij.
- S konceptom vodilnega trga (lead market): vodilni trg za določen proizvod ali storitev je geografsko območje, na katerem se najprej razvije proces uveljavitve mednarodno uspešne inovacije (tehnološke ali ne-tehnološke) in se vzdržuje in krepi ob podpori širokega nabora storitev²⁶. Preko vodilnega trga lahko država s koordiniranimi ukrepi slovenskemu gospodarstvu omogoča hitrejši razvoj proizvodov in storitev, njihovo preveritev v praksi in s tem boljši konkurenčni položaj na svetovnih trgih.

Obstoječi gospodarski sektorji predstavljajo osnovo za zagotavljanje novih virov rasti. Vendar kot ugotavlja Evropska komisija v komunikaciji o industrijski politiki, tradicionalen pogled na nekdanj homogene in nacionalno neodvisne industrijske sektorje ni več prava podlaga za razvojno politiko. V posodobljeni industrijski politiki²⁷, tako Komisija postavlja 6 prioritet razvoja, ki niso vezane na industrijske sektorje, pač pa na tehnologije, povezane z izzivi. Te prioritete razvoja so: 1. Trgi za napredne proizvodne tehnologije za čisto proizvodnjo, 2. Trgi za ključne spodbujevalne tehnologije – KET, 3. Trgi za bio-proizvode, 4. Trajnostna industrijska politika, gradbeništvo in surovine, 5. Čista vozila in plovila in 6. Pametna omrežja.

V skladu s tem, tudi Slovenska industrijska politika na podlagi izzivov, priložnosti, doseženih kompetenc in zmogljivosti ter naravnih danosti, definira prednostna področja, v okviru katerih se bo spodbujal razvoj tehnologij in njihova uporaba v industrijskih sektorjih (glej tabelo 3) kot presečna področja:

- tehnoloških področij s potencialom rasti in v katerih imamo kompetence v verigi vrednosti in ki smo jih identificirali skozi proces oblikovanja kompetenčnih centrov, razvojnih centrov in centrov odličnosti in
- podjetij oz. skupin podjetij (grozdov, tehnoloških mrež, centrov), ki so v Sloveniji nosilci teh tehnologij in ki lahko uspešno tekmujejo na mednarodnem trgu, in s tem odgovarjajo na izzive rasti in razvoja Slovenije in njene globalne izzive.

Taka politika povezovanja tehnologij in industrijskih področij, kjer se te tehnologije aplicirajo, bo povečala učinkovitost vlaganj v aplikativne raziskave, razvoj in inovativnost. Tak način bo omogočal

²⁶ Evropska komisija: A Lead Market Initiative For Europe: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/lead-market-initiative/#h2-2>

²⁷ Komunikacija Evropske komisije: Močnejša Evropska industrija za rast in gospodarsko okrevanje, 10.10.2012 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0582:FIN:EN:PDF>)

tudi prilagajanje konkretnih ukrepov spreminjajočemu se dejanskemu stanju, t.j. evoluciji kompetenc in evoluciji poslovnih ambicij in načrtov.

Tabela 3: Identificirani izzivi in priložnosti ter usmeritev na prednostna tehnološka in industrijska področja (podrobneje razdelano v nadaljevanju – podpoglavja 3.3.1.-3.3.4.)

Izziv	Prednostna tehnološka področja*	Ključni industrijski sektorji*
Okoljsko - energetski izziv in učinkovita uporaba naravnih virov, ki temelji na trajnostni proizvodnji in potrošnji	Okoljske tehnologije (tehnologije za URE, vključno z varčno porabo energije, tehnologije za OVE, tehnologije za povečevanje snovne učinkovitosti...)	Energetika / »Smart« sistemi
		Trajnostno gradbeništvo
		Predelovalne dejavnosti (še posebno lesno-predelovalna industrija, kovinska, elektroindustrija in elektronika)
		Kemijska in procesna industrija
Trajnostna mobilnost	Tehnologije za trajnostno mobilnost	Avtomobilska industrija
Hrana, zdravje in staranje prebivalstva	Biotehnologija ter druge tehnologije povezane z izzivom	Farmacevtska industrija
		Živilsko-predelovalna industrija in trajnostna pridelava hrane
		Trajnostni turizem
Potencial KET - Ključnih spodbujevalnih tehnologij	Nanotehnologije, mikro- in nanoelektronika, fotonika, biotehnologija, napredni materiali, napredne proizvodne in procesne tehnologije	IKT
		Elektroindustrija in elektronika
		Novi materiali
		Kovinsko – predelovalna industrija, strojegradnja in orodjarstvo

OPOMBE:

* Vsa tehnološka področja in industrijski sektorji se med sabo prepletajo in ni jasne ločnice med njimi. Navedene tehnologije prav tako podpirajo tudi druge industrijske sektorje, zato so v okviru določenih tehnologij navedeni le ključni sektorji aplikacij. Industrijski sektorji se ne nanašajo na definicije po SKD, temveč so širše pojmovani.

Vir: MGRT

3.3.1. Okoljsko-energetski izziv in smotrna uporaba naravnih virov

Prednostna področja, ki odgovarjajo na izziv:

- Tehnološka področja:

Okoljske oziroma eko- tehnologije lahko razvrstimo v naslednje skupine:

- tehnologije za učinkovito ravnanje z viri, zmanjševanje količin odpadkov in njihovega nevarnostnega potenciala, recikliranje (npr. oprema, ki omogoča predelavo, zbiranje, sortiranje in recikliranje odpadkov),
- tehnologije pametnih elektroenergetskih omrežij (npr. virtualne elektrarne na osnovi uravnavanja odjema, novi koncepti vodenja pametnih omrežij ter upravljanja z odjemom gospodinjskih odjemalcev prek rešitev pametnega doma (SmartHome),
- tehnologije za učinkovito rabo energije (URE), surovin in drugih virov (npr. izolacija stavb, tehnologije za učinkovito rabo energije in vode),
- tehnologije in oprema za pametna omrežja (števci,...);
- tehnologije za razvoj energetsko učinkovitih strojev in naprav (npr. elektromotorji, ventilatorji, pogonski sistemi, pretvorniki električne energije, svetila, stroji z nizko porabo energije ter visokim izkoristkom pretvorbe električne energije),
- tehnologije za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov (OVE) (npr. fotovoltalične celice, solarni kolektorji, gorivne celice, male HE, prečrpalne HE, vetrne elektrarne, oprema za izkoriščanje energije iz biomase, bioplastika) in shranjevanje energije (npr. baterije, vodik),

- tehnologije za sistemsko upravljanje z energijo iz OVE (razpršenih virov) in integracijo teh virov v energetske sisteme (smart grids), za sisteme dobave energije z upravljanjem porabe na strani porabnika,
 - tehnologije za zmanjšanje in preprečevanje onesnaževanja in podnebnih sprememb (npr. čistilne naprave, filtri, oprema za čiščenje odpadnih vod, črpalke),
 - tehnologije za energetske učinkovite gradbene rešitve pri novogradnji in prenovi objektov,
 - tehnologije za proizvodnjo biogoriv druge generacije iz odpadkov in lesa,
 - tehnologije za proizvodnjo ekoloških živil.
- Ključni industrijski sektorji: energetika, trajnostno gradbeništvo, predelovalne dejavnosti (še posebno lesno-predelovalna industrija, kovinska, elektroindustrija in elektronika, živilsko-predelovalna industrija), kemijska in procesna industrija.

V gospodarstvu postaja jasno, da bo v 21. stoletju za nadaljnji gospodarski razvoj na eni strani ključen dostop do naravnih virov na drugi strani pa tudi zmanjševanje okoljskih obremenitev, saj ponekod stroški zaradi okoljskih problemov presegajo dobičke, ki jih gospodarske panoge ustvarjajo na ta račun. Ključna gonila zelenega gospodarskega razvoja v tem stoletju bodo: trajnostno in učinkovito ravnanje z viri (obnovljivimi in neobnovljivimi) in energenti, uporaba obnovljivih virov energije, razvoj in uporaba novih konceptov (npr. industrijska simbioza, zapiranje snovnih poti), novih orodij (okolju prijazno oblikovanje), razvoj novih poslovnih modelov, tehnološke in netehnološke inovacije za uvajanje visokotehnoloških rešitev na mednarodne trge, ter inovacije v povezavi s kreativnimi industrijami.

Med leti 2007 in 2010 je globalni trg okoljskih tehnologij rasel povprečno 11,8% na leto, in je dosegel 1.930 mrd EUR v letu 2010.²⁸ Visoko rast trga ni ustavila niti globalna finančna in gospodarska kriza. Potencial za rast, ki ga predstavljajo okoljske tehnologije, nudi veliko priložnost tudi za rast slovenskega gospodarstva. Zato je nujno, da se gospodarstvo in javni sektor spodbudi k vlaganju v tej smeri. Tudi na posameznih področjih, kjer so slovenska podjetja le dobavitelji surovin ali polizdelkov tujim podjetjem, lahko ukrepi spodbudijo podjetnike k vlaganju v eko inovacije in končne okolju prijazne izdelke, kjer je dodana vrednost višja. To je za Slovenijo nujno saj imamo problem zaradi nizke snovne produktivnosti (razmerje med ustvarjenim BDP in rabo virov) in velike energetske intenzivnosti gospodarstva (k negativni sliki tu veliko prispeva tudi cestni promet).

Slovenska podjetja so že sedaj dejavna na področju učinkovite rabe virov in odzivu na zelene trge²⁹:

- Učinkovita raba virov: 86 % podjetij (manj od povprečja EU) je sprejelo vsaj en ukrep za bolj učinkovito rabo virov; v 37 % je prišlo do znižanja proizvodnih stroškov
- Zeleni trgi: 36 % podjetij (več od povprečja EU) ponuja zelene izdelke in/ali storitve, 9 % jih načrtuje njihov razvoj v naslednjih dveh letih, 54 % (manj od povprečja EU) jih v naslednjih dveh letih ne načrtuje njihovega razvoja; 67 % jih ponuja izdelke/storitve na domačem trgu;
- Podjetja bi si za razvoj zelenih izdelkov/storitev od države najbolj želela finančnih spodbud za razvoj novih izdelkov/storitev (45 %) in pomoč pri iskanju potencialnih trgov (22 %).

Na področju Eko inovacij analiza za Slovenijo za leto 2011 kaže, da se sicer uvrščamo nad povprečje EU. Vendar smo visoko nad povprečjem le pri enem kazalniku (socioekonomski rezultati), drugje pa smo globoko pod povprečjem. To pomeni, da imamo nadpovprečno število zaposlenih dejavnih v eko industrijah, vendar njihove dejavnosti in investicije ne dajejo rezultatov z vidika uspešnosti eko inovacij (npr. novi patenti v tehnologijah in izdelkih). Ta razkorak je predvsem posledica slabih povezav med akademskimi raziskavami in industrijo ter slabega prenosa razvitih tehnoloških rešitev in produktov na trg.

²⁸ <http://www.research-in-germany.de/dachportal/en/downloads/download-files/110822/green-tech-made-in-germany-3-0.pdf>

²⁹ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_342_fact_si_si.pdf

Pomemben korak pri uresničevanju okoljskih ciljev je bil narejen z uvedbo Uredbe o zelenem javnem naročanju, ki naj bi izboljšala okoljsko in finančno učinkovitost javnega sektorja ter podjetja spodbudila k ponudbi materialov in storitev, bolj prijaznih do okolja. Pri tem je ključno sistematično izvajanje uredbe pri vseh zavezancih za zeleno javno naročanje, zato je treba zagotoviti način in mehanizem za njihovo nenehno izobraževanje in usposabljanje.

V okviru okoljsko-energetskega izziva je izrednega pomena tudi urbana prenova, ki zajema ponovno uporabo degradiranih zemljišč ter prenovo obstoječega stanovanjskega fonda, ki predstavlja potencial za trajnostno gradbeništvo, zelena delovna mesta, znižanje stroškov zaradi zmanjšanja deleža porabe energije v mestih (preprečevanje energetske revščine) ter za znižanje ogljičnega odtisa.

3.3.2. Izziv trajnostne mobilnosti

Prednostna področja, ki odgovarjajo na izziv:

- **Tehnološka področja:**

Tehnologije za učinkovito porabo virov ter okolju in uporabnikom varno in prijazno mobilnost lahko razvrstimo na:

- tehnologije za povečanje učinkovitosti in zmanjšanje emisij (učinkoviti pogoni, pomožni sistemi za tiha in čista vozila, novi materiali za zmanjšanje mase vozila),
- tehnologije za alternativna goriva in alternative pogone (električna vozila na baterije in vozila na vodik, gorivne celice in stisnjen zemeljski plin, uporaba obnovljivih virov energije za CO₂ nevtralno mobilnost),
- tehnologije za povečanje varnosti vozil, potnikov in drugih ranljivih uporabnikov mobilnosti (zmanjšanje smrtnih in hudih poškodb),
- tehnologije na področju prometne infrastrukture in urejanja prometa (vključujejo vidike varnosti, zanesljivosti, izgradnjo mreže alternativnih polnilnic na vodik, stisnjen zemeljski plin in električno energijo, inovativne mobilne koncepte, preprečevanje zastojev, informatizacijo prometa),
- moderne proizvodne tehnologije,
- tehnologije za trajnostno gradnjo cest z reciklažo materialov ter trajnostno rekonstrukcijo cest.

- **Industrijski sektorji:** avtomobilska industrija ter v okviru tega predvsem kovinsko-predelovalna in elektro industrija, IKT, transport in logistika.

Izziv trajnostne oziroma okolju prijazne mobilnosti se nanaša predvsem na vprašanje kako varčevati z viri in zniževati emisije toplogrednih plinov (v nadaljevanju TGP) ob hkratnem zagotavljanju ustrezne stopnje varnosti za udeležence v prometu. Na eni strani to zajema ukrepe za pospeševanje uporabe javnih prevoznih sredstev ter druge rešitve na področju prometne infrastrukture in urejanja prometa. Na drugi strani pa gre za razvoj novih rešitev za povečanje učinkovitosti in zmanjševanje emisij v prometu, za uporabo tehnologij za alternativna goriva in alternativne pogone (električna vozila na baterije in vozila na vodik in gorivne celice, učinkoviti pogoni, pomožni sistemi za tiha in čista vozila, uporaba obnovljivih virov energije za CO₂ nevtralno mobilnost) ter tehnologije za povečanje varnosti tako udeležencev v prometu kot tudi tovora. Te tehnologije vključujejo uporabo naprednih, lahkih materialov, nanotehnologije, mikro- in nano- elektronike ter drugih ključnih spodbujevalnih tehnologij v avtomobilski industriji ter drugih panogah povezanih s prometom.

Slovenija ima glede na obstoječe industrije in dosedanja vlaganja v kompetence in znanje velik potencial za rast na teh področjih. Imamo več podjetij, ki so na tem področju vodilna v svetu. Ta potencial je smiselno izkoristiti, negovati in hkrati prilagoditi sistem, da bo spodbujal nove oblike mobilnosti, npr. vodikova in elektromobilnost (gradnja infrastrukture, prilagoditev zakonodaje, pametna omrežja).

Celovit pogled na trajnostno mobilnost v Sloveniji mora sloneti na kompetencah domačega okolja, s poudarkom na dobaviteljski verigi v avtomobilski industriji, kjer je slovenska industrija trenutno dobro umeščena. Za nadaljnji razvoj pa je nujno vključevanje vseh deležnikov: industrija, RR partnerji (Univerze, javne raziskovalne organizacije, Centri odličnosti) ter nosilci naprednih tehnologij (kot npr. Kompetenčni centri) in grozdi, ki so usmerjeni v podporo industriji. Raziskovalne inštitucije je potrebno usmeriti, da bodo razvijale rešitve na področjih, pomembnih za slovensko industrijo.

3.3.3. Hrana, zdravje in staranje prebivalstva

Prednostna področja, ki odgovarjajo na izziv:

- **Tehnološka področja:**
 - Biotehnologija in druge tehnologije,
 - Tehnologije, ki podpirajo ekološko pridelavo hrane in druge sheme višje kakovosti ter vzpostavitev kratkih oskrbnih verig s hrano.
- **Industrijski sektorji:** farmacevtska in kemična industrija, živilsko-predelovalna industrija, turizem in storitve za zdravje (butični turizem, wellness, šport, prosti čas, zdravstvene storitve, oskrba starejših, medicina).

Spremembe strukture prebivalstva, ki so posledica staranja prebivalstva, prinašajo ekonomske in druge širše družbene posledice. Spremembe vplivajo na financiranje pokojninskih sistemov, na izdatke, povezane z zdravstvenimi sistemi, spreminjajo pa se tudi vzorci potrošnje in varčevanja. Ti izzivi prinašajo priložnosti za tehnološki razvoj predvsem farmacevtski, kemični in živilsko predelovalni industriji. Hkrati pomenijo tudi priložnost za razvoj raznih storitvenih dejavnosti povezanih z zdravjem in hrano, ki ne zahtevajo visokih tehnologij, a so pomembne z vidika zaposlovanja. V tem oziru je še posebno pomemben razvoj butičnega (družinskega) turizma, primarna pridelava hrane v povezavi z živilsko predelovalno industrijo (razvoj novih poslovnih modelov za trženje, nove prodajne poti).

Na področju ekološkega kmetovanja obstajajo velike možnosti za razvoj novih tehnologij, tako pri pridelavi in predelavi ekoloških proizvodov, saj je ta panoga v Sloveniji v tem trenutku slabo razvita. V Sloveniji so odlične možnosti za razvoj ekološkega kmetovanja in s tem tudi predelovalne industrije na področju ekološkega kmetovanja. V Sloveniji se z ekološkim kmetovanjem trenutno ukvarja cca 2300 kmetijskih gospodarstev, ki obdelujejo dobrih 32.000 ha kmetijskih zemljišč. S predelavo pa se trenutno ukvarja samo 150 predelovalnih obratov, kar pomeni veliko perspektivo za razvoj te panoge v prihodnosti.

Ključna spodbujevalna tehnologija na tem področju je biotehnologija. Biotehnologija je v zadnjih letih predstavljala pomembno gonilo rasti farmacevtske industrije. Gre za enega najhitreje rastočih trgov. Cilj biotehnoloških podjetij je razvoj nove generacije zdravil, ki jih razvijajo s pomočjo genskega inženiringa. Biološka farmacija temelji na razumevanju in uporabi človekovih lastnih mehanizmov pri iskanju rešitev medicinskih problemov. Na tem področju trenutno dominirajo ameriška podjetja, saj je več kot 60% razvoja v biotehnologiji generirano prav v ZDA. Biotehnologija ni omejena zgolj za uporabo v medicini in zdravju, pač pa je prisotna tudi v drugih industrijskih sektorjih in kmetijstvu. Po podatkih OECD³⁰ je 87% vseh izdatkov za raziskave in razvoj v biotehnologiji v letu 2003 odpadlo na uporabo v zdravju, do leta 2030 pa naj bi se ta delež znižal na 25%, zaradi povečanja deleža v kmetijstvu (36%) in ostalih industrijskih sektorjih (39%), kar zajema npr. razvoj bioplastike, biogoriv, biosenzorjev, biometrike.

³⁰ The Bioeconomy to 2030, OECD, 2009

3.3.4. Potencial ključnih spodbujevalnih tehnologij - KET

- Ključne spodbujevalne tehnologije - KET so:
 - Nanotehnologija, mikro- in nanoelektronika, fotonika, napredni materiali, biotehnologija, napredne proizvodne in procesne tehnologije (z naprednimi tehnologijami vodenja procesov).
- Industrijski sektorji: IKT, elektro-industrija in elektronika, kovinsko-predelovalna industrija, strojearhitektura in orodjarstvo, avtomobilska industrija, živilsko-predelovalna industrija, kemična in procesna industrija, tekstil, energetika, okolje, farmacija, gradbeništvo, letalska in vesoljska industrija ter telekomunikacije.

K razvoju obstoječih in novih industrij, ki se odzivajo na sedanje in prihodnje izzive, pomembno prispeva uporaba rešitev, ki temeljijo na **ključnih spodbujevalnih tehnologijah** (v nadaljevanju KET³¹). Z vidika njihovega gospodarskega potenciala, prispevka k premagovanju družbenih izzivov in koncentracije znanja so to strateško najpomembnejše tehnologije. Svetovni trg KET naj bi se v obdobju od 2008 do 2015 povečal kar za 154%: s 646 mrd EUR na več kot 1 bilijon EUR.

- **Nanotehnologija** (vključuje IKT) - obeta, da bo privedla do razvoja pametnih nano- in mikronaprav in sistemov ter do korenitih prebojev na bistvenih področjih, kot so zdravstveno varstvo, energetika, okolje in proizvodnja.
- **Mikro- in nanoelektronika, vključno s polprevodniki** (vključuje IKT) - sta bistveni za vso blago in storitve, za katere je potrebno inteligentno krmiljenje, v tako različnih sektorjih, kot so avtomobilski in prometni sektor, aeronavtika in vesoljski sektor. Pametni industrijski krmilni sistemi omogočajo učinkovitejšo upravljanje proizvodnje, shranjevanja, prenosa in porabe električne energije z inteligentnimi električnimi omrežji in napravami.
- **Fotonika** - je multidisciplinarno področje, ki se ukvarja s svetlobo in vključuje njeno proizvodnjo, zaznavanje in upravljanje. Med drugim daje tehnološko podlago za gospodarno pretvarjanje sončne svetlobe v električno energijo, kar je pomembno za proizvodnjo obnovljive energije, ter številne elektronske sestavne dele in opremo, kot so fotodiode, LED in laserji.
- **Napredni materiali** - omogočajo pomembne izboljšave na najrazličnejših področjih, npr. v avtomobilski industriji, kovinsko predelovalni in elektro, tekstilni, papirni industriji, metalurgiji, transportu, gradbeništvo in zdravstvenem varstvu, itd... Olajšujejo recikliranje, znižanje emisij ogljika in porabe energije ter omejujejo potrebo po surovinah, ki so v Evropi redke.
- **Biotehnologija** - prinaša čistejšo in trajnostno možnosti predelave v industriji in kmetijsko-živilskem sektorju. Tako npr. omogoča postopno zamenjavo neobnovljivih materialov, ki se trenutno uporabljajo v raznih industrijskih sektorjih, z obnovljivimi viri. Njena uporaba se šele začne.
- **Napredne proizvodne in procesne tehnologije** - vključujejo: tehnologije za tovarne prihodnosti, tehnologije za energetsko učinkovite zgradbe in sisteme, trajnostne in z vidika rabe resursov učinkovite ter nizkoogljive tehnologije v energetsko intenzivnih procesnih industrijah, novi trajnostni poslovni modeli. Moderne proizvodne in procesne tehnologije temeljijo na visokem deležu vgrajenega znanja in se povezujejo s področji IKT (npr. razvoj in implementacija multimedijskih in interaktivnih orodij) in novimi materiali. Predstavljajo tehnološko infrastrukturo celotne industrije.

V Evropi in tudi v Sloveniji obstaja velika vrzel med pridobivanjem osnovnega znanja in njegovim nadaljnjim trženjem v obliki blaga in storitev, ki je poimenovana „dolina smrti“. EU je pri raziskavah vodilna na svetu in ima več kot 30% delež patentnih prijav, vendar svoje močne baze raziskav ne pretvarja v proizvodnjo blaga in storitev, potrebnih za spodbujanje rasti in delovnih mest. Z novo strategijo za spodbujanje industrijske proizvodnje izdelkov, ki temeljijo na KET³² želi Evropska komisija doseči celosten pristop k financiranju raziskav in inovacij na tem področju. To zajema celotno verigo prenosa rezultatov raziskav v tržne proizvode in gospodarsko rast.

V Obzorju 2020, ki je ključen instrument EU za financiranje raziskav in razvoja v finančni perspektivi 2014-2020, je podpora KET med izpostavljenimi področji financiranja: IKT, nanotehnologija, napredna

³¹ Key Enabling Technologies: Evropska komisija opredeljuje KET kot tehnologije, ki zahtevajo veliko znanja in zelo intenzivne raziskave in razvoj, hitre inovacijske cikle, velike investicijske izdatke ter visoko usposobljeno delovno silo. Omogočajo inovacije pri procesih, izdelkih in storitvah v celotnem gospodarstvu in so sistemsko pomembne. So multidisciplinarne, segajo na mnoga tehnološka področja ter težijo h konvergenci in združevanju.

³² http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/act_en.pdf

proizvodnja in procesi, napredni materiali, biotehnologija, biogospodarstvo, vesolje. Za te sektorje oz. tehnologije so predvidene naslednje spodbude: spodbude za raziskave in razvoj, veliki pilotni projekti, demonstracijski projekti, naprave za poskuse (»test beds«), živi laboratoriji, prototipi, vrednotenje izdelkov, pilotne linije.

Tudi v Kohezijski politiki je Evropska komisija predlagala KET kot eno prednostnih naložb pri financiranju regionalnih inovacij. Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) tako odpira možnosti podpore vseh ključnih faz razvoja tehnologije in izdelkov. Do financiranja so upravičeni: »tehnološke in uporabne raziskave, pilotne linije, ukrepi za zgodnje validiranje zmogljivosti in začetna proizvodnja«. Pomemben vir financiranja razvoja in uvajanja KET predstavlja tudi Evropska investicijska banka (EIB), ki letno nameni približno 1 mrd EUR za te tehnologije.

USMERITVE:

(47) Spodbujanje raziskovalno razvojnih dejavnosti in investicij na prednostnih tehnoloških in industrijskih področjih, ki odgovarjajo na družbene izzive, v skladu s konceptom pametne specializacije. V okviru tega predvsem:

- **Spodbujanje različnih oblik povezovanja** podjetij in institucij znanja (visokošolskih, raziskovalnih in svetovalnih organizacij) na prednostnih tehnoloških in industrijskih področjih, ki izkazujejo potencial in narodno-gospodarske učinke (horizontalno in vertikalno povezovanje, ki zajema celotno vrednostno verigo, za pospešeno komercializacijo novih izdelkov in storitev).
- **Pregled in evalvacija rezultatov dosedanjih razvojnih instrumentov**, usmerjenih v tehnološka področja in industrijske sektorje (CO, KC, RCSG), ter na osnovi rezultatov analize rezultatov odločitev o nadgradnji instrumentov.
- **Sprejem in izpeljava akcijskih načrtov** na pobudo gospodarstva za posamezna področja, kjer obstaja določena problematika (primer: AN »Les je lep« - za povezovanje lesno-predelovalne industrije) ali kjer so potrebne sistemske spremembe za uveljavitev prebojnih tehnologij (npr. elektromobilnost – potrebna prilagoditev zakonodaje, infrastrukturne rešitve).

(48) Spodbujanje prehoda v zeleno gospodarstvo preko spodbujanja inovacij in vstopa novih zelenih izdelkov na trg ter preko upoštevanja vplivov na okolje (t.i. zelenih kazalcev: delež URE, OVE, reciklaža, zmanjšanje uporabe nevarnih snovi in izpustov) **pri dodeljevanju sredstev** v okviru javnih razpisov.

(49) Uveljavitev sistemskih ukrepov za spodbujanje širše uporabe okoljsko in energetske učinkovitejših naprav/proizvodov in storitev, npr. preko:

- Uveljavljanja Eco design direktive, energijskega označevanja gospodinjskih aparatov, evropskega znaka za okolje, ipd.
- Spodbujanja in promoviranja prostovoljne iniciative industrije za prevzemanje najboljših okoljskih praks upravljanja z Evropsko okoljsko direktivo za ravnanje in presojo (EMAS), ISO14001,
- Izboljšanja postopkov standardizacije in certifikacijskih shem.

3.4. AKTIVNOSTI ZA DOLGOROČNI RAZVOJ INDUSTRIJE

Koncept pametne specializacije postavlja v ospredje tudi aktivnosti za krepitev konkurenčnosti gospodarstva, ki jih v okviru SIP strnemo v tri glavne skupine:

- (1) Spodbujanje internacionalizacije in koriščenje učinkov globalizacije
- (2) Spodbujanje industrijskega oblikovanja in krepitev blagovnih znamk

(3) Prestrukturiranje podjetij v vseh fazah razvoja

3.4.1. Spodbujanje internacionalizacije in koriščenje učinkov globalizacije

Ob negotovi rasti domačega trga in stagniranju domačega povpraševanja postaja **internacionalizacija poslovanja za podjetja vse večja nuja**. Internacionalizacija, ki pomeni proces vključevanja v mednarodne tokove poslovanja, je odgovor na priložnosti, ki jih odpira rast globalnega gospodarstva. Učinkovita vladna politika mora spodbujati povečevanje vpetosti podjetij in gospodarstva v mednarodne tokove poslovanja oziroma v mednarodne verige vrednosti, tudi s spodbujanjem inovativnih načinov uveljavljanja slovenskega gospodarstva na mednarodnih trgih kot so pilotni in demonstracijski projekti ter različni načini internacionalizacije po konceptu skupnih vlaganj znanj, tehnologij in kapitala.

Spodbujanje internacionalizacije se nanaša pretežno na mala in srednje velika podjetja (MSP), ki se soočajo z omejenimi viri (finančnimi, kadrovskimi in drugimi). Še posebej pomembno je v sektorjih z močnimi vrednostnimi in dobaviteljskimi verigami, kot je na primer avtomobilska industrija (vključuje proizvodnjo kovinskih izdelkov ter proizvodnjo električne in optične opreme), pomembni sektorji pa so tudi kemična industrija, inženiring, transport in logistika, živilsko predelovalna industrija, lesno-predelovalna industrija, poslovne storitve.

V svetu bo v naslednjih desetletjih naraščalo povpraševanje po vseh vrstah nizkoogljčnih tehnologij. To omogoča slovenskemu gospodarstvu, da okrepi svoj izvozni položaj pri proizvodih in storitvah, kjer ima kompetence in ki jih bomo znotraj Slovenije razvijali v prihodnje na osnovi koncepta pametne specializacije.

Za večjo vpetost gospodarstva v mednarodne tokove poslovanja je potrebno pospeševati tudi **tuje neposredne investicije**, tako vhodne kot izhodne. Tuje investicije namreč pomembno prispevajo k prenosu znanja in tehnologij in k vključevanju domačih podjetij v mednarodne verige vrednosti. WIPS 2008-2010 napoveduje, da bodo največjo ekspanzijo TNI v prihodnje doživele naslednje dejavnosti: telekomunikacije, trgovina, poslovne in druge storitve, elektrika, plin in voda, transport, infrastruktura, proizvodnja profesionalne opreme, kovinskih in nekovinskih proizvodov, manj v proizvodnji motornih vozil, kemični in živilski industriji. Zanimive bodo niše na področju zdravja, živilske industrije, transportne opreme, poslovnih storitev, osebnih storitev, informacijskih in komunikacijskih tehnologij, strojev in opreme, kemije in plastike, ohranjanja okolja.

Glede privabljanja tujih neposrednih investicij (TNI) so glede na naše dosedanje izkušnje najbolj privlačne dejavnosti v Sloveniji proizvodnja kovinskih izdelkov ter proizvodnja električne in optične opreme (predvsem proizvodnja komponent za elektronsko in avtomobilsko industrijo), proizvodnja kemičnih izdelkov, proizvodnja izdelkov iz plastičnih mas, papirna industrija in proizvodnja tekstilij. Posamični veliki projekti TNI so še v avtomobilski, farmacevtski in gumarski industriji. Slovenija prav gotovo ni konkurenčna za delovno in prostorsko intenzivne investicije. V storitvah so najpogostejše TNI v trgovini, finančnih in različnih poslovnih storitvah.

3.4.2. Spodbujanje industrijskega oblikovanja in krepitev blagovnih znamk

Industrijsko oblikovanje, ki spada v širši krog kulturnih in kreativnih industrij (KKI)³³, je v svetu vedno bolj prepoznano kot pomembna komponenta gospodarske rasti ter eden ključnih dejavnikov konkurenčnosti. V najširšem smislu ga lahko razumemo kot most med kreativnostjo in inovacijami. Pomembno je izpostaviti dejstvo, da je oblikovanje pomemben vir inovacij v tistih gospodarskih

³³ Definicija KKI (povzeto po Zeleni knjigi EK, 2010): **kulturne industrije**: uprizoritvene umetnosti, vizualne umetnosti, kulturna dediščina – vključujoč javni sektor, film, DVD in video, televizija in radio, video igre, novi mediji, glasba, knjige in tisk; **kreativne industrije**: arhitektura, oblikovanje, grafično oblikovanje, modno oblikovanje, oglaševanje.

panogah, v katerih so investicije v raziskave in razvoj sicer nizke, kot npr. v pohištveni ali tekstilni industriji (gre za netehnološke inovacije). Oblikovanje omogoča necenovno konkuriranje z diferenciacijo proizvodov ali storitev na podlagi njihove funkcije, estetike, trajnosti, zanesljivosti, ipd. Uporaba oblikovanja podjetjem olajša izgradnjo prepoznavne podobe, trženje, gradi lojalnost blagovni znamki, optimizira produkcijski proces in tako zmanjšuje produkcijske stroške, itd.

Ključni problem Slovenije po mnenju oblikovalcev leži v prenizki razvojni usmerjenosti in prenizki prepoznavnosti slovenskih podjetij in njihovih blagovnih znamk, ter neosveščenosti menedžerjev o uporabi in pomenu oblikovanja. Oblikovanje ima v večini slovenskih podjetij postransko vlogo, ne pa strateške, in je najpogostejše razumljeno kot zunanji izgled izdelka/storitve. Le dobrih 5% podjetij v oblikovanje vloži več kot 10% sredstev, ki jih namenja za razvoj. Prav tako je le dobrih 5% podjetij takšnih, v katerih strošek oblikovanja predstavlja več kot 10% prodajne cene izdelka/storitve. Analiza anketnih podatkov kaže na jasno povezanost med oblikovanjem in razvojem novih izdelkov/storitev/procesov, še posebej takšnih, ki vsebujejo bistveno inovacijo/dizajn. Poleg tega je razvidna tudi povezava med uporabo oblikovanja in uspešnostjo podjetja v smislu dobičkonosnosti, rasti tržnega deleža in rasti prihodkov. Podjetja, ki so uspešnejša na evropskih trgih, v oblikovanje vlagajo več kot podjetja, ki nastopajo le na lokalnem ali nacionalnem trgu. Dejstvo je, da smo v Sloveniji v preteklih letih vlagali znatna sredstva v raziskovalno-razvojne projekte za tehnološke inovacije, netehnološke inovacije so ostale zapostavljene.

3.4.3. Prestrukturiranje podjetij v vseh fazah razvoja

Konkurenčnost gospodarstva, ohranjanje njegovih dejavnosti in delovnih mest ter razvoj novih proizvodov so čedalje bolj odvisni od **zmogljivosti podjetij za stalno prilagajanje spremembam oziroma prestrukturiranju**. Potreba po prestrukturiranju izvira iz tehnoloških sprememb, inovacij, ostre konkurence in nastanka novih tekmecev, sprememb želja potrošnikov, sprememb v zakonodaji, razpoložljivosti in cene virov ter drugih vložkov, dostopa do trga, ipd. Pritisk za spremembe, ki lahko nastane v normalnih razmerah, postane močnejši med daljšimi obdobji šibke gospodarske dejavnosti. Podjetja, ki se ne uspejo prilagoditi glede na spreminjajoče se pogoje, dolgoročno ne bodo dohajala tekmecev.

Ožji vidik prestrukturiranja

V Sloveniji je bil v obdobju od leta 1995 do 2008 pojem prestrukturiranja podjetja ob dolgoročnem konjunkturalnem valu preveč povezan zgolj s podjetji v težavah, ki jim je grozila insolventnost in posledično prisilna poravnava ali stečaj. To so skrajne situacije v podjetju, ko je notranja, prikrita in obvladovana kriza že prerasla v nenadzorovano in zato zahteva skrajne ukrepe, ki vsaj v začetnih fazah niso usmerjeni v rast in razvoj temveč predvsem v zagotavljanje likvidnostnega poslovanja. Tovrstno prestrukturiranje se izvaja na v skladu z Zakonom o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah³⁴, v nadaljevanju ZPRPGDT, ki je pri Komisiji EU priglašen kot shema državnih pomoči.

Proces dodeljevanja državnih pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah na podlagi ZPRPGDT v okviru splošnega sistema državnih pomoči v RS in EU zelo specifično vlogo in ne more imeti narave splošnega sistemskega ukrepa. Izstop neučinkovitih in podpovprečno produktivnih poslovnih subjektov je namreč običajen del delovanja trga in mehanizma konkurence, ki izboljšuje mobilnost proizvodnih dejavnikov in dviga raven produktivnosti v nacionalni ekonomiji, zato ne sme biti običajno, da država rešuje družbe, ki zaidejo v resne težave. Državne pomoči za

³⁴ Uradni list RS, št. 44/07 – uradno prečiščeno besedilo in 51/11

družbe v težavah na podlagi ZPRPGDT tudi ne smejo postati nadomestilo oziroma rezervni ukrep za druge sisteme državnih pomoči ali ukrepe ekonomske politike, ki niso dali zadovoljivih učinkov (npr. za pojav splošne nelikvidnosti v gospodarstvu). **Zato je uporaba državnih pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah na podlagi ZPRPGDT dopustna le izjemoma in upravičena ob upoštevanju določenih pogojev** in jo v tem kontekstu lahko upravičujejo le na primer socialni ali regionalno politični razlogi, potreba po upoštevanju strateške vloge posameznih gospodarskih subjektov v nacionalni ekonomiji ali v izjemnem primeru želja po vzdrževanju konkurenčne tržne strukture, ko bi izginjanje gospodarskih družb lahko vodilo k monopolni ali škodljivi oligopolni situaciji.

Širši sistemski vidik prestrukturiranja

Posledice globalne finančno-gospodarske krize, ki so se globoko zažrle v realno strukturo slovenskega gospodarstva, terjajo tudi sistemsko poseganja v proces prestrukturiranja podjetij. Ciljna skupina so velike gospodarske družbe oz. večji sistemi, ki jih preko njihovih multiplikativnih učinkov na celotno slovensko gospodarstvo lahko opredelimo kot družbe »strateške« oz. kot nosilce razvoja v regiji (ne nujno samo podjetja, ki imajo že lastništvo ali posredno lastništvo države). V principu gre za dobra podjetja s potencialom rasti, ki imajo potrebo po prestrukturiranju, ki izvira iz trenutne kapitalske neustreznosti, tehnoloških sprememb, inovacij in ostre konkurence. K prestrukturiranju podjetij tega tipa je zato potrebno pristopiti pravočasno in sistemsko. V prilogi 5 je predstavljen predlog modela za pravočasno prepoznavanje težav in priložnosti ter za pravočasno reagiranje.

Prestrukturiranje kot poslovni model obvladovanja sprememb

Ena izmed glavnih nalog industrijske politike je, da pomaga izboljšati sposobnosti podjetij in industrije za lažje prilagajanje strukturnim spremembam, in ne da poskuša zavreti negativne učinke prestrukturiranja. Prestrukturiranje (npr. zapiranje nekaterih delov dobavne verige, začasna odpuščanja nekaterih delavcev) ima lahko negativne posledice, vendar pa je potrebno za izboljšanje učinkovitosti gospodarstva na dolgi rok. Zato se je potrebno osredotočiti na ukrepe, ki olajšujejo prerazporeditev virov v druga podjetja oziroma sektorje z višjo dodano vrednostjo. Potrebe po prestrukturiranju v nekaterih sektorjih in po sektorski prerazporeditvi delovne sile terjajo odpravo obstoječih pomanjkljivosti glede prilagodljivosti podjetij in zaposljivosti delavcev.

Potreba po prestrukturiranju oziroma prilagajanju se pojavlja zaradi rasti in razvoja podjetja ter zaradi pritiskov, da podjetje ostane konkurenčno. Pri tem gre lahko za spremembe dejavnosti podjetja, za nove poslovne, upravljalvske ali tržne modele, za organizacijske spremembe v upravljanju družbe, za »outsourcing« (prenos aktivnosti na drugo podjetje) ali »offshoring« (prenos aktivnosti na podjetje izven Slovenije), za izločitev dejavnosti v novo podjetje (»*spin-offs*«) ter združitev podjetij zaradi racionalizacije.

S prestrukturiranjem se lahko doseže:

- učinkovitejšo uporabo osnovnih, poslovnih in finančnih sredstev podjetja, boljše izide bilance stanja in bilance uspeha,
- notranje podjetništvo, izboljšanje delovnih spretnosti in usposobljenosti,
- družbeno odgovorno podjetništvo oziroma etičnost poslovanja,
- zmanjšanje okoljske obremenitve, finančne učinke in razvojni zagon v smislu večje snovne produktivnosti in manjše energetske intenzivnosti,
- internacionalizacijo podjetja,
- razvoj inovativnih rešitev, kot so inovativne proizvodne metode, boljše gospodarjenje z viri, uporaba novih tehnologij (npr. nanotehnologija in napredni materiali), itd.

Potrebno je izboljšati predvidevanje in upravljanje prestrukturiranja, ki bi zaposlenim in podjetjem pomagalo pri prilagajanju na prehode zaradi presežnih zmogljivosti ter pri modernizaciji in strukturnih spremembah. Pasivni odnos in upiranje spremembam povzročata zelo velike gospodarske stroške ter ogrožata naložbe in rast zaposlovanja. Zato je pomembno, da se ustvari osnova za zaupanje, ki bo omogočila podjetjem in delavcem osredotočenje na prihodnost na dinamičen način. Pri tem je pomembno dolgoročno strateško načrtovanje, s katerim bi zajeli nastajajoče priložnosti ter ustvarjali rast in zaposlitve. Strateško dolgoročno načrtovanje družbe zajema človeške vire, zaposlovanje, razvoj spretnosti in kompetenc delovne sile.

Nemoteno prilagajanje spremembam zahteva namreč ustrezno usposobljeno delovno silo in naložbe v človeški kapital. Za ohranjanje zaposlenosti je bistveno predvidevanje zahtev po spretnostih in prilagoditev sistemov izobraževanja in usposabljanja, učnih načrtov in kvalifikacij v sodelovanju s socialnimi partnerji, razvoj kakovostnega sistema vajeništva in omogočanje prekvalifikacije delavcev v okviru vseživljenjskega izobraževanja delavcev. V primeru pomanjkanja usposobljenosti bi morala biti podjetja pripravljena na iskanje talentov v tujini. Prav tako je nujno vlaganje v spretnosti IKT in digitalno pismenost.

USMERITVE:

(50) **Spodbujanje internacionalizacije poslovanja.** V okviru tega predvsem:

- povezovanje podjetij za skupni vstop na tuje trge,
- svetovanje o konkretnih priložnostih na tujih trgih,
- iskanje potencialnih partnerjev,
- izobraževanje s področja internacionalizacije,
- podpora mednarodnemu poslovnemu mreženju,
- skupni nastopi na sejnih,
- gospodarske delegacije,
- informiranje in podpora podjetjem na tujih trgih, predvsem izven EU,
- učinkovito delovanje ekonomske diplomacije z namenom izboljšanja podpore slovenskim podjetjem v tujini,
- aktivno sodelovanje v skupni trgovinski politiki EU za zagotovitev multilateralnih trgovinskih dogovorov za učinkovit prodor podjetij na nove rastoče trge,
- usklajeno usmerjanje gospodarstva na ciljne tretje trge.

(51) **Spodbujanje neposrednih tujih investicij** z namenom pospeševanja prenosa znanja in tehnologij in vključevanja slovenskih podjetij (dobaviteljev) v globalne vrednostne verige.

(52) **Spodbujanje uporabe industrijskega oblikovanja v gospodarstvu** ter spodbujanje razvoja proizvodov in storitev z izoblikovanimi **lastnimi blagovnimi znamkami** in znamkami SQ za nastop na končnih trgih.

(53) **Spodbujanje turizma** v skladu s **Strategijo razvoja slovenskega turizma** (trajnostni razvoj turizma, promocija blagovne znamke Slovenije in Slovenije kot turistične destinacije).

(54) **Izvajanje državnih pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah** na podlagi ZPRPGDT.

(55) **Razvoj sistemske rešitve** za pravočasno prepoznavanje težav in priložnosti ter reagiranje za podjetja, ki jih lahko glede na njihov vpliv na celotno slovensko gospodarstvo opredelimo kot »družbe nacionalnega pomena«, ne glede na aktualno vključenost države v lastništvo.

(56) **Spodbujanje prestrukturiranja za izboljšanje konkurenčnega položaja podjetij** preko spodbujanja uvajanja novih poslovnih modelov, organizacijskega in finančnega prestrukturiranja, izboljšav poslovnih procesov, ipd. V okviru tega tudi **podpora usposabljanju** za izpeljavo družbeno odgovornega

prestrukturiranja podjetij in za lažje prilagajanje ljudi spremembam.

4. INDUSTRIJSKA POLITIKA EU IN FINANČNI OKVIR ZA URESNIČEVANJE CILJEV RAZVOJNIH POLITIK

Slovenija kot članica Evropske unije sodeluje pri oblikovanju in izvajanju politik na ravni EU. Ključni dosjeji z vidika industrijske politike in financiranja (črpanje evropskih sredstev) so predstavljeni v nadaljevanju.

Industrijska politika EU je predstavljena v komunikaciji Evropske komisije »**Integrirana industrijska politika za obdobje globalizacije**«³⁵. Gre za eno izmed sedmih glavnih tematskih pobud strategije EU 2020, katere bistveno sporočilo je, da EU potrebuje industrijo, po drugi strani pa industrija potrebuje EU. Nov pristop k industrijski politiki pomeni, da je EK industrijsko politiko vpela v vse ostale relevantne EU politike, ki kakorkoli vplivajo na industrijo, ter se je posvetila analizi vpliva ostalih politik na konkurenčnost industrije. Komisija sicer tudi v bodoče zagovarja horizontalni pristop a hkrati ugotavlja, da nekateri sektorji potrebujejo dodatne, po meri pripravljene ukrepe.

Prednostni ukrepi, ki jih je Komisija identificirala v dokumentu, so:

- **preverjanje vpliva zakonodajnih in nezakonodajnih predlogov na konkurenčnost** (Komisija na podlagi presoje vplivov vseskozi spremlja učinke politik, smernice za to obstajajo, potrebno pa jih bo dodano prilagoditi vidiku konkurenčnosti),
- **izboljšanje dostopa do finančnih sredstev** (potrebno bo oceniti učinke za dostop do finančnih virov, posebej za MSP),
- **krepitev notranjega trga** (zagotoviti bo potrebno implementacijo paketa za proizvode; nadgraditi bo potrebno direktivo o storitvah, posebej za poslovne storitve, ugotoviti bo potrebno, kako čim boljše uveljaviti notranji trg za poslovne storitve po uveljavitvi direktive o storitvah, okrepiti bo potrebno zaščito pravic intelektualne lastnine),
- **boljša infrastruktura** (lotiti se bo potrebno odpravljanja ozkih grl na področju transportne in energetske infrastrukture; nadaljevati bo potrebno z liberalizacijo energetskih trgov),
- **standardizacija,**
- **nova industrijsko-inovacijska politika** (pospešiti bo potrebno trženje novih tehnologij; ključne spodbujevalne tehnologije (KETs) so pomembne; pomembna so javno zasebna partnerstva; potrebno je okrepiti sodelovanje med EU in državami članicami za tiste tehnologije, kjer se notranji trg ne vzpostavlja dovolj hitro; EK bo preučila koncept inovativnih partnerstev in skupnih tehnoloških pobud; pomembni so še grozdi, spodbujanje čezmejnih raziskav, razvoja in inovacij, itd.),
- **globalizacija** (Komisija želi izboljševati internacionalizacijo MSP, pomembno vprašanje je uvoz surovin iz tretjih držav),
- **promocija posodobitve industrije** (Komisija namerava razviti sektorske industrijske strategije v okviru časovnice za trajno in nizkoogljično gospodarstvo do leta 2050. Akcijski načrt za eko inovacije bodo združili z vidiki trženja in pri tem mora biti vloga zasebnega sektorja večja; pomembne so nove smernice za državne pomoči in smernice za prestrukturiranje gospodarstva),
- **sektorski pristop** (vesolje je ključno področje, Galileo in podobni projekti morajo biti čim boljše povezani s podjetji; izzivi obstajajo za industrije na področju trajnostne mobilnosti, kot tudi v sektorjih, ki bodo v prihodnosti morali dati odgovor na družbene izzive – podnebne spremembe, zdravje, varnost; kemijska industrija je npr. pomembna kot sektor z izrazito vrednostno verigo, podobno kot npr. prehrabena industrija, posebej se bo potrebno posvetiti vsem energetsko intenzivnim industrijam).

³⁵ COM(2010) 614 final.

Z **Aktom za mala podjetja za Evropo**, sprejetim leta 2008, je vzpostavljen celovit okvir politike za MSP v EU. Namen akta je »izboljšati splošni pristop politike do podjetništva, da se načelo »najprej pomisli na male« nepreklicno umesti v oblikovanje politike, od priprave zakonodaje do opravljanja javnih storitev, in spodbuditi rast MSP, tako, da jim pomaga pri reševanju preostalih težav, ki zavirajo njihov razvoj«. Akt za mala podjetja vsebuje 10 načel, ki vsebujejo konkretne usmeritve Evropski komisiji in državam članicam EU za izvajanje politik, in sklop novih zakonodajnih predlogov, ki jih vodi načelo »najprej pomisli na male«. Akt za mala podjetja za Evropo uresničujemo z nacionalnimi akcijskimi načrti (2010-2011 in 2012-2013).

Večletni finančni okvir EU predstavlja pomemben del proračunskih sredstev znotraj posameznih razvojnih politik za uresničevanje ciljev in pomeni dogovor o ključnih prednostnih nalogah in okvirih proračunskih odhodkov EU za obdobje 2014 – 2020. Znotraj le-tega so posebej poudarjeni programi **(1.) COSME, (2.) Obzorje 2020 in (3.) kohezijska politika**.

Tabela 4: Predviden finančni okvir EU za doseganje razvojnih ciljev v finančni perspektivi za obdobje 2014-2020

Program	Skupni proračun 2014-2020* v EUR
COSME	2,5 MLRD.
finančni mehanizmi (garancije, TK)	1,4 mlrd.
delovanje EEN	420 mio.
sektorske aktivnosti (tudi turizem)	220 mio.
OBZORJE 2020	80 MLRD.
-- Industrija:	17,9 mlrd.
* KETs	13,7 mlrd.
* finančni mehanizmi (garancije, TK)	3,5 mlrd.
* inovacije v MSP	0,6 mlrd.
-- Družbeni izzivi:	31,7 mlrd.
* zdravje, demografija	8 mlrd.
* hrana, morje, biogospodarstvo	4,1 mlrd
* energija	5,7 mlrd
* transport	6,8 mlrd
* podnebje, surovine	3,1 mlrd
* vključujoča družba	3,8 mlrd
KOHEZIJA (SOC., EKON., TERIT.)	336 MLRD.

OPOMBE:

* gre za predvidena sredstva, ki še niso dokončna usklajena.

4.1. COSME

Program za konkurenčnost podjetij in MSP - COSME s proračunom 2,5 milijarde evrov v obdobju 2014–2020 je okvirni program, ki bo v veliki meri nadaljeval dejavnosti v okviru sedanjega Programa za konkurenčnost in inovacije (CIP) in se bo osredotočil na finančne instrumente in podporo podjetjem preko mreže Enterprise Europe Network (EEN) ter aktivnostim na področju turizma, spodbujanja

podjetniške kulture, mednarodno mreženje podjetij, mednarodne poslovne, dobaviteljske in tržne verige, ipd.

Program ima naslednje splošne cilje:

Izboljšati dostop do financiranja za MSP v obliki lastniških in dolžniških virov: Prvič, lastniški **instrument za naložbe** v fazi rasti bo MSP prek finančnih posrednikov zagotavljal tržno usmerjeno, vračljivo financiranje z lastniškim kapitalom, predvsem v obliki tveganega kapitala. Drugič, dolžniški **instrument za garancije** bo MSP zagotavljal delitev tveganja s finančnimi posredniki za zagotavljanje posojil. Skupaj bo za finančne instrumente na voljo 1,4 milijarde EUR.

Izboljšati dostop do trgov v Uniji in v svetu: V rast usmerjene podporne storitve za podjetja bodo zagotovljene prek mreže Enterprise Europe Network, s čimer bo olajšana širitev poslovanja na enotnem trgu. Program bo zagotavljal poslovno podporo MSP tudi zunaj EU. Na voljo bo tudi podpora **mednarodnemu industrijskemu sodelovanju**, namenjena zlasti zmanjševanju razlik med regulativnimi in poslovnimi okolji EU ter njenih glavnih trgovinskih partneric.

Spodbuditi **podjetništvo**: Ukrepi bodo vključevali razvoj podjetniške kulture ter podjetniških pristopov, zlasti med novimi podjetniki, mladimi in ženskami.

Program naj bi na leto pomagal 39.000 podjetjem, ki bi tako letno ustvarila ali ohranila 29.500 delovnih mest ter dala na trg 900 novih proizvodov, storitev ali postopkov.

4.2. Obzorje 2020

Okvirni program za raziskave, razvoj in inovacije - Obzorje 2020 predstavlja ključni steber Unije inovacij, vodilne spodbude strategije Evropa 2020, katere cilj je izboljšati globalno konkurenčnost Evrope. Obzorje 2020 je naslednik oziroma nadgradnja sedanjega 7. Okvirnega programa za raziskave in razvoj.

Finančna sredstva za program Obzorje 2020 - skupaj je predvidenih 80 milijard EUR³⁶ - bodo osredotočena na tri pglavitne cilje. Prvič, program bo pripomogel k temu, da EU obdrži vodilni položaj na področju znanosti, čemur bo namenjeno 24,6 milijarde evrov, vključno s 77-odstotnim povečanjem sredstev za zelo uspešni Evropski raziskovalni svet (ERS). Drugič, prav tako bo pripomogel k zagotavljanju vodilne vloge industrije na področju inovacij, in sicer s poračunom v višini 17,9 milijarde evrov. Sem spada tudi večja naložba v višini 13,7 milijarde evrov v najpomembnejše tehnologije, kot tudi večji dostop do kapitala in podpora za MSP. Tretjič, 31,7 milijarde evrov bo namenjenih za obravnavanje najpomembnejših vprašanj, ki pestijo vse Evropejce in zajemajo šest tem: **zdravje, demografske spremembe in dobro počutje (zdravstveni in seniorski turizem); preskrba s hrano, trajnostno kmetijstvo, morsko in pomorsko raziskovanje ter biogospodarstvo; varna, čista in učinkovita energija; pameten, okolju prijazen in povezan promet; podnebni ukrepi, učinkovitost virov in surovine; ter vključujoče, inovativne in varne družbe.**

Sredstva v višini 3,5 milijarde evrov bodo namenjena večji in razširjeni rabi finančnih instrumentov, ki sproščajo posojila finančnih institucij zasebnega sektorja. Ti so se namreč izkazali za izredno učinkovite pri spodbujanju zasebnih naložb v inovacije, ki neposredno vodijo v rast in ustvarjanje delovnih mest. Mala in srednje velika podjetja (MSP) bodo zaradi pomembne vloge, ki se jim priznava pri inovacijah, prejela okrog 8,6 milijarde evrov.

V okviru programa Obzorje 2020 bo skoraj 6 milijard evrov vloženih v razvoj evropskih industrijskih zmogljivosti znotraj ključnih tehnologij omogočanja (KETs). Slednje vključujejo: fotoniko ter mikro- in nanoelektroniko, nanotehnologije, sodobne materiale ter sodobno proizvodnjo in obdelavo ter biotehnologijo. Razvoj teh tehnologij zahteva večdisciplinaren pristop z ogromno znanja in kapitala.

³⁶ Natančen razrez finančnih sredstev bo znan šele ob sprejemu uredbe, predvidoma konec 2013

4.3. Kohezijska politika za obdobje 2014 - 2020

Kohezijska politika za obdobje 2014 – 2020 ima dva prioriteta cilja, in sicer »Naložbe za rast in delovna mesta« in »Evropsko teritorialno sodelovanje«. Kohezijska politika bo v prihodnje tesneje povezana z doseganjem ciljev Strategije Evropa 2020, k čemur naj bi v prihodnje bistveno več prispevala tudi sklada za razvoj podeželja ter za ribištvo in pomorstvo, ki se bosta skupaj s kohezijsko politiko izvajala v okviru enotnega strateškega okvira.

Izpostavljeni so naslednji tematski cilji:

- (1) krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij;
- (2) povečanje dostopa do IKT ter njihove uporabe in kakovosti;
- (3) povečanje konkurenčnosti malih in srednje velikih podjetij
- (4) podpora prehodu na nizkoogljično gospodarstvo v vseh sektorjih;
- (5) spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanja in obvladovanja tveganj;
- (6) varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe virov;
- (7) spodbujanje trajnostnega prometa in odprava ozkih grl v ključnih omrežnih infrastrukturah;
- (8) spodbujanje zaposlovanja in mobilnosti delovne sile;
- (9) spodbujanje socialnega vključevanja in boja proti revščini;
- (10) vlaganje v izobraževanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje,
- (11) povečanje institucionalnih zmogljivosti in učinkovite javne uprave.

SKLEP

Industrija igra ključno vlogo pri gospodarskem razvoju. V Sloveniji je njena vloga še toliko bolj pomembna, saj predelovalne dejavnosti prispevajo preko 20% k skupni dodani vrednosti, medtem ko znaša povprečje v EU okoli 15%. Poleg tega je vsaj četrtnina storitvenih dejavnosti vezanih na industrijo. Dejstvo je tudi, da 80% vseh zasebnih vlaganj v raziskave in razvoj odpade na industrijo. Industrija je torej tista, ki je glavni vir inovacij in hkrati zagotavlja rešitve za družbene izzive, s katerimi se soočamo.

V zadnjem obdobju se krepi vloga industrijske politike v svetu. Globalizacija, hitre spremembe, konkurenčni pritiski hitro-rastočih držav, družbeni izzivi, vse to terja od držav, da začrtajo smer, v katero bo šel gospodarski razvoj. Ta smer pa mora temeljiti na doseženih kompetencah in zmogljivostih, kar je bistvo koncepta pametne specializacije. Velike spremembe in hkrati priložnosti prinaša nova paradigma razvoja, izhajajoča iz konceptov zelene rasti (OECD), zelenega gospodarstva (UNEP) in snovno učinkovite ter nizkoogljične družbe (EK), ki temeljijo na izboljševanju učinkovitosti (energetske, materialne, okoljske in družbene) namesto na vse večji porabi prostora, surovin in energije.

S Slovensko industrijsko politiko tudi Slovenija postavlja temelje in usmeritve za nadaljnje delo, v povezavi z naslednjo finančno perspektivo EU za obdobje 2014-2020. Mnogi pričakujejo, da dokument določi tradicionalne industrijske sektorje, ali celo podjetja, ki so pomembna za preboj gospodarstva. Vendar ta pristop bi bil napačen. Naloga industrijske politike ni »izbirati zmagovalce«. To vlogo mora odigrati trg. Poleg tega industrijski sektorji niso več homogeni ali nacionalno neodvisni, zato je tudi usmeritev v tradicionalne sektorje zastarela.

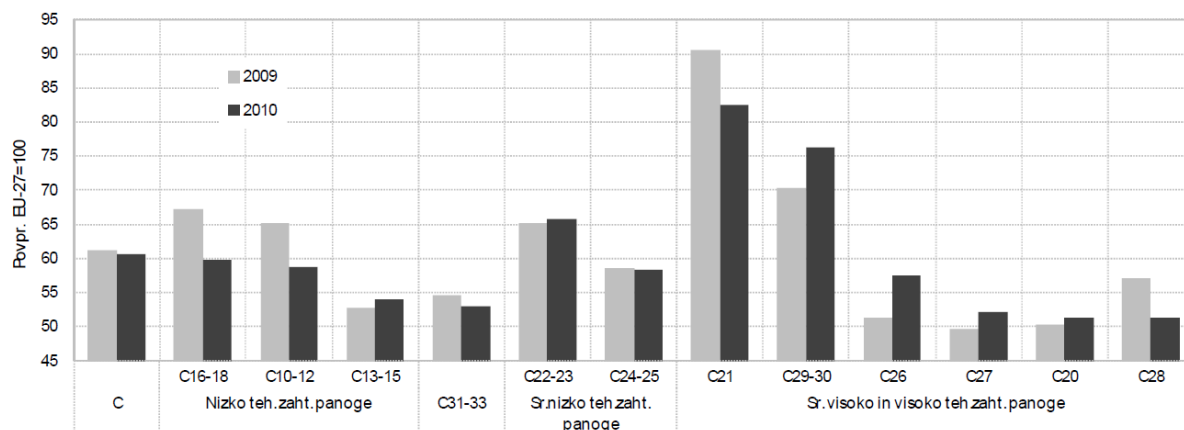
Namesto tega, si je v prvi vrsti potrebno prizadevati za izboljšanje poslovnega okolja, ki bo privlačno za domače in tuje investitorje, v katerem bodo lahko podjetja izkoristila ves svoj potencial za rast in razvoj. Drugič, potrebno je spodbujanje nastajanja novih inovativnih podjetij ter podpora njihovi rasti. Tretjič, gospodarstvo je potrebno usmeriti na perspektivna področja, ki dosegajo visoko rast in hkrati odgovarjajo na družbene izzive. Ta prednostna področja se nanašajo tako na tehnologije, kot tudi njihovo uporabo v industrijskih sektorjih. S tega vidika je lahko vsak sektor visoko inovativen, tudi delavno intenzivna lesno-predelovalna ali tekstilna industrija, ob uporabi sodobnih tehnologij (biotehnologija, napredni materiali). In še zadnjič, podjetja je potrebno spodbuditi k prestrukturiranju, da bo njihova struktura odgovarjala hitrim spremembam, ki se dogajajo na trgu. To je potrebno še predno zaidejo v težave in je za mnoge od njih že prepozno.

Rezultat, ki ga bo prinesla nova sodobna industrijska politika bo v prvi vrsti odvisen od podjetij samih in njihove sposobnosti za prilagajanje spremembam, ki jih prinašata globalizacija in konkurenca hitro-rastočih razvijajočih se držav. Industrijska politika je lahko le katalizator strukturnih sprememb, glavni nosilci so podjetja. Vloga industrijske politike je omejena na usmerjanje in spodbujanje podjetij, da povečajo svoja vlaganja v raziskave in razvoj, da okrepijo razvojni potencial in tehnološke inovacije tako v predelovalni industriji kot storitvenih dejavnostih. Prav tako pomembno je spodbujanje netehnoloških inovacij, ki zajemajo nove poslovne modele, ali poenostavljeno rečeno poslovno znanje in podjetništvo, ki so še posebej potrebne pri uvajanju novih rešitev na trge. Znanje se mora manifestirati v novih tržnih produktih, procesih in tehnologijah. Za to pa je še kako pomembna razpoložljivost nacionalnega podjetniškega potenciala.

PRILOGE

PRILOGA 1: Produktivnost predelovalnih dejavnosti³⁷

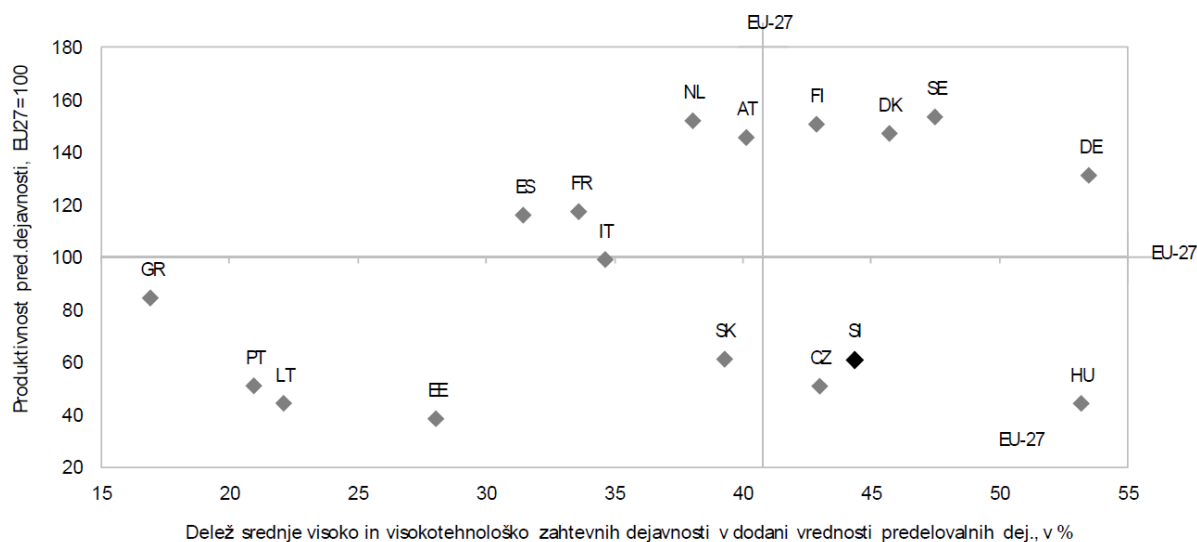
Produktivnost predelovalnih dejavnosti (merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega) po panogah v primerjavi s povprečjem EU

Vir: Eurostat Portal Page – National Accounts, 2012.

Legenda: C21 – farmacevtska ind., C20 – kemična ind., C29-30 – proiz. vozil in plovil, C27 – proiz. el. naprav, C28 – proiz. strojev in naprav, C26 – proiz. IKT opreme (srednje visoko in visoko teh. zaht. panoge); C22-23 – proiz. izdelkov iz gume in plastike, drugih nekovinskih mineralnih izdelkov; C24-25 – kovinska ind. (srednje nizko teh. zaht. panoge); C10-12 – prehrabena in tobačna ind., C16-18 – lesna in papirna ind., tiskarstvo, C13-15 – tekstilna in usnjarska ind. (nizko teh. zaht. panoge); C31-33 – pohištvena ind., druge raznovrstne pred. dejavnosti (nizko teh. zaht. panoge), popravila in montaža strojev in naprav (srednje nizko teh. zaht. panoge). C19 – proiz. koksa in naftnih derivatov zaradi majhnega deleža v strukturi dejavnosti ne prikazujemo.

Delež srednje in visokotehnološko zahtevnih dejavnosti in raven produktivnosti predelovalnih dejavnosti, 2010

Vir: Eurostat Portal Page – National Accounts, 2012.

Opombe: ¹ Podatki za povprečje EU, Dansko, Nemčijo, Španijo, Italijo, Litvo, Portugalsko, Romunijo in Švedsko so za leto 2009. Osi na sliki se sekata na ravni povprečja za države EU.

³⁷ UMAR: Poročilo o razvoju 2012

PRILOGA 2: Uvrstitve Slovenije v mednarodnih raziskavah konkurenčnosti

1) WEF - Global Competitiveness Report – odraža celotno konkurenčno sliko Slovenije

	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
	Rang (od 134)	Rang (od 133)	Rang (od 139)	Rang (od 142)	Rang (od 144)
Global Competitiveness Index - GCI	42	37	45	57	56
Osnovne zahteve (20%)	38	29	34	39	39
1. Institucije	49	46	50	55	58
2. Infrastruktura	36	31	36	37	35
3. Makroekonomsko okolje	33	26	34	35	50
4. Zdravje in osnovno izobraževanje	21	22	23	24	24
Pospeševalci učinkovitosti (50%)	37	37	46	51	55
5. Višje izobraževanje in usposabljanje	22	19	21	21	23
6. Učinkovitost trga blaga	50	38	39	48	49
7. Učinkovitost trga dela	61	56	80	102	91
8. Razvoj finančnega trga	46	48	77	102	128
9. Tehnološka pripravljenost	30	32	35	32	34
10. Velikost trga	70	72	78	80	78
Inovacijski dejavniki in dej. prefinjenosti posl. (30%)	33	30	35	45	36
11. Prefinjenost poslovanja ("business sophistication")	34	33	36	49	53
12. Inovacije	33	29	34	40	32

Vir: WEF

2) IMD - World Competitiveness Yearbook - odraža ekonomsko-poslovne vidike konkurenčnosti Slovenije

	2009	2010	2011	2012
	Rang (od 57)	Rang (od 58)	Rang (od 59)	Rang (od 59)
World Competitiveness Scoreboard	32	52	51	51
1. Ekonomska uspešnost	21	42	43	43
2. Vladna učinkovitost	38	53	53	53
3. Poslovna učinkovitost	39	57	56	57
4. Infrastruktura	27	34	31	33

Vir: IMD

3) WB - Doing Business – odraža težavnost poslovanja v Sloveniji

	2009	2010	2011	2012
	Rang (od 181)	Rang (od 183)	Rang (od 183)	Rang (od 183)
Ease of Doing Business	54	53	37	37
Ustanovitev podjetja	41	26	28	28
Pridobitev gradbenega dovoljenja	69	59	74	81
Pridobitev električne energije *			27	27
Zaposlovanje delavcev *	158	162		
Registracija lastništva	104	108	99	79
Pridobitev posojila	84	87	96	98
Zaščita investorjev	18	20	21	24
Plačevanje davkov	78	84	86	87
Čezmejno trgovanje	78	84	60	50
Sodna uveljavitev pogodb ("enforcing")	79	60	58	58
Reševanje insolvenčnosti	38	40	38	39

**2011 - sprememba metodologije*

Komentar: Izboljšanje ranga za 16 mest v letu 2011 je predvsem posledica spremembe metodologije (izločili so kazalec "zaposlovanje", kjer je SI najslabša) in ne odraža dejanskega napredka

Vir: World Bank – Doing Business

PRILOGA 3: Celoviti instrumenti podpore v okviru programa ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti v obdobju 2007-2013 – SWOT ANALIZA DOSEDANJIH UKREPOV MGRT

UKREPOV IN GR

Denarni tok

PRED SEMENSKA IN SEMENSKA FAZA

USTANOVITEV PODJETJA

START UP FAZA

FAZA RAZVOJA IN RASTI

FAZA NADALJNE RASTI, PRESTRUKTURIRANJA IN INTERNACIONALIZACIJE

Stopnja razvoja MSP

Finančni instrumenti v podporo rasti in razvoju

Vavčerski sistem usposabljanja – vsebina vključena v instrument MDDSZ

Poklicno in strokovno izobraževanje

Subvencije za zagon inovativnih podjetij

Prenos RR na trge -VALOR

Spodbujanje tehnoloških investicij

Lastniško financiranje Tvegani kapital

Prednosti trenutnega ukrepa

Slabosti trenutnega ukrepa

Priložnosti za vnaprej

Nevarnosti

			Prednosti trenutnega ukrepa	Slabosti trenutnega ukrepa	Priložnosti za vnaprej	Nevarnosti
			- rasti - poleg sredstev tudi druge kompetence, trgi, povezave - razvoj trga tveganega kapitala - upravljavec SPS, s katerim zgledno sodelovanje - zapolnjena vrzel v začetnem financiranju podjetij - aktivnosti v okviru Holdinškega sklada kar omogoča kombiniranje in enostavno dopolnjevanje virov in instrumentov, - multiplikacija sredstev (2x), - revolving učinek	- prepoznavnost v SI - sprejemljivost SI podjetij za lastniška vlaganja in solastništvo	- rizičnega financiranja (mezzanine, global, matching...) - odpiranje financiranja na območje regije - vzpostavitev centra za ta del Evrope (SEE) - jasna promocija - jasno sodelovanje z AUKN - nadgrajevanje znanja na MG in SPS, - povezovanje z drugim instrumenti (P2, mentorstvo)	- pasivnost AUKN/nadzornikov - neaktivnost družb/upravljalcev, - pomanjkanje projektov MSP v SI za tovrstno financiranje
		Lastniško financiranje: Mezzanin krediti	- podpora projektom z večjim tveganjem - poleg sredstev tudi druge kompetence, trgi, povezave - razvoj trga rizičnega kapitala - zapolnjena vrzel v začetnem financiranju podjetij - aktivnosti v okviru Holdinškega sklada, kar omogoča kombiniranje in enostavno dopolnjevanje virov in instrumentov, - revolving učinek, - multiplikacija sredstev	- nov in nepoznan instrument - prepoznavnost v SI - sprejemljivost SI podjetij za lastniška vlaganja in solastništvo - zainteresiranost bank	- dopolnjevanje z drugimi vrstami rizičnega financiranja (mezzanine, global, matching...) - odpiranje sodelovanja z bankami - odpravljanje kreditnega krča - jasno sodelovanje z AUKN - nadgrajevanje znanja na MG in SPS - alociranje dodatnih sredstev	- nerazumevanje/nepoznavanje v okolju - pasivnost AUKN/nadzornikov - neaktivnost družb/upravljalcev - neodzivnost bank - nepripravljenost na tveganje, - način izvedbe (posredniki bi morale biti banke). - ZJF in uredba
		Vavčerski sistem podpore rasti in razvoju - posebne vsebine	- enostaven instrument za podjetja - osredotočenost na ožje vsebine, lahko za ciljne skupine - doseže široko populacijo podjetij - kombinacija podpore: tehnološkemu in netehnološkemu inoviranju - kot podlagi za rasti in razvoj	- prehitro spreminjanje koncepta - kljub poenostavitvam še vedno prezakompliciran - počasna izvedba in enoletnost	- nadgradnja in ne spreminjanje koncepta - večletni razpis - jasna promocija Vavčerja kot enostavnega instrumenta - informacijska podpora - e-Vavčer - dopolnjevanje z vsebinami in širitev na druge resorje - možen instrument za regionalni fokus	- prepogosto spreminjanje koncepta - težnja po vrnitvi na široke koncepte brez fokusa - pomanjkanje sredstev
		Interdisciplinarne skupine	- uporaba OPRČV za podporo razvojnim projektom - motiviranje podjetij za inter/multidisciplinarnost - nadgradnja notranjih projektnih timov	- premalo upoštevanja netehnološkega inoviranja - ni pokrit celoten proces razvoja novih produktov - slabi/šibki projekti - nesposobnost jasnega merjenja nadgradnje/razvoja kompetenc	- odprava slabosti - dobra praksa na kakšen način uporabiti sredstva OPRČV za podporo rasti in razvoju ali RR	- veliko instrumentov v podporo RR in zato nepreglednost - nerazumevanje celovitega procesa razvoja novih produktov - od trga do trga - nerazumevanje netehnološkega inoviranja
		Mobilnost kadrov	Instrument, ki popolnoma komplementaren z MVZT ali celo MDDSZ, dosega rezultate a primeren za prenos.			
		Mikro garancije (2011)	- podpora malim projektom - široka ciljna skupina - ukrep za odpravljanje kreditnega krča	- veliko podjetij - obilica dela	- primeren za regionalizacijo - socialen ukrep	- velik obseg dela - majhni, parcialni učinki
		Razvojne garancije s subvencijo obr. mere	- odlična alternativa nekdanjim subvencijam - multiplikator sredstev in revolving - subvencija obrestne mere je del finančnega inženiringa - izvajanje v okviru Holdinškega sklada - jasna strategija in dolgoročni program SPS - jasni učinki tako na podjetja kot banke - tudi obratna sredstva vezana na RR - prepoznan in sprejet pri podjetjih - stabilen instrument - horizontalen instrument brez prioriteten področij	- horizontala zato veliko povpraševanje podjetij - kljub multiplikatorju že pomanjkanje sredstev - neodzivnost nekaterih bank	- še večja usposobljenost SPS - usmerjenost na ožja področja (v nekem delu) - večja usklajenost s SID - ožji izbor kooperativnih bank	- nejasnosti v ZJF in Uredbi - nenehno usklajevanje s SID - pomanjkanje sredstev
		Neposredni krediti (2011)	- možna korekcija anomalij na trgu virov financiranja	- se ne izvaja - oporekanje zaradi nadzora SPS	- uporaba namenskega premoženja za neposredne kredite na ožjih vsebinskih področjih	- nepripravljenost MF za spremembe ZJS
		Razvojno investicijski projekti v gospodarstvu	- enostaven ukrep za podporo RR v podjetjih - spodbujanje sodelovanja med podjetji - velika podjetja, veliki projekti	- ukrep kot "socialen" in ne razvojen ukrep - sodelovanje navidezno - spremljanje projektov kompleksno in	- nadgradnja s podporo dolgoročnemu sodelovanju - poenostavitev spremljanja - večja podpora netehnološkemu	- nepripravljenost podjetij za resne spremembe - "padanje" projektov zaradi nedoseganja ciljev/stečaja partnerjev

				Prednosti trenutnega ukrepa	Slabosti trenutnega ukrepa	Priložnosti za vnaprej	Nevarnosti
Mehke oblike podpore rasti in podjetništvo				- ni omejitev na področja - horizontala	zgolj tehnično - zgolj RR	inoviranju - podpora sodobnim poslovnim modelom (open innovation)	
			Razvojni centri slovenskega gospodarstva	- določitev ožjih področij - podpora celovitejšemu procesu področja in ne zgolj produktov - večja zaveza partnerjev po dolgotrajnem sodelovanju - zelo visoka sredstva - dolgoročni projekti - enostavnejše spremljanje - podpora grozdenju na nivoju projektov	- klasična partnerstva - koncept spremljanja še ni dodelan - dolgoročnost projekta in trdnost partnerstev	- nadgradnja vsebinskih področij - povezovanje klasičnih sektorjev na novih področjih - navezava na vire financiranja v tujini FP8 - nadgradnja povratnih in nepovratnih virov financiranja	- nejasen/nepoltrjen model spremljanja - nepodpis/odstop od pogodb - pritožbe - dodatna sredstva
	Univerzitetni inkubatorji			- tradicija in prepoznavnost - podpora s strani resornega Ministrstva - naloge splošnega pomena - ni državna pomoč	- nejasna vloga lastnika – Univerze - kratkoročno financiranje - nejasna vloga vsebin na ravni univerze - nepovezanost s TTO - nejasna ločnica do SIO - zelo splošne aktivnosti usmerjenost pretežno v promocijo in izobraževalne programe	- specializacija za predsemenske aktivnosti - odpiranje RR infrastrukture za podjetja - povezovanje s TTO za celovito Valorizacijo - dolgoročni program in umestitev – povezava in razmejitev v relaciji do SIO - razvoj novih storitev - mehki ukrepi v podporo financiranju podjetij	- pasivnost Univerze, kot nosilca aktivnosti - nesposobnost kadrov v UI - kratkoročna podpora države (MGRT, MIZKS)
	Javna agencija za podjetništvo in tuje investicije (Japti)			JAPTI – TIA – STO - prestrukturiranje Agencij			
		Tehnološki parki		- tradicija in prepoznavnost na nacionalni ravni - podpora s strani resornega Ministrstva - naloge splošnega pomena - ni državna pomoč - urejena infrastruktura	- nejasna vloga lastnika - kratkoročno financiranje - slaba povezanost/ločnica s TTO in UI - zelo splošne aktivnosti usmerjenost pretežno v promocijo in izobraževalne programe - slaba povezava z inkubiranimi podjetji - prekrivanje s TP	- specializacija za razvoj storitev za podporo začetnemu delovanju podjetij - razvoj lastnih virov financiranja po načelu JZP - dolgoročni program in umestitev – povezava in razmejitev v relaciji do UI in TTO - razvoj novih storitev - mehki ukrepi v podporo financiranju podjetij - razvoj ukrepov ki presegajo nacionalne okvire (HR, IT, AT, HU) - specializacija s poudarkom na mednarodnem sodelovanju - razvoj podpornih storitev za grozdenje MSP z namenom mednarodnega povezovanja	- nezainteresiranost lastnikov - kratkoročni programi - prevelika usmerjenost na infrastrukturo - nepremičnino - nerazvite kompetence za celovito podporo podjetjem - tekmovalnost med subjekti – namesto povezovanja - kratkoročni programi Ministrstev
		Podjetniški inkubatorji		- tradicija in prepoznavnost na regionalni ravni - podpora s strani resornega Ministrstva - naloge splošnega pomena - ni državna pomoč - urejena infrastruktura	- nejasna vloga lastnika - kratkoročno financiranje - zelo splošne aktivnosti usmerjenost pretežno v promocijo in izobraževalne programe - slaba povezava z inkubiranimi podjetji - prekrivanje s TP - preživet instrument na nacionalni ravni	- dolgoročni program in umestitev – povezava in razmejitev v relaciji s TP - razvoj novih storitev - mehki ukrepi v podporo financiranju podjetij - specializacija s poudarkom na mednarodnem sodelovanju - usmeritev v aktivnosti na regionalni ravni - preseči infrastrukturalni ukrep – prostor ni več izziv	- nezainteresiranost lastnikov - kratkoročni programi - nerazvite kompetence za celovito podporo podjetjem - tekmovalnost med subjekti – namesto povezovanja - kratkoročni programi Ministrstev
	Javni sklad RS za podjetništvo (SPS)			SPS – SRRS - prestrukturiranje Skladov			
			Gospodarska razvojna infrastruktura	- vajenost gospodarstva na obliko podpore - podpora s strani resornega Ministrstva - začetek specializacije - večje število podjetij - sodelovanje med gospodarstvom in gospodarstvom in RR sfero	- kratkoročnost in nepovezanost ukrepov - samostojni ukrepi - ni nadgradnje - premajhen poudarek internacionalizaciji - pretežno investiranje v infrastrukturo brez vsebine (v preteklosti) - klasični poslovni modeli	- usmeritev na ožja vsebinska področja - dolgoročnost in povezanost ukrepov (program) - obvezna mednarodna komponenta – sodelovanje - priložnost za prestrukturiranje gospodarstva - povezovanje pametne specializacije, vlaganj v RR in infrastrukturo za dolgoročen razvoj - dolgoročnost ciljev in rezultatov - veliki projekti za novo finančno perspektivo	- slaba kapitalna slika podjetij - nesposobnost konsenza za ožje prioritete na nacionalni ravni - kratkoročna podpora Ministrstev - nezaupanje v doseganje rezultatov/ciljev - zaprti poslovni modeli - premalo končnih produktov na novih trgih
Mehke oblike podpore rasti in podjetništvo	Podjetništvo za mlade			- postavitev koncepta in modela z vsaj delno vključenostjo MŠS	- nezainteresiranost resornega ministrstva - MŠS	- podpora delujočim iniciativam - razširitev modela na vrste in univerze	- izguba interesa in podpore vodstva MG/MŠS - apatičnost resornega ministrstva

razvoju				Prednosti trenutnega ukrepa	Slabosti trenutnega ukrepa	Priložnosti za vnaprej	Nevarnosti
				- delo v okviru pristojnosti MG - vključenost vseh ciljnih skupin - delno vključeni vsi nivoji - ambicija za umestitev v sistem - celovit koncept, ki presega "podjetništvo"		- celovita promocija z navezavo na dogodke ki že tečejo v okolju - vzpostavitev dolgoročnega modela, kot dopolnitve formalnemu izobraževanju - priprava nacionalnega programa za spodbujanje podjetnosti med mladimi	- ukinitve programa, zaradi pomanjkanje sredstev
	Splošno začetno svetovanje - VEM točke			- regionalna pokritost - dostopna in brezplačna storitev za MSP in vse ostale zainteresirane - pritegnitev privatnega interesa izvajalcev - promotorji podjetništva	- neenakomernost kvalitete storitev - neenakomerna usposobljenost izvajalcev - prekrivanje z aktivnostmi SIO - preslabo spremljanje kvalitete storitev - šibka navezava na EEN in TTO ter SIO	- usklajeno delovanje VEM - jasno merjenje kvalitete storitev - večje privabljanje privatnega interesa izvajalcev - navezava na EEN in TTO ter SIO - specifične storitve za regije /panoge - posodobitev storitev glede na potrebe podjetij	- pomanjkanje sredstev - stalno spreminjanje meril za izbor izvajalcev - enakovredna regionalna pokritost - storitve, ki niso več aktualne za sedanje poslovne razmere - - nepovezano delovanje oz. razmejitev s SIO.
	Usposabljanje za podjetništvo			Glej kombinacijo podjetništva za mlade in usposabljanja			
	Promocija podjetništva, rasti in razvoja ter internacionalizacije			- celovita promocija na enem mestu - serija rednih dogodkov - podpora privatnim iniciativam - sodelovanje z deležniki v okolju	- premajhna resnost nosilca (Japti) za povezovanje vseh akterjev - ni večletnega programa/akcijskega načrta, kar je posledica 1. alineje - netransparentna poraba sredstev - zapleten in nepovezan portal	- jasen in celovit večletni program promocije/strategija z zavezo MG in agencij - MG ključni nosilec, pripravljavec in koordinator - poseben programski svet, ki pripravlja usmeritve - še večja navezava na dogodke v okolju - izkoristiti iniciative na ravni EU/sveta - postaviti jasne cilje in ciljne skupine - zagotoviti vzdržnost akcijskega načrta - enoten in celovit portal - ne nov nadgradnja in povezanost (kot npr. Scottish Enterprise) - enotna blagovna znamka (kot npr. Scottish enterprise)	- nezavezanost k uresničevanju načrta - pomanjkanje sredstev - majhen interes privatnega sektorja - neaktivna vloga Promotion Slovenia - nejasnost pri prenosu iz Japti - prestrukturiranje agencij
			Podpora izgradnji poslovnih povezav/verig vrednosti/grozdov	- trenutni ukrep na nivoju podpore projektom partnerjev (RIP, RCSG) - vstop v CE projekt (SEE) (projekt v okviru TIA) - povezovanje na mednarodni ravni - podpora mednarodnim aktivnostim - vključevanje v mednarodne aktivnosti (Les; Avtomobilski, IKT)	- ni jasnega koncepta - širša podpora mednarodnim aktivnostim partnerstev ni prisotna - odnos bolj na principu "izkorščanja" grozdov s strani države	- vzpostaviti jasno relacijo / partnerstvo tako kot z zbormicami (RISS) - sistematična podpora internacionalizaciji - podpora izgradnji grozdov na sodobnih področjih ki jih pokaže npr, tudi Sodobna industrijska politika - nadgraditi podporo RCSG in grozdenju na teh področjih.	- nerazumevanje koncepta - medsektorske vsebine ki vezane na internacionalizacijo - blizu konceptu zbormic/združenj, ki pomeni vzdrževanje mehke infrastrukture - nepripravljenost politike da sprejme grozde kot sogovornika za razvojno načrtovanje, - področje, ki ga lahko pokrije Innovation Slovenia

PRILOGA 4: Usmeritev Slovenije v področja – tehnologije in industrije

Tabela 1: Pregled izpostavljanja posameznih industrijskih sektorjev in področij v RS

	Usmeritev Slovenije (področja, sektorji oz. tehnologije)	Strategija Razvoja Slovenije - SRS	Razvojne skupine Sveta za konkurenčnost	NRRIP 2006- 2010	Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčn. 2007-2013	Program internacionali- zacije 2010-2014	Poročilo o rezultatih identifikacije ožjih prioritetnih razvojnih tem - TIA - Tehnološke platforme	Centri odličnosti - CO	Kompetenčni centri - KC	Razvojni centri slovenskega Gospodarstva - RCSG
1	Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) / elektronske komunikacije in informacijska tehnologija ³⁸	□	□	□	□	□	□	□	□	□
2	Farmacija in biotehnologija / zdravje in znanost o življenju ³⁹	□	□	□	□	□	□	□	□	□
3	Logistika ⁴⁰	□	□	□	□	□	□	□	□	□
4	Novi materiali in nanotehnologija ⁴¹	□	□	□	□	□	□	□	□	□
5	Procesne tehnologije / Kompleksni sistemi in inovativne tehnologije / Kompleksni sistemi, kibernetika, inovativne tehnologije vodenja procesov ⁴²	□	□	□	□	□	□	□	□	□
6	Okoljske tehnologije / Okolje in gradbeništvo ⁴³	□	□	□	□	□	□	□	□	□
7	Energetika in alternativni viri energije / Tehnologije za trajnostno gospodarstvo (učinkovita raba energije) ⁴⁴	□	□	□	□	□	□	□	□	□
8	Avtomobilska industrija	□	□	□	□	□	□	□	□	□
9	Lesno-predelovalna industrija	□	□	□	□	□	□	□	□	□
10	Kemična industrija / Kemijske tehnologije	□	□	□	□	□	□	□	□	□
11	Električna in optična oprema / Elektroindustrija in elektronika ⁴⁵	□	□	□	□	□	□	□	□	□
12	Obdelovalne tehnologije	□	□	□	□	□	□	□	□	□
13	Industrijsko oblikovanje kot poseben segment	□	□	□	□	□	□	□	□	□
	Skupaj odobrena sredstva 2009-2011							77.553.986	44.736.292	179.581.338

³⁸ Ožje v KC: uporabniške platforme in vmesniki, omrežni sistemi in storitve; ožje v programu ukrepov: strojna in programska oprema ter aplikacije; telekomunikacije, omrežja, interoperabilnost; varnost in zaščita; prioriteta razvojna tema: storitvena znanost ter infrastrukture za povezovanje, e-poslovanje in e-vsebine

³⁹ Ožje v KC: hrana in zdravje, biomedicinska tehnika; v Programu ukrepov tudi: tehnologije na področju medicine; prioriteta razvojna tema: biotehnologija in genomika za zdravje; varna (pre)hrana

⁴⁰ Prioriteta razvojna tema: logistika, avtomatizacija in sistemi vodenja

⁴¹ / Napredni (novi) sintetični kovinski in nekovinski materiali in nanotehnologije; ožje v programu ukrepov: keramika in kompoziti, polimeri, posebni fluidi, multimaterialni sistemi, materiali s posebnimi lastnostmi, folije in oslojevanja, nanotehnologije; prioriteta razvojna tema: funkcionalni materiali

⁴² Prioriteta razvojna tema: tehnološki razvoj integriranih naprednih produktov, izdelkov, znanj, izdelovalnih tehnologij in orodij

⁴³ / Tehnologije za trajnostno gospodarstvo (trajnostno gradbeništvo); prioriteta razvojna tema: trajnostne stavbe; tehnologije zagotavljanja in racionalne rabe vode; recikliranje industrijskih in komunalnih odpadkov;

⁴⁴ Ožje v programu ukrepov: pridobivanje, proizvodnja, shranjevanje, distribucija ter utilizacija, še posebej na področju obnovljivih ter alternativnih virov in energetske učinkovitosti; prioriteta razvojna tema: sončna energija; biomasa in biorafinerije, vodikove tehnologije; inteligentno elektroenergetsko omrežje

⁴⁵ Prioriteta razvojna tema: diodno črpani svetlobni izvori

Tabela 2: Razvojni instrumenti, usmerjeni v sektorje in tehnologije, v obdobju FP 2007-2013

	Izziv / ključna tehnološka področja*	Ključni industrijski sektorji*	Razvojni instrumenti v finančni perspektivi 2007-2013	Predvidena vrednost sofinanciranja (CO: 2009-2013, KC: 2010-2013, RCSG: 2011-2015)
1	Okoljsko - energetski izziv in smotrna uporaba naravnih virov / Tehnologije za URE in OVE, fotonika	Energetika	CO NOT - nizkoogljicne tehnologije	9.989.739 €
2			KC SURE - napredni sistemi učinkovite rabe električne energije	6.399.999 €
3			RC Preko - za pridobivanje energentov iz komunalnih odpadkov	2.000.000 €
4			RC ZEL-EN obnovljive in trajnostne energije	6.008.128 €
5			RC Energija	10.934.216 €
6		Trajnostno gradbeništvo	KC TIGR - trajnostno in inovativno gradbeništvo	6.399.800 €
7		Lesno-predelovalna industrija	RC INTECH - LES - interdisciplinarnih tehnologij in izdelkov na področju lesarstva	17.231.536 €
8			RC RACEKOGO - RC koroškega gospodarstva	3.514.054 €
9			RC 31 - Center kreativne pohištvene industrije	4.912.979 €
10	Trajnostna mobilnost / Tehnologije za trajnostno mobilnost	Avtomobilska industrija	RC avtomobilske industrije Si.Eva	19.999.970 €
11	Zdravje in staranje prebivalstva/ Biotehnologija, Biomedicinska tehnika	Farmacija in biotehnologija	CO CIPKeBiP - za integrirane pristope v kemiji in biologiji proteinov	8.407.000 €
12			CO EN-FIST - NMR - za raziskave v biotehnologiji, farmaciji in fiziki snovi	9.970.013 €
13			KC BRIN - za biotehnološki razvoj in inovacije	6.387.750 €
14			RC Farma GRS - Farmacevtsko gospodarsko središče Slovenije	10.600.384 €
15			RC IN.Medica - za inovativne medicinske sisteme in metode zdravljenja	4.999.999 €
16		Elektroindustrija in elektronika	CO BIK - za biosenzoriko, instrumentacijo in procesno kontrolo	10.000.000 €
17			KC BME - biomedicinska tehnika	6.399.863 €
18	KET - Ključne spodbujevalne tehnologije: nanotehnologije, mikro- in nanoelektronika, napredni materiali, napredne proizvodne in procesne tehnologije	IKT	KC CLASS - storitve podprte z računalništvom v oblaku	6.395.380 €
19			KC OPCOMM - odprta komunikacijska platforma za integracijo storitev	6.398.000 €
20			RC IKT, Kranj	12.096.618 €
21			RC IKT Savinja, Žalec	8.021.819 €

	Izziv / ključna tehnološka področja*	Ključni industrijski sektorji*	Razvojni instrumenti v finančni perspektivi 2007-2013	Predvidena vrednost sofinanciranja (CO: 2009-2013, KC: 2010-2013, RCSG: 2011-2015)
24	(biotehnologija in fotonika zajete pri zgornjih izzivih)	Elektroindustrija in elektronika	RC NELA - za elektroindustrijo in elektroniko	19.901.553 €
25			RC MASPOS - za modularne in adaptivne signalno procesne oddajniške sisteme	9.983.302 €
27		Napredni materiali in nanotehnologija	CO POLIMAT - polimerni materiali in tehnologije	10.000.000 €
			CO NAMASTE - napredni nekovinski materiali s tehnologijami prihodnosti	9.417.264 €
28			CO NIN - nanoznanosti in nano tehnologije	9.803.463 €
			RC za nove materiale Jesenice	7.104.059 €
29			RC NMPT - za nove materiale, pogone navtične in SAS tehnologije	14.530.000 €
30			RC SIMIT - sodobni materiali in inovativne tehnologije	16.705.000 €
31			RC eNeM - Novi Materiali	11.037.721 €
32		Napredne proizvodne in procesne tehnologije	KCSTV - za sodobne tehnologije vodenja	6.355.500 €
			CO SPACE.SI - Vesolje: znanost in tehnologije	9.966.506 €
				301.871.615 €

* Vsa tehnološka področja in industrijski sektorji se med sabo prepletajo in ni jasne ločnice med njimi. Navedene tehnologije prav tako podpirajo tudi druge industrijske sektorje, zato so v okviru določenih tehnologij navedeni le ključni sektorji aplikacij.

Vir: MGRT

Tabela 3: Področja in oblike povezovanja na tehnoloških razvojnih področjih

Področja	Centri odličnosti	Kompetenčni centri	Razvojna središča	Druge oblike
Napredni materiali in nanotehnologija	CO NIN CO Polimat CO Namaste		<i>RC za nove materiale MS, Jesenice, Podravje, Zasavje</i>	Grozd, TC, TP Plastehnika
Biotehnologija	CO CIPeBIP CO BIK CO EnFist	KC BMT KC BRIN	<i>RC Farma GRS RC JV Slovenija</i>	
Napredne proizvodne in procesne tehnologije	CO Vesolje	KC STV	<i>RC oddajniški sistemi RC avtomobilska ind. RC lesna industrija (3) RC elektronika</i>	TP STV, grozd ACS, TC Teces, Tekos
IKT		KC OpCOMM KC Class	<i>RC Gorenjska RC Savinjska</i>	TP IKT, TM IKT
Tehnologije za trajnostni razvoj	CO NOT	KC SURE KC TIGR	<i>RC energetika Pomurje RC Sp. Posavje RC Šaleška</i>	TP SG, grozd, TC

Vir: TIA, 2012

PRILOGA 5: Predlog sistemske rešitve za prestrukturiranje podjetij**PREDLOG MODELA ZA PRAVOČASNO PREPOZNAVANJE TEŽAV IN PRILOŽNOSTI TER ZA PRAVOČASNO REAGIRANJE:****(1) Izhodišče**

- Kreditni krč – slovenska podjetja se soočajo z deficitom kreditnih virov za financiranje investicij in obratnega kapitala.
- Politika bank pri prestrukturiranju svojega portfelja je pasivna. Banke nimajo ustrezno usposobljenih ekip za presojo učinkovitosti investicij v podjetjih.
- »High financial leverage« – slovenska podjetja imajo v povprečju v strukturi pasive balance stanja od 5–10 % točk nižjo vrednost trajnega kapitala in posledično sorazmerno višje obremenitve iz naslova zadolževanja (predvsem kratkoročnih obveznosti) v primerjavi s povprečjem EU.
- Kapitalska struktura v podjetjih ter obremenitev premoženja ne omogočajo financiranja tekočih poslov in razvojnih naložb podjetij.

(2) Predpostavke

- Politično soglasje za sistemsko poseganja v proces prestrukturiranja gospodarstva tudi v podjetjih kjer Republika Slovenija še ni lastnica.
- Zagotovljeni javni viri za financiranje – v prvi fazi bi bilo potrebno za upravljanje in aktivno vlogo države zagotoviti določeno višino javnih sredstev.
- Upravljavec mora imeti trajne vire, neodvisne od proračuna RS.
- Zagotoviti tudi jasno in aktivno vlogo SID banke v procesu.

(3) Cilj

- Aktivno vključevanje države v proces prestrukturiranja podjetij v Republiki Sloveniji preko reorganizacije obstoječe(ih) inštitucij, kjer država zagotovi ustrezno višino finančnih sredstev .
Podrejeni cilj:

Ciljna skupina podjetij so velike gospodarske družbe, ki jih preko njihovih multiplikativnih učinkov na celotno slovensko gospodarstvo lahko opredelimo kot družbe »nacionalnega pomena« in niso nujno samo podjetja, ki imajo že lastništvo ali posredno lastništvo države:

- 1) »dobra« podjetja s potencialom rasti, ki imajo trenutno težave s kapitalsko neustreznostjo in potrebo po prestrukturiranju.

Aktivno iskanje primernih naložb države preko transparentnega programa za celovito prestrukturiranje podjetij z namenom dviga konkurenčnosti - namenjeno za dobra podjetja, ki imajo trenutno težave s kapitalsko neustreznostjo in potrebo po prestrukturiranju ob spoštovanju principa „PRIVATNEGA VLAGATELJA“.

- 2) podjetja v težavah, ki se jih obravnava po smernicah EU.

Vzpostaviti „24/7“ sistem za podjetja v težavah, ki se jih obravnava po smernicah

PRILOGA 6: Pregled usmeritev SIP 2014-2020

Zap. št.	POGLAVJE SIP	USMERITVE	NOSILEC
1.	3.1.1.	Reorganizacija in specializacija pravosodnih institucij za pospešeno in učinkovito delovanje in izvršbo, učinkovite sodne in insolventne postopke.	MPJU
2.	3.1.2.	Dosledno izvajanje sprejete Resolucije o normativni dejavnosti (sprejemanje predpisov po smernicah za Boljšo zakonodajo) ter izvajanje presoje vplivov zakonodaje na gospodarstvo v okviru vseh vladnih resorjev – »MSP test«.	MPJU, MGRT, vsi resorji
3.	3.1.2.	Dosledna izpeljava Akcijskega načrta za izvajanje Akta za mala podjetja .	MGRT, MPJU, vsi resorji
4.	3.1.2.	Sistemska izvajanje Programa Vlade RS za 25% zmanjšanje administrativnih ovir . Vključuje poenostavitev obstoječe zakonodaje v smeri enostavnosti in preglednosti (odpravljanje podvajanja, enotno tolmačenje...).	MGRT, MPJU, vsi resorji
5.	3.1.2.	Vzpostavitev Enotne kontaktne točke (EKT) preko katere bodo lahko podjetja dobila vse ustrezne informacije ter elektronsko izpolnila potrebne formalnosti in postopke.	MGRT, MPJU
6.	3.1.2.	Učinkovito, transparentno in gospodarno javno naročanje . Država nastopa kot gospodaren in v razvoj usmerjen (zeleni) javni naročnik, ki v vseh fazah naročanja in izvedbe projekta zagotavlja strokovnost in etičnost poslovanja. V okviru tega tudi spodbujanje zelenih in inovativnih javnih naročil za povezovanje stroke in znanosti v skupne pilotne in demonstracijske projekte. Uvedba meril kakovosti in širša uvedba okoljskih meril v postopkih javnih naročil.	MF, MGRT, vsi resorji
7.	3.1.3.	Prenova in posodobitev delovno-pravne politike in zakonodaje v smeri večje gibljivosti kadrov in varnosti zaposlovanja.	MDDSZ
8.	3.1.3.	Izpeljava aktivnosti za poenostavitev pogojev za opravljanje poklicev in dejavnosti – boljša regulacija poklicev in dejavnosti .	MDDSZ, MPJU, MGRT
9.	3.1.3.	Prilagoditev sistemov izobraževanja in usposabljanja glede na potrebe v gospodarstvu za zagotovitev lastne baze znanja tudi po meri gospodarstva, ob upoštevanju razvojnih usmeritev in projekcij, kot je pričakovano povečanje potreb po zelenih delovnih mestih. V okviru tega spodbujanje poklicnega in strokovnega izobraževanja, posodobitev šolskih programov v smeri pridobitve praktičnih znanj in izkušenj, vključitve vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj, krepitev usposobljenosti in kompetenc posameznikov npr. za timsko delo in uporabo sistemskega, kritičnega in ustvarjalnega mišljenja, usposabljanje za opravljanje deficitarnih poklicev, spodbujanje vseživljenjskega učenja, spodbujanje družbeno odgovorne podjetnosti in vključevanja mladih v podjetniško dejavnost, uvedba mehanizmov za prenos znanja med generacijami in za prenos strokovnega znanja iz tujine v slovenska podjetja, itd.	MIZKŠ, MDDSZ, MGRT
10.	3.1.3.	Spodbujanje zaposlovanja starejših in mladih kadrov – programi za zaposlovanje starejših ter spodbude za prvo zaposlitev mladih.	MDDSZ
11.	3.1.4.	Vzpostavitev učinkovitega in preglednega davčnega okolja s skrbno preiščljenimi posegi v davčno zakonodajo (npr. v smeri zelene davčne reforme).	MF
12.	3.1.4.	Spodbujanje rasti in razvoja podjetij preko olajšav za naložbe in olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj. Proučitev vpliva in učinka teh olajšav na gospodarstvo.	MF
13.	3.1.4.	Proučitev uvedbe drugih davčnih olajšav in spodbud v podporo inovacijam .	MF, MGRT, MIZKŠ
14.	3.1.4.	Proučitev ukrepov na davčnem področju, ki lahko pripomorejo k zaježitvi dela na črno in sive ekonomije .	MF, MDDSZ, MGRT

Zap. št.	POGLAVJE SIP	USMERITVE	NOSILEC
15.	3.1.5.	Pametna in razvojno usmerjena okoljska zakonodaja , ki je usklajena z EU direktivami (usmerjenost v snovno učinkovito in nizkoogljično gospodarstvo, upoštevanje kratkoročne stroške in bremena industrije). V okviru tega tudi odprava nepotrebnih administrativnih bremen, ki izhajajo iz okoli 500 predpisov s področja okolja.	MKO
16.	3.1.5.	Zagotovitev dolgoročne energetske strategije , z zavezami za oskrbo gospodarstva s konkurenčno, trajnostno oskrbo z energijo in optimalno uvozno energetsko odvisnost. V okviru tega sprejem in izvajanje Nacionalnega energetskega koncepta.	MzIP
17.	3.1.5.	Optimalna organiziranost družb energetskih dejavnosti za njihov razvoj, za zanesljivo, trajnostno, cenovno konkurenčno in ekološko sprejemljivo oskrbo slovenskega gospodarstva z energijo ter transparentno trgovanje z električno energijo in zemeljskim plinom. Pozornost bo namenjena tudi distribuirani proizvodnji ob upoštevanju proizvodnih cen take energije in ekoloških prihrankov.	MzIP
18.	3.1.5.	Spodbude za učinkovito rabo energije (URE) in obnovljive vire energije (OVE) . V okviru tega tudi vzpostavitev okvirja za izvajanje programa zmanjšanja porabe energije po sprejetih zavezah RS v energetsko - podnebni paketu do 2020 (izvajanje obveznosti države v skladu z Direktivo o energetske učinkovitosti 2012/27/EU in AN URE).	MzIP
19.	3.1.5.	Posebni ukrepi za energetsko intenzivne industrije , ki predstavljajo pomemben sestavni del vrednostne verige, z namenom preprečitve selitve delovnih mest in kapitala, ki jih lahko povzroči omejevanje emisij ogljika (»carbon leakage«). Energetsko intenzivne industrije, izpostavljene mednarodni konkurenci, terjajo konkurenčne energetske trge (dostop do energije in surovin po konkurenčnih cenah in konkurenčnih pogojih na svetovnem trgu, ipd.)	MzIP
20.	3.1.5.	Vzpostavitev elektronskega poslovanja na področju graditve objektov z namenom optimizacije postopkov in odprave administrativnih ovir. Zagotoviti na enem mestu zbrane, standardizirane in enostavno dostopne najpomembnejše informacije o stanju prostora v okviru prostorsko informacijskega sistema.	MzIP
21.	3.1.5.	Skrajšanje postopkov izdajanja okoljskih dovoljenj . Vključuje reorganizacijo institucij in odgovornost kadrov za učinkovito vodenje in izvajanje upravnih postopkov. Hkrati je potrebno redefinirati vlogo in odgovornost civilnih javnosti v zvezi z izvajanjem upravnih postopkov (okoljevarstvena dovoljenja, prostorsko umeščanje objektov, itd.).	MKO, MzIP
22.	3.1.5.	Priprava projekcij (programa prioritet) večjih demonstracijskih/pilotnih projektov "smart" objektov/sistemov (inteligentne zgradbe, promet, zdravstvo, skupnosti, mesta) s sodelovanjem deležnikov (regije, občine, industrija, finančne strukture) in s podlago v Strategiji razvoja Slovenije, v DRP in operativnih programih nove finančne perspektive EU 2014-2020.	MzIP, MGRT
23.	3.1.5.	Določitev prioritet priprave, izvajanja ter načrtovanja javnih investicij na področju energetike, cestne in železniške infrastrukture ter pospešitev priprave državnih prostorskih načrtov in izvajanje že začetih, nedokončanih ter načrtovanih projektov. Za učinkovitejše izvajanje načrtovanih ukrepov je potrebno povezovanje državnih organov in angažiranje inženirskega kadra za pravočasno projektiranje in tehnološko usposobitev slovenske industrije za nove večletne infrastrukturne investicijske programe (2. tir, 3. razvojna os, HE Srednja Sava, plinovod južni tok...).	MzIP
24.	3.1.5.	Vzpostavitev finančnih mehanizmov in poslovnega okolja za izvajanje tekočih in novih gradbenih poslov doma in v tujini (zavarovanja, garancije, konzorciji). Vključevanje slovenske industrije, inženirskih in svetovalnih storitev v investicijsko načrtovanje in izgradnjo objektov.	MzIP, MGRT

Zap. št.	POGLAVJE SIP	USMERITVE	NOSILEC
25.	3.1.6.	Reorganizacija in odgovorna avtonomija izvajalskih institucij z namenom izboljšanja njihovega delovanja in podpornih storitev, povečanja učinkovitosti ter odpravljanja podvajanja pri izvajanju ukrepov s področij raziskav, razvoja, inovacij ter podjetništva. Ohranitev njihovega poslanstva in nadgradnja njihovega delovanja za podporo podjetjem pri učinkovitem vključevanju v finančno perspektivo EU 2014-2020 in črpanju EU sredstev.	MGRT
26.	3.1.6.	Nadaljnji razvoj in nadgradnja podpornih subjektov podjetniškega in inovativnega okolja (vstopne točke VEM, univerzitetni in podjetniški inkubatorji, tehnološki parki, tehnološki centri, pisarne za prenos tehnologij, idr.) predvsem v obliki razvoja, komplementarnosti in nadgradnje storitev, ki jih ti subjekti ponujajo. V okviru tega tudi izboljšanje dostopa do zmogljivosti obstoječe raziskovalno-razvojne infrastrukture doma in v tujini in pospeševanje tehnološkega transferja za pospešeno komercializacijo rezultatov raziskav in razvoja.	MGRT
27.	3.1.6.	Prenos aktivnosti na posamezne izvajalce iz zasebnega sektorja (zbornice, združenja, grozdi, ipd.) po načelu javno-zasebnega partnerstva.	MGRT
28.	3.1.7.	Podpora rasti in razvoju podjetij ter širitvi na tuje trge preko dolžniških virov financiranja (instrumenti finančnega inženiringa: subvencioniranje obrestnih mer, mikrokrediti, mikrogarancije, krediti in mezzanine krediti, garancije...). V okviru tega tudi usklajeno delovanje finančnih institucij (predvsem SPS in SID banke).	MGRT
29.	3.1.7.	Nadaljnji razvoj lastniških virov financiranja (krepitev in učinkovito delovanje skladov semenskega in tveganega kapitala) ter razvoj drugih sodobnih oblik financiranja, vključno z javno-zasebnim partnerstvom.	MGRT
30.	3.1.7.	Spodbujanje podjetništva za mlade, ženske, socialne podjetnike in mikropodjetnike.	MGRT, MDDSZ
31.	3.1.7.	Podpora rasti in razvoju podjetij npr. preko vavčerjev, za hitri dostop do financiranja za določen namen.	MGRT, MIZKŠ
32.	3.1.8.	Celovita promocija ustvarjalnosti, podjetništva in inovativnosti (UPI) ter podjetniške kulture, kot pozitivne vrednote (npr. preko javnih medijev, sodelovanja na dogodkih, poslovnih srečanjih in sejnih s področja podjetništva in obrti...); promocija UPI tudi v podjetjih in informiranje o izvedenih dobrih praksah.	MGRT
33.	3.1.8.	Vključevanje vsebin s področja UPI na vse ravni formalnega izobraževanja (od vrtcev do fakultet) in usposabljanje učiteljev in mentorjev za uvajanje pedagoških metod za spodbujanje veščin s tega področja.	MIZKŠ
34.	3.1.9.	Učinkovit, depolitiziran nadzor in upravljanje podjetij v skladu z OECD Smernicami za korporativno upravljanje podjetij v državni lasti.	MF
35.	3.1.9.	Pregleden izstop države iz gospodarstva s prodajo delnih ali celotnih lastniških deležev podjetij v državni lasti, v katerih RS ne vidi strateškega interesa, pri čemer mora biti pomemben kriterij tudi možnost dolgoročnega razvoja podjetja.	MF
36.	3.1.10.	Oblikovanje prioritetenih področij in ukrepov za spodbujanje družbene odgovornosti skladno z usmeritvami Združenih narodov za področje človekovih pravic (»UN Guiding Principles«).	MDDSZ, MGRT, MZZ
37.	3.1.10.	Podpora projektom, ki spodbujajo izgradnjo in izmenjavo dobrih praks na področju družbene odgovornosti v podjetjih. V okviru tega tudi spodbujanje mentorskega in investicijskega sodelovanja družbeno odgovornih in socialnih podjetij ter podpora investicijam s socialnim učinkom.	MDDSZ, MGRT, MZZ
38.	3.1.10.	Spodbujanje družbene odgovornosti podjetij preko upoštevanja družbene odgovornosti pri dodeljevanju sredstev v okviru javnih razpisov.	MGRT
39.	3.2.	Usklajeno izvajanje SIP in RISS - Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2011-2020.	MGRT, MIZKŠ

Zap. št.	POGLAVJE SIP	USMERITVE	NOSILEC
40.	3.2.	Proučitev in ocenjevanje ukrepov na davčnem področju, ki pomenijo lažjo in hitrejšo uveljavitev novih podjetij na trgu.	MF
41.	3.2.	Spodbujanje ustanavljanja novih inovativnih podjetij in podjetij s potencialom hitre rasti. V okviru tega tudi spodbujanje povezovanja podjetij z mentorskimi sistemi in poslovnimi mentorji.	MGRT
42.	3.2.	Spodbujanje povezovanja podjetij, predvsem MSP, z institucijami znanja. V okviru tega spodbujanje delovanja obstoječih in ustanavljanja novih inovativnih skupin (grozdov, tehnoloških mrež, tehnoloških in razvojnih centrov, ipd.), katerih namen je mreženje podjetij ter visokošolskih, raziskovalnih, svetovalnih in mednarodnih organizacij za izmenjavo znanj, izkušenj, prenos tehnologij, uvajanje novih poslovnih modelov, odpiranje novih poslovnih priložnosti ter vzpostavitev novih razvojnih povezav.	MGRT
43.	3.2.	Spodbujanje raziskav in razvoja v podjetjih preko zaposlovanja in usposabljanja raziskovalcev in razvojnikov, spodbujanja mobilnosti visokokvalificiranih kadrov ter preko ustanavljanja in razširjanja interdisciplinarnih razvojnih skupin v podjetjih ter spodbujanja inovativnosti zaposlenih.	MGRT, MIZKŠ
44.	3.2.	Spodbujanje razvojnih dejavnosti in tehnoloških investicij v podjetjih predvsem preko nepovratnih virov financiranja.	MGRT
45.	3.2.	Podpora netehnološkim inovacijam in trajnejšim elementom doseganja vrednosti (neopredmetena sredstva: pravice intelektualne lastnine, procesne in organizacijske inovacije, novi poslovni modeli za uvajanje visokotehnoloških rešitev na trg, za povečanje snovne učinkovitosti podjetij, za socialno podjetništvo in inovativne metode internacionalizacije podjetij na osnovi skupnih vlaganj znanja, tehnologij in kapitala).	MGRT
46.	3.2.	Podpora sodelovanju slovenskih podjetij v mednarodnih projektih in podpora vzpostavljanju mednarodnih razvojnih povezav. Informiranje, svetovanje in pomoč (iskanje partnerjev / konzorcijev) pri vključevanju v EU programe, predvsem v Obzorje 2020.	MGRT, MIZKŠ
47.	3.3.	Spodbujanje raziskovalno razvojnih dejavnosti in investicij na prednostnih tehnoloških in industrijskih področjih, ki odgovarjajo na družbene izzive , v skladu s konceptom pametne specializacije. V okviru tega predvsem: - Spodbujanje različnih oblik povezovanja podjetij in institucij znanja (visokošolskih, raziskovalnih in svetovalnih organizacij) na prednostnih tehnoloških in industrijskih področjih , ki izkazujejo potencial in narodno-gospodarske učinke (horizontalno in vertikalno povezovanje, ki zajema celotno vrednostno verigo, za pospešeno komercializacijo novih izdelkov in storitev). - Pregled in evalvacija rezultatov dosedanjih razvojnih instrumentov, usmerjenih v tehnološka področja in industrijske sektorje (CO, KC, RCSG), ter na osnovi rezultatov analize rezultatov odločitev o nadgradnji instrumentov. - Sprejem in izpeljava akcijskih načrtov na pobudo gospodarstva za posamezna področja, kjer obstaja določena problematika (primer: AN »Les je lep« - za povezovanje lesno-predelovalne industrije) ali kjer so potrebne sistemske spremembe za uveljavitev prebojnih tehnologij (npr. elektromobilnost – potrebna prilagoditev zakonodaje, infrastrukturne rešitve).	MGRT
48.	3.3.	Spodbujanje prehoda v zeleno gospodarstvo preko spodbujanja inovacij in vstopa novih zelenih izdelkov na trg ter preko upoštevanja vplivov na okolje (t.i. zelenih kazalcev: delež URE, OVE, reciklaža, zmanjšanje uporabe nevarnih snovi in izpustov) pri dodeljevanju sredstev v okviru javnih razpisov.	MGRT, vsi resorji

Zap. št.	POGLAVJE SIP	USMERITVE	NOSILEC
49.	3.3.	Uveljavitev sistemskih ukrepov za spodbujanje širše uporabe okoljsko in energetsko učinkovitejših naprav/proizvodov in storitev , npr. preko: - Uveljavljanja Eco design direktive, energijskega označevanja gospodinjskih aparatov, evropskega znaka za okolje, ipd. - Spodbujanja in promoviranja prostovoljne iniciative industrije za prevzemanje najboljših okoljskih praks upravljanja z Evropsko okoljsko direktivo za ravnanje in presojo (EMAS), ISO14001, - Izboljšanja postopkov standardizacije in certifikacijskih shem.	MKO, MGRT
50.	3.4.	Spodbujanje internacionalizacije poslovanja . V okviru tega predvsem: - povezovanje podjetij za skupni vstop na tuje trge, - svetovanje o konkretnih priložnostih na tujih trgih, - iskanje potencialnih partnerjev, - izobraževanje s področja internacionalizacije, - podpora mednarodnemu poslovnemu mreženju, - skupni nastopi na sejnih, - gospodarske delegacije, - informiranje in podpora podjetjem na tujih trgih, predvsem izven EU, - učinkovito delovanje ekonomske diplomacije z namenom izboljšanja podpore slovenskim podjetjem v tujini, - aktivno sodelovanje v skupni trgovinski politiki EU za zagotovitev multilateralnih trgovinskih dogovorov za učinkovit prodor podjetij na nove rastoče trge, - usklajeno usmerjanje gospodarstva na ciljne tretje trge.	MGRT, MZZ
51.	3.4.	Spodbujanje neposrednih tujih investicij z namenom pospeševanja prenosa znanja in tehnologij in vključevanja slovenskih podjetij (dobaviteljev) v globalne vrednostne verige.	MGRT
52.	3.4.	Spodbujanje uporabe industrijskega oblikovanja v gospodarstvu ter spodbujanje razvoja proizvodov in storitev z izoblikovanimi lastnimi blagovnimi znamkami in znamkami SQ za nastop na končnih trgih.	MGRT, MIZKŠ
53.	3.4.	Spodbujanje turizma v skladu s Strategijo razvoja slovenskega turizma (trajnostni razvoj turizma, promocija blagovne znamke Slovenije in Slovenije kot turistične destinacije).	MGRT
54.	3.4.	Izvajanje državnih pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah na podlagi ZPRPGDT.	MGRT
55.	3.4.	Razvoj sistemske rešitve za pravočasno prepoznavanje težav in priložnosti ter reagiranje za podjetja, ki jih lahko glede na njihov vpliv na celotno slovensko gospodarstvo opredelimo kot »družbe nacionalnega pomena«, ne glede na aktualno vključenost države v lastništvo.	MGRT
56.	3.4.	Spodbujanje prestrukturiranja za izboljšanje konkurenčnega položaja podjetij preko spodbujanja uvajanja novih poslovnih modelov, organizacijskega in finančnega prestrukturiranja, izboljšav poslovnih procesov, ipd. V okviru tega tudi podpora usposabljanju za izpeljavo družbeno odgovornega prestrukturiranja podjetij in za lažje prilagajanje ljudi spremembam.	MGRT, MDDSZ

PRILOGA 7: Okvirni obseg finančnih sredstev za izvajanje usmeritev SIP 2014-2020

V spodnjih tabelah je podan okvirni obseg finančnih sredstev, potrebnih za izvajanje usmeritev SIP v 7-letnem obdobju naslednje finančne perspektive EU. Predvideno je, da bo več kot dve tretjini načrtovanih sredstev šlo iz naslova Evropske kohezijske politike (predvsem iz evropskih skladov za regionalni razvoj in človeške vire). Pri tem je potrebno upoštevati, da ocena ne vsebuje finančnih posledic za t.i. mehke ukrepe za izboljšanje poslovnega okolja (sistemski, organizacijski in administrativni ukrepi), ter za specifične ukrepe resorjev, ki so razvidni iz drugih dokumentov strateškega planiranja (npr. spodbude za URE in OVE, ukrepi na področju izobraževanja in trga dela).

Tabela 1: Ocena finančnih sredstev za izvajanje usmeritev SIP 2014-2020 po poglavjih SIP

Ocena finančnih sredstev po poglavjih SIP	Ocena sredstev skupaj 2014-2020	Obrazložitev
3.1. USMERITVE ZA IZBOLJŠANJE POSLOVNEGA OKOLJA	610.500.000 EUR	Največji del sredstev obsegajo povratni viri financiranja za podjetja (ocena ne vsebuje finančnih posledic t.i. mehkih ukrepov za izboljšanje poslovnega okolja, ukrepov za OVE in URE ter ukrepov na področju izobraževanja in trga dela, ki so razvidna iz drugih dokumentov strateškega planiranja)
3.2. USMERITVE ZA KREPITEV PODJETNIŠTVA IN INOVACIJ - USMERITEV PODPORE V NOVA, INOVATIVNA IN RASTOČA PODJETJA	447.000.000 EUR	Gre za horizontalne ukrepe v podporo inovacijam in spodbujanju rasti in razvoja podjetij
3.3. USMERITVE KOT ODGOVOR NA DRUŽBENE IZZIVE	273.000.000 EUR	Gre za usmerjene ukrepe za razvoj prednostnih tehnoloških in industrijskih področij
3.4. USMERITVE NA PODROČJU AKTIVNOSTI ZA DOLGOROČNI RAZVOJ INDUSTRIJE	328.900.000 EUR	Gre za aktivnosti v podporo internacionalizaciji, TNI, turizmu, industrijskemu oblikovanju in prestrukturiranju
SKUPAJ	1.659.400.000 EUR	

Tabela 2: Ocena finančnih sredstev za izvajanje usmeritev SIP 2014-2020 glede na cilje

Ocena sredstev glede na cilje (povezava z proračunskimi cilji, DRP)	Ocena sredstev skupaj 2014-2020	Obrazložitev
1. Zagotavljati konkurenčno poslovno okolje ter hitrejšo rast in razvoj podjetij (specifični cilj C1360)	48.500.000 EUR	Gre za ukrepe za podporno okolje, promocijo, podporo povezovanju
2. Izboljšanje dostopa do ugodnih virov financiranja za podporo razvoju in rasti podjetij v vseh fazah razvoja (specifični cilj C1352)	596.000.000 EUR	Gre za povratne vire financiranja ter subvencije za ciljne skupine
3. Pozitivni vpliv na trajnostni gospodarski in družbeni razvoj (Specifični cilj C1356)	102.900.000 EUR	Gre za ukrepe na področju prestrukturiranja podjetij, družbene odgovornosti, industrijskega oblikovanja, pozitiven vpliv na okolje
4. Spodbujanje inovativnosti in podjetniških vlaganj v raziskave in tehnološki razvoj (Specifični cilj C1440)	608.000.000 EUR	Gre za ukrepe na področju spodbujanja RR dejavnosti in investicij
OSTALI CILJI	304.000.000 EUR	Gre za ukrepe za povečanje izvoza, TNI, turistične dejavnosti
SKUPAJ	1.659.400.000 EUR	